

Stichting
Bedrijfstakpensioenfonds
TrueBlue

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds True Blue
Akerstraat 92, 6411 HD Heerlen
Postbus 4471, 6401 CZ Heerlen
Telefoon: 088 - 116 3062
website: www.trueblue.nl
e-mail: trueblue@azl.eu

Ingeschreven in het Handelsregister van de
Kamer van Koophandel onder nummer 41215754

Verslag over het boekjaar
1-1-2018 t/m 31-12-2018

Missie

Stichting bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue wil voor alle werkgevers en werknemers in de digitale sector toekomstbestendige pensioenoplossingen bieden. De uitvoering van de pensioenoplossingen dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten) efficiënt te geschieden. De ambitie is een duurzaam en betrouwbaar fonds te zijn dat zijn financiële verplichtingen en ambities nu en in de toekomst waar kan maken.

Inhoud

	Pagina
Voorwoord	5
Bestuur en organisatie	7
Deel A: Bestuursverslag	
Meerjarenoverzicht	11
1. Het fonds	13
1.1. Inleiding	13
1.2. Over het fonds	13
1.3. Het Bestuur	15
1.4. Dagelijks Bestuur	16
1.5. Bestuurlijke commissies	16
1.6. Het verantwoordingsorgaan	17
1.7. Raad van toezicht	18
1.8. Commissie van Beroep	19
1.9. Uitbesteding	19
2. Ontwikkelingen	21
2.1. Financiële positie	21
2.2. Fondsspecifieke ontwikkelingen en uitvoering	22
2.3. Goed pensioenfondsbestuur	24
2.4. Communicatie	30
2.5. Toezichthouders	31
3. Financieel beleid	32
3.1. Inleiding	32
3.2. Premiebeleid	36
3.3. Toeslagbeleid	40
3.4. Kosten uitvoering pensioenregeling	41
3.5. Beleggingen	45
3.6. Risicoparagraaf	51
4. Uitvoering van de pensioenregeling	57
4.1. Inleiding	57
4.2. De middelloonregeling	57
4.3. De beschikbare premieregeling	59
4.4. Wijzigingen statuten en reglementen	60
4.5. Verloop verzekerdenbestand	61
4.6. Toekomstparagraaf	61

Pagina

5. Verslag verantwoordingsorgaan	62
Algemeen	62
Realiseerbaarheid van de ambitie	62
Vermogensbeheer	63
IRM systeem	63
Communicatie	63
Raad van Toezicht	63
Uitvoering pensioenregeling	63
Code Pensioenfondsen	64
Ten slotte	64
Reactie van het bestuur	64
6. Rapportage raad van toezicht	65
Inleiding	65
Algemeen beleid en governance	65
Groeidoelstelling	65
Risicomanagement	66
Uitbesteding	66
Vermogensbeheer	66
Financiële opzet	66
Communicatie	67
Belangenafweging	67
Ondertekening bestuursverslag	68

Deel B: Jaarrekening

Balans per 31 december	70
Staat van baten en lasten	72
Kasstroomoverzicht	74
Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	75
Toelichting op de balans per 31 december	83
Gebeurtenissen na balansdatum	93
Toelichting op de staat van baten en lasten	94
Resultaatverdeling	100
Risicoparaagraaf	101

Overige gegevens

Resultaatbestemming	111
Actuariële verklaring	112
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	114

Deel C: Bijlagen

Bijlage 1 Nevenfuncties	119
Bijlage 2 Verzekerdenbestand	121
Bijlage 3 Begrippenlijst	122

Voorwoord

Voor u ligt het bestuursverslag van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue (hierna: TrueBlue) over het jaar 2018.

Met dit bestuursverslag willen wij u informeren over de ontwikkelingen binnen het pensioenfonds en de ontwikkelingen die van buitenaf invloed uitoefenen op het fonds. Ook geeft het bestuursverslag u inzicht in de financiële situatie van het fonds.

Per 30 juni 2015 is TrueBlue in een tekortsituatie gekomen en is een herstelplan opgesteld. In 2018 is de beleidsdekkingsgraad van het bedrijfstakpensioenfonds gedaald van 100,3% per 31 december 2017 naar 98,8% per 31 december 2018. TrueBlue heeft een rendement gehaald van ongeveer 0% op het vermogen van de middelloonregeling en ongeveer -5% op het vermogen van de beschikbare premieregeling.

Als gevolg van de hoogte van de dekkingsgraad konden er helaas per 1 januari 2019 geen toeslagen worden toegekend. Maar gelukkig hoefde er ook niet gekort te worden.

Het bestuursverslag bevat onder andere het meerjarenoverzicht met de kerncijfers, de missie visie en strategie, beschrijving van de organisatie, kenmerken van de pensioenregelingen en het verslag van het bestuur. Daarnaast wordt uitgebreid ingegaan op beleidsmatige onderwerpen die in 2018 zijn besproken. Relevante thema's in 2018 waren onder meer de wettelijke wijzigingen inzake de beschikbare premieregeling, het verder implementeren van het Integraal Risico Management, de IORP II-richtlijn en het intensiveren van de activiteiten om meer werkgevers en werknemers aan te sluiten bij ons fonds. Omdat de groei niet conform de vooraf gestelde doelstellingen is verlopen, heeft het bestuur vanaf medio 2018 tevens de blik naar buiten gericht om te bezien of er voor de toekomst wellicht geschikte samenwerkingspartijen zouden zijn.

In dit bestuursverslag brengen tevens het Verantwoordingsorgaan en de Raad van Toezicht verslag uit over hun werkzaamheden in 2018 en geven hun oordeel over het door het bestuur gevoerde beleid in 2018.

De jaarrekening gaat over het fondsvermogen en de veranderingen daarin gedurende het jaar 2018.

De actuariële verklaring en de controleverklaring van de accountant treft u onder de overige gegevens aan.

Verantwoording en transparantie zijn sleutelbegrippen bij het opstellen van en inhoud geven aan het jaarverslag. Wij verwachten dat de informatie in dit jaarverslag u een goed beeld geeft van het fonds.

Het bestuur heeft in haar vergadering van 29 juni 2019 het jaarverslag en de daarbij behorende staten voor De Nederlandsche Bank vastgesteld.

Tot slot bedanken wij iedereen die in het verslagjaar heeft bijgedragen aan het goed functioneren van het fonds.

Met vriendelijke groet, namens het bestuur,

De heer R.H. de Ridder
voorzitter

De heer J.P. Keukelaar
secretaris

Bestuur en organisatie

Bestuur per 31 december 2018

Gekozen door en uit gepensioneerden

De heer R.H. de Ridder (1949) secretaris

Benoemd vanuit werkgeverszijde

De heer J.P. Keukelaar (1946) voorzitter

De heer H. Nieuwenhuijse (1980)

De heer J. Tuk (1950)

Benoemd vanuit werknemerszijde

De heer J.W. Eggen (1963)

De heer T. Barnhoorn (1964)

De heer A. van den Brink (1954) per 9 oktober 2018

De heer H.W.T. de Vaan (1974) tot 9 oktober 2018

Verantwoordingsorgaan per 31 december 2018

De heer G. van de Beek (1946)

vertegenwoordiger van de pensioengerechtigden

De heer R. Overweg (1948)

vertegenwoordiger van de deelnemers (secretaris)

De heer B. Rohling (1949)

vertegenwoordiger van de deelnemers (voorzitter)

De heer M. van Velzen (1969)

vertegenwoordiger van de deelnemers

Raad van Toezicht per 31 december 2018

De heer M. Straatmeijer (1955)

voorzitter

Mevrouw J. Matelski (1984)

per 1 juli 2018

Mevrouw R. Poldner (1977)

per 1 juli 2018

De heer M. Simon (1960)

tot 1 juli 2018

Mevrouw M. de Vos (1962)

tot 1 juli 2018

Compliance officer per 31 december 2018

De heer R. Mersch

GBA Accountants & Adviseurs

Organisatie

Accountant	Mazars Accountants N.V., Rotterdam
Actuaris (adviserend)	Sprenkels & Verschuren B.V., Amsterdam
Actuaris (certificerend)	Triple A Risk & Finance Certification B.V., Amsterdam
Administrateur	AZL N.V., Heerlen
Vermogensbeheerder	NN Investment Partners te Den Haag Syntrus Achmea Real Estate & Finance te Amsterdam Vanguard Asset Management Ltd. te Amsterdam

Samenstelling bestuurlijke commissies

Onderstaand ziet u de samenstelling van de bestuurlijke commissies per 31 december 2018:

Beleggingsadvies commissie

Leden werkgevers

De heer J.P. Keukelaar

De heer H. Nieuwenhuijse

In het verslagjaar werd de beleggings advies commissie bijgestaan door de heer R. van Asselt, beleggingsadviseur van Sprenkels & Verschuren.

Communicatiecommissie

Leden werkgevers

De heer J. Tuk

Leden werknemers

De heer H. de Vaan (tot 9 oktober 2018)

De heer A. van den Brink (per 9 oktober 2018)

In het verslagjaar werd de communicatiecommissie structureel geadviseerd door mevrouw M. Roozendaal, communicatieadviseur van AZL N.V.

Dispensatiecommissie

Leden werkgevers

De heer J.P. Keukelaar

Leden werknemers/pensioengerechtigden

De heer R.H. de Ridder

Jaarwerkcommissie

Leden werkgevers

De heer J.P. Keukelaar

Leden werknemers

De heer R.H. de Ridder

Voor de vergaderingen van de jaarwerkcommissie worden eveneens de adviserend actuaris, certificerend actuaris, accountant en vermogensbeheerder uitgenodigd.

In het verslagjaar werd de dispensatiecommissie, indien noodzakelijk geadviseerd door de heer D.H. Kleinloog, adviserend actuaris vanuit Sprenkels & Verschuren.

Pensioencommissie

Leden werknemers

De heer R. Barnhoorn

De heer H. de Vaan (tot 9 oktober 2018)

De heer A. van den Brink (per 9 oktober 2018)

Riskcommissie

Leden werkgevers

De heer H. Nieuwenhuijse

Leden werknemers

De heer J.W. Eggen

De heer R. Barnhoorn

Deel A: Bestuursverslag

Meerjarenoverzicht

	2018	2017	2016	2015	2014
Aantallen					
Middeloonregeling					
Werkgevers ¹⁾	99	93	70	57	49
Deelnemers	2.678	2.642	2.673	2.870	1.600
Gewezen deelnemers	5.128	4.905	4.575	3.993	3.785
Pensioengerechtigden	598	505	401	311	243
Totaal	8.404	8.052 ²⁾	7.649	7.174	5.628
Beschikbare premieregeling					
Werkgevers ³⁾	54	45	31	–	–
Deelnemers	804	788	698	672	55
Gewezen deelnemers	808	534	424	107	9
Totaal	1.612	1.322	1.122	779	64
Financiële gegevens (in duizenden euro)					
Voorziening pensioenverplichtingen					
Technische voorziening voor risico pensioenfonds	348.110	317.508	300.025	248.144	203.467
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers	19.915	17.312	11.578	2.004	97

1) Het aantal werkgevers ultimo 2018 in de middeloonregeling bedraagt 52 en is exclusief 22 gedispenseerde werkgevers.

2) Vanaf boekjaar 2017 wordt hier het uniek totaal aantal deelnemers vermeld van middeloon en beschikbare premieregeling samen, ná eliminatie dubbeltelling van de personen die in beide regelingen deelnemen. Idem geldt voor het aantal werkgevers.

3) Zeven werkgevers maken gebruik van de middeloonregeling én de beschikbare premieregeling. In totaal zijn er dus 99 werkgevers aangesloten. Dit is inclusief 8 werkgevers die op 31-12-2018 geen actieve deelnemers in dienst hebben.

	2018	2017	2016	2015	2014
Reserves					
Algemene reserve	-69.122	-49.242	-49.277	-42.946	1.104
Weerstandsreserve	54.333	50.107	47.680	43.250	28.057
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers					
Premiebijdragen voor risico pensioenfonds	19.092	20.448	23.648	22.766	11.370
Premiebijdragen voor risico deelnemers	3.095	2.128	2.165	1.912	98
Pensioenuitkeringen	2.169	1.759	1.655	1.029	1.003
Belegd vermogen					
Beleggingen voor risico pensioenfonds	325.866	313.329 ¹⁾	296.008	246.671	231.859
Beleggingsrendement voor risico pensioenfonds	-0,2%	1,4%	12,7%	-0,7%	24,7%
Beleggingen voor risico deelnemers	19.915	17.312	11.578	2.004	97
Beleggingsrendement voor risico deelnemers	-2,0%	5,1%	7,5%	1,1%	-
Solvabiliteit en dekkingsgraden					
Pensioenvermogen	353.236	335.685	310.006	250.452	232.725
Pensioenverplichtingen	368.025	334.820	311.603	250.148	203.564
Actuele dekkingsgraad ²⁾	96,0%	100,3%	99,5%	100,1%	114,3%
Beleidsdekkingsgraad ³⁾	98,8%	100,3%	96,6%	104,8%	118,9%
Vereiste dekkingsgraad	114,8%	115,0%	115,3%	0,0%	0,0%
Minimaal vereiste dekkingsgraad	104,1%	104,1%	104,2%	0,0%	0,0%
Toevoeging resultaat					
Resultaat verslagjaar	-15.654	2.462	-1.901	-28.893	-503
Toevoeging aan / onttrekking van algemene reserve	-19.888	35	-6.331	-44.086	-1.716
Toevoeging aan weerstandsreserve	4.226	2.427	4.430	15.193	1.213
Toeslagen ⁴⁾					
Toeslag actieven	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%
Toeslag premievrije en ingegane pensioenen	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%

1) Vanaf 2017 betreft dit het totaal belegd vermogen voor risico pensioenfonds (inclusief mogelijke beleggingen met een negatieve marktwaardering). In de jaren hieraan voorafgaand betrof dit enkel de beleggingen voor risico fonds met een positieve marktwaardering (zijnde de activa-zijde van de balans).

2) De dekkingsgraad is inclusief het effect van de rentemiddeling en de UFR.

3) De beleidsdekkingsgraad is bepaald als de 12-maands gemiddelde dekkingsgraad waarbij voor het einde van een kwartaal de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de K-Staten DNB en voor het einde van het jaar de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de J-Staten DNB.

4) Toeslagverlening per 1 januari van het volgende boekjaar.

1. Het fonds

1.1. Inleiding

Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue heeft verschillende organen, zoals het bestuur, het verantwoordingsorgaan en een raad van toezicht. Daarnaast is een aantal externe partijen intensief bij het fonds betrokken. In dit hoofdstuk stelt het fonds de bestuursorganen en externe partijen voor. Allereerst volgen een aantal algemene gegevens van het fonds en wordt de missie, visie en strategie toegelicht.

1.2. Over het fonds

Naam en vestigingsplaats

Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue is opgericht per 29 december 1995 en statutair gevestigd in Woerden. Het fonds is ingeschreven bij de Kamer van Koophandel in Woerden onder nummer 41215754. De laatste statutenwijziging vond plaats op 8 november 2017. Het fonds is aangesloten bij de Pensioenfederatie.

Het fonds is op vrijwillige basis met binding via de ICK-cao opgericht door Werkgeversvereniging ICT en de vakorganisaties FNV, CNV Vakmensen en De Unie.

Doelstellingen en beleidsuitgangspunten

Het fonds stelt zich tot doel het binnen de perken van zijn middelen verlenen of doen verlenen van pensioenen en overige uitkeringen aan deelnemers, gewezen deelnemers en hun nabestaanden conform het bepaalde in de statuten en de daarop berustende reglementen. De in de vorige zin bedoelde overige uitkeringen zullen verstrekt worden onder de voorwaarde dat daardoor de pensioenverplichtingen niet in gevaar zullen komen.

Het algemene beleidsuitgangspunt van het bestuur van het fonds is om als eindverantwoordelijk uitvoerder van de door sociale partners overeengekomen pensioenregelingen te streven naar een optimale kwaliteit, zorgvuldigheid en openheid met betrekking tot die uitvoering.

Missie, visie en strategie

Het fonds heeft de volgende missie:

- Het fonds wil voor alle werkgevers en werknemers in de digitale sector toekomstbestendige pensioenoplossingen bieden. De uitvoering van de pensioenoplossingen dient correct, maatschappelijk verantwoord en (kosten)efficiënt te geschieden. De ambitie is een duurzaam en betrouwbaar fonds te zijn dat zijn financiële verplichtingen en ambities nu en in de toekomst waar kan maken.

Het fonds heeft de volgende visie:

- Het fonds streeft zowel binnen de huidige als de komende wettelijke kaders naar goede pensioenvoorzieningen. Communicatie en transparantie achten het fonds van groot belang ten einde betrokkenheid te realiseren alsook pensioenbewustzijn en verwachtingen te managen.

Het beleid is erop gericht om de missie en visie te verwezenlijken door de volgende strategie: Het fonds streeft ernaar het fonds voor de digitale sector en aanpalende sectoren in Nederland te zijn.

Dit willen we bewerkstelligen door een zichtbaar en gerenommeerd merk te zijn dat op korte termijn als vanzelfsprekend op de shortlists van MKB-ondernemingen in de digitale sector zal staan. Deze positie willen we bereiken door onze sterke, relevante producten (middelloon- en beschikbare premieregelingen) de merklading mee te geven die ze verdienen. Een merklading die aansluit bij de belevingswereld van onze bestaande en potentiële klanten en die een tegenwicht vormt voor de stigma's die in onze branche nog steeds leven. Een merk bovendien, dat zich in uitstraling en boodschap onderscheidt en zich leent voor opmerkelijkheid.

Met het sterke merk als vertrekpunt zullen we de markt gericht en proactief gaan bewerken door middel van direct marketing, ondersteund door kanalen en initiatieven die onze naamsbekendheid en zichtbaarheid zullen vergroten. De doelstellingen van het fonds qua groei zijn nader uitgewerkt in het 'Toekomstplan 2017-2021'. De direct marketing en de daarop volgende follow-up moeten leiden tot het genereren van voldoende leads om uiterlijk per ultimo 2021 tot circa 5.000 actieve deelnemers te groeien in de middelloonregeling en circa 1300 in de beschikbare premieregeling. We zien daarbij belangrijke kansen in onder meer de ondernemingspensioenfondsen, startups en bedrijven die van hun bestaande regelingen af willen. Niet onbelangrijk hierin is onze samenwerking met Nederland ICT, die we nadrukkelijk willen benutten. Uit het 'meetmoment' ultimo 2018 bleek dat de groei van het fonds in aantallen deelnemers achterbleef bij de verwachtingen uit het toekomstplan.

Binnen deze strategie streeft het fonds naar een evenwichtig en zorgvuldig vormgegeven beleid, waarbij risico's worden afgewogen en adequaat worden gemanaged;

- Processen goed en adequaat worden ingericht en op beheerste wijze worden uitgevoerd en vastgelegd;
- Communicatie over het beleid begrijpelijk is voor alle stakeholders;
- Sprake is van kosten efficiënt proces, waarin kosten worden gemonitord en er goed inzicht bestaat in de feitelijke kosten.

Als randvoorwaarden gelden hierbij:

- Het verkrijgen en behouden van voldoende solvabiliteit voor het voldoen aan de lange termijn verplichtingen binnen de middelloonregelingen;
- Het laten aansluiten van de collectieve beleggingsportefeuille bij de risicobereidheid van de deelnemers in de beschikbare premieregeling;
- Het behoud van een solide reputatie van het fonds, vertrouwen bij de (voormalige) deelnemers en hun nabestaanden en werkgevers;
- Het voldoen aan de vereisten van toezichthouders en wet- en regelgeving.

Om dit te kunnen bereiken heeft het fonds een organisatie opgezet, waarbinnen de uitvoering van de pensioenregeling en het beheer van het vermogen op een adequate en gecontroleerde manier kan plaatsvinden.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het fonds besteedt aandacht aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Bij de uitvoering van haar beleggingsbeleid houdt het fonds rekening met de normen en waarden waarover in onze samenleving overeenstemming bestaat. Binnen de huidige beleggingsportefeuille wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met maatschappelijk verantwoord beleggen. Het bestuur belegt uitsluitend in ondernemingen die zij begrijpt en die zij verantwoord acht. Het betreft vooral algemene, sociale en economische aspecten. Het bestuur neemt deze aspecten ook mee bij het in acht nemen van de evenwichtige belangenbehartiging en bij haar uitbestedingsbeleid en beloningsbeleid.

Samenwerkende organisaties

De volgende organisaties dragen leden voor het bestuur en benoemen de leden van het verantwoordingsorgaan. (Een bestuurder wordt rechtstreeks gekozen door de gepensioneerden.)

1. Werkgeversvereniging ICT	3. CNV Vakmensen
Postbus 401	Postbus 2525
3440 AK Woerden	3500 GM Utrecht
telefoonnummer: 034-8493637	telefoonnummer: 030-7511007
www.wgvict.nl	www.cnvvakmensen.nl

2. FNV
 Postbus 9208
 3506 GE Utrecht
 telefoonnummer: 0900 9690
 www.fnv.nl

4. De Unie
 Postbus 400
 4100 AK Culemborg
 telefoonnummer: 034-5851851
 www.unie.nl

1.3. Het Bestuur

Het bestuur van TrueBlue bestaat uit zeven leden: drie vertegenwoordigers namens werkgevers, drie vertegenwoordigers namens werknemers en een vertegenwoordiger namens gepensioneerden. Vanuit een gezamenlijke verantwoordelijkheid behartigt het bestuur op evenwichtige wijze de belangen van alle betrokkenen bij TrueBlue. Deelnemers, gewezen deelnemers, gepensioneerden en aangesloten bedrijven kunnen rekenen op deskundig en integer handelen van het bestuur.

Bestuurders mogen alleen worden benoemd als De Nederlandsche Bank geen bezwaren heeft geuit tegen de benoeming. Naar het oordeel van De Nederlandsche Bank moeten de personen die het beleid van een fonds (mede) bepalen voldoende deskundig zijn en beschikken over de juiste competenties met het oog op de belangen van de (gewezen) deelnemers en overige belanghebbenden. De bestuurders worden daarom getoetst op geschiktheid. Het bestuur wordt bijgestaan door externe adviseurs.

Het bestuur is op 31 december 2018 als volgt samengesteld:

	Geboortejaar	Benoemd tot	Rol	Organisatie
Leden namens werkgevers				
De heer J.P. Keukelaar	1946	31 december 2019	Voorzitter	Werkgeversvereniging ICT
De heer H. Nieuwenhuijse	1980	31 december 2020	Bestuurder	Werkgeversvereniging ICT
De heer J. Tuk	1950	31 december 2020	Plv. voorzitter	Werkgeversvereniging ICT
Leden namens werknemers				
De heer R. Barnhoorn	1964	31 december 2019	Bestuurder	FNV
De heer J.W. Eggen	1963	31 december 2020	Plv. secretaris	De Unie
De heer A. van den Brink	1956	31 december 2021	Bestuurder	CNV Vakmensen
Leden namens pensioengerechtigden				
De heer R.H. de Ridder	1949	31 december 2021	Secretaris	

Een overzicht van de nevenfuncties treft u aan in bijlage 1.

Wisselingen in het bestuur

Conform de statuten wisselt het voorzitterschap jaarlijks. Het voorzitterschap wordt in de oneven jaren vervuld door een bestuurder die is voorgedragen vanuit de werknemerszijde en in de even jaren door een bestuurder voorgedragen vanuit de werkgeverszijde. In 2018 is het voorzitterschap door de heer Keukelaar vervuld. De heer Tuk was de plaatsvervangende voorzitter. De heren De Ridder en Eggen vervulden de positie secretaris en de plaatsvervangende secretaris.

In verband met een wijziging in de werkverdeling van de pensioenafdeling CNV Vakmensen heeft CNV Vakmensen op 14 juni 2018 het bestuur laten weten dat de heer De Vaan het bestuur van TrueBlue zal verlaten. CNV Vakmensen is gevraagd bij de voordracht van een bestuurder rekening te houden met de diversiteitswens in het bestuur. CNV Vakmensen heeft bij haar voordracht niet kunnen

voldoen aan de diversiteitswensen van het pensioenfonds. Op basis van de door het bestuur toegestuurde profielschets heeft CNV Vakmensen de heer Van den Brink als bestuurder voorgedragen. Het dagelijks bestuur heeft op 1 juli 2018 met de heer Van den Brink kennisgemaakt. Daarbij heeft het dagelijks bestuur geconcludeerd dat de heer Van den Brink voldoet aan de in de profielschets omschreven vereisten. Het dagelijks bestuur heeft dit gemeld aan het bestuur. Het bestuur heeft tijdens de bestuursvergadering van 9 oktober 2018 de heer Van den Brink, als bestuurder benoemd, nadat een verklaring van 'geen bezwaar' van De Nederlandsche Bank was ontvangen.

1.4. Dagelijks Bestuur

Het dagelijks bestuur van het fonds bestaat uit de voorzitter en de secretaris van het bestuur.

Het dagelijks beleid wordt bepaald door het dagelijks bestuur dat bestaat uit de voorzitter en de secretaris.

Het dagelijks bestuur is conform de statuten belast met en bevoegd tot:

- de behandeling van de ingekomen stukken en de afdoening van de lopende zaken, waar reeds besluiten over zijn genomen;
- de voorbereiding van de zaken die in de vergadering van het bestuur aan de orde zullen komen;
- de uitvoering van de besluiten van het bestuur. In spoedeisende gevallen is het dagelijks bestuur bevoegd zelfstandig op te treden;
- al datgene waartoe het bestuur het dagelijks bestuur machtigt.

Het bestuur heeft het dagelijks bestuur gemachtigd tot het uitvoeren van de volgende taken:

- Individuele kwesties tussen een werkgever of een werknemer enerzijds en het fonds anderzijds, voor zover niet behorende tot het werkerrein van de Commissie van Beroep als bedoeld in het Reglement Geschillenregeling.
- Het op advies van de actuaris omzetten van een door het bestuur verleende voorlopige vrijstelling in een definitieve vrijstelling, nadat gebleken is dat de werkgever aan alle eerder gestelde voorwaarden voldoet.
- Nota's aftekenen en beoordelen.
- Incasso overzichten beoordelen.
- Het aangaan van overeenkomsten met vrijwillig aan te sluiten werkgevers conform de door het bestuur vastgestelde richtlijnen.
- Uitgaande/inkomende waardeoverdrachten beoordelen conform de door het bestuur vastgestelde richtlijnen.
- Beoordelen Cash-Flow overzichten.
- Het vaststellen van de "richtlijnen voor een uitgaande waardeoverdracht".
- Het vaststellen van de agendapunten voor de bestuursvergaderingen.

1.5. Bestuurlijke commissies

Het bestuur heeft een aantal commissies ingesteld, bestaande uit bestuurders. Deze commissies doen voorbereidend werk in kwesties waarover het bestuur een besluit moet nemen. Zij kunnen in de voorbereidingsfase dieper ingaan op de achtergronden en consequenties van te nemen beleidsbeslissingen. Tevens kan voor verdere uitvoering van besluiten een specifiek mandaat aan de commissies worden verleend. De leden van de bestuurlijke commissies kunnen zich laten bijstaan door externe deskundigen.

In 2018 waren de volgende bestuurlijke commissies werkzaam:

Beleggings advies commissie

De beleggings advies commissie bereidt jaarlijks het beleggingsplan van het fonds voor en houdt toezicht op de uitvoering ervan. In het verslagjaar werd de beleggings advies commissie structureel geadviseerd door de heer R. van Asselt, beleggingsadviseur van Sprenkels & Verschuren. De beleggings advies commissie hanteert een reglement waarin de taken en bevoegdheden, werkwijze en vergoedingen van de commissie zijn beschreven.

Communicatiecommissie

De communicatiecommissie heeft richting het bestuur een voorbereidende en adviserende rol betreffende het beleid rondom de communicatie richting werkgevers, (gewezen) deelnemers en gepensioneerden. In het verslagjaar werd de communicatiecommissie structureel geadviseerd door mevrouw M. Rozendaal, communicatieadviseur van AZL. De communicatiecommissie hanteert een reglement waarin de taken en bevoegdheden, werkwijze en vergoedingen van de commissie zijn beschreven.

Dispensatiecommissie

Voor de uitvoering van het dispensatiebeleid heeft het fonds een dispensatiecommissie. De dispensatiecommissie bereidt de beoordeling van dispensatieverzoeken voor ten behoeve van het bestuur. In het verslagjaar werd de dispensatiecommissie indien noodzakelijk of gewenst door de heer D.H. Kleinloog, adviserend Actuaris vanuit Sprenkels & Verschuren. De dispensatiecommissie hanteert een reglement waarin de taken en bevoegdheden, werkwijze en vergoedingen van de commissie zijn beschreven.

Jaarwerkcommissie

De jaarwerkcommissie heeft een voorbereidende rol bij het tot stand komen van het bestuursverslag. Voor de vergaderingen van de jaarwerkcommissie worden eveneens de adviserend actuaris, certificerend actuaris, accountant en vermogensbeheerder uitgenodigd. De jaarwerkcommissie hanteert een reglement waarin de taken en bevoegdheden, werkwijze en vergoedingen van de commissie zijn beschreven.

Pensioencommissie

De pensioencommissie heeft richting het bestuur een voorbereidende rol bij het opstellen en wijzigen van de reglementen, statuten en overeenkomsten. De pensioencommissie hanteert een reglement waarin de taken en bevoegdheden, werkwijze en vergoedingen van de commissie zijn beschreven.

Riskcommissie

De riskcommissie heeft als doelstelling om de besluitvorming van het bestuur voor te bereiden en advies te geven op het gebied van het risicomanagementbeleid. De commissie rapporteert per kwartaal aan het bestuur door middel van een risicomanagementrapportage. De riskcommissie hanteert een reglement waarin de taken en bevoegdheden, werkwijze en vergoedingen van de commissie zijn beschreven.

1.6. Het verantwoordingsorgaan

Het bestuur legt jaarlijks verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan over het beleid en de wijze waarop het is uitgevoerd. Door het verantwoordingsorgaan wordt jaarlijks een oordeel gegeven over de beleidskeuzes, de handelswijze en het gevoerde beleid van het bestuur. Het oordeel van het verantwoordingsorgaan en de reactie van het bestuur hierop zijn integraal opgenomen in dit bestuursverslag.

Gedurende het jaar informeert het bestuur het verantwoordingsorgaan over alle lopende zaken en stelt het bestuur het verantwoordingsorgaan in de gelegenheid advies uit te brengen over elk voorgenomen besluit over:

- het beleid inzake beloningen
- de vorm en inrichting van het intern toezicht
- de profielschets voor leden van de raad van toezicht
- het vaststellen en wijzigen van een interne klachten- en geschillenprocedure
- het vaststellen en wijzigen van het communicatie- en voorlichtingsbeleid
- het wijzigen van het reglement van het verantwoordingsorgaan
- het vaststellen en wijzigen van het toeslagbeleid, dan wel het verlenen van toeslagen
- vermindering van de verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds

- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds
- het sluiten, wijzigen of beëindigen van een uitvoeringsovereenkomst
- het omzetten van het pensioenfonds in een andere rechtsvorm, bedoeld in artikel 18 van Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek
- de samenstelling van de feitelijke premie en de hoogte van de premiecomponenten

Het verantwoordingsorgaan bestaat uit een vertegenwoordiger namens de werkgevers, drie vertegenwoordigers namens de werknemers en een vertegenwoordiger namens de pensioengerechtigden.

De samenstelling van het verantwoordingsorgaan per 31 december 2018 was als volgt:

Leden	Geboortejaar	Functie	Benoemd tot en met	Namens
De heer G. van de Beek	1946	Plv. voorzitter	30 juni 2020	Pensioengerechtigden
De heer M.J. Overweg	1948	Secretaris	30 juni 2022	Actieve deelnemers
De heer B.H.G. Rohling	1949	Voorzitter	30 juni 2021	Actieve deelnemers
De heer M van Velzen	1969	Lid	30 juni 2019	Actieve deelnemers
Vacature				

De zittingstermijn van de heer Overweg verliep per 1 juli 2018. De heer Overweg heeft aangegeven zich voor een tweede termijn kandidaat te stellen. CNV Vakmensen heeft de heer Overweg voorgedragen voor een nieuwe termijn. Tijdens de bestuursvergadering van 28 maart 2018 heeft het bestuur de heer Overweg per 1 juli 2018 herbenoemd voor een periode van vier jaar.

1.7. Raad van toezicht

De raad van toezicht bestaat uit drie onafhankelijke deskundigen en heeft tot taak toezicht te houden op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. De raad van toezicht is ten minste belast met het toezien op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht staat het bestuur met raad ter zijde en stelt zich op als gesprekspartner van het bestuur en legt verantwoording af aan het verantwoordingsorgaan.

Aan de goedkeuring van de raad van toezicht zijn onderworpen de voorgenomen besluiten van het bestuur tot vaststelling van:

- het bestuursverslag en de jaarrekening;
- de profielschets voor bestuurders;
- het beleid inzake beloningen, met uitzondering van de beloning van de raad van toezicht;
- gehele of gedeeltelijke overdracht van de verplichtingen van het fonds of de overname van verplichtingen door het fonds;
- liquidatie, fusie of splitsing van het fonds;
- het omzetten van het fonds in een andere rechtsvorm.

De samenstelling van de raad van toezicht per 31 december 2018 was als volgt:

Leden	Geboortejaar	Functie	Benoemd tot ¹⁾ en met
Mevrouw J. Matelski	1984	Lid	30 juni 2022
Mevrouw R. Poldner	1977	Lid	30 juni 2022
De heer M. Simon	1960	Lid	30 juni 2018
De heer M. Straatmeijer	1955	Voorzitter	30 juni 2022
Mevrouw M. de Vos	1962	Lid	30 juni 2018

De raad van toezicht wordt ondersteund door een onafhankelijk secretaris, de heer L.S. Rietema.

1.8. Commissie van Beroep

Het fonds beschikt over een geschillenprocedure. De geschillenprocedure is uitsluitend van toepassing op de beslissingen van het fonds op grond van de pensioenreglementen van het fonds. Geschillen worden afgehandeld door de Commissie van Beroep. De Commissie van Beroep bestaat uit twee onafhankelijke leden die door het bestuur worden benoemd. De commissie wordt ondersteund door een secretaris.

De Commissie van Beroep is op 31 december 2018 als volgt samengesteld:

Leden	Benoemd tot
De heer I. Slikkerveer	1 januari 2020
De heer J.H.M. van de Vall	1 januari 2020

1.9. Uitbesteding

Het fonds werkt samen met de volgende externe partijen.

Adviserend actuaris

Sprenkels & Verschuren
De heer drs. D.H. Kleinloog A.A.G.
Haaksbergweg 13
1101 BP Amsterdam

Certificerend actuaris

Triple A Risk Finance Certification B.V.
De heer drs. H. Veerman A.A.G. R.B.A.
Postbus 12038
1100 AA Amsterdam

1) Ieder lid van de raad van toezicht treedt uiterlijk vier jaar na zijn benoeming af volgens een door de raad van toezicht op te stellen rooster van aftreden. Een lid van de raad van toezicht kan maximaal een keer worden herbenoemd. De raad van toezicht dient het rooster van aftreden nog op te stellen.

Accountant

Mazars Accountants N.V.
De heer drs. C.A. Harteveld RA
Postbus 23123
3001 KC Rotterdam

Pensioenadministrateur

AZL N.V.
Postbus 4471
6401 CZ Heerlen

Het bestuur van TrueBlue heeft de dagelijkse uitvoering van het pensioenbeheer uitbesteed aan een uitvoeringsorganisatie. Het bestuur blijft, conform de eisen van de Pensioenwet, verantwoordelijk voor de juiste uitvoering van de uitbesteede taken. De administratie van de pensioenregeling is uitbesteed aan AZL. Met AZL is een overeenkomst gesloten waarin afspraken zijn vastgelegd over de werkzaamheden die AZL voor het fonds verricht. Afspraken over het niveau van de service en dienstverlening zijn vastgelegd in een service level agreement. Over deze serviceafspraken wordt per kwartaal door AZL verantwoording afgelegd aan het bestuur.

Vermogensbeheer**Adviseur**

Vermogensbeheer Sprenkels & Verschuren
De heer ir R. van Asselt
Haaksbergweg 13
1101 BP Amsterdam

Vermogensbeheerders

NN Investment Partners
De heer Y. van Heerwaarden
Postbus 90470
2509 LL Den Haag

Syntrus Achmea Real Estate & Finance
De heer J. Koch
Postbus 59347
1040 KH Amsterdam

Vanguard Asset Management Ltd
De heer C. Bezuijen
World Trade Center Amsterdam – Tower D, Level 2 Strawinskylaan 261
1077 XX Amsterdam

Het beheer van het fondsvermogen is uitbesteed aan NN Investment Partners, Syntrus Achmea Real Estate & Finance en Vanguard Asset Management Ltd. Het vermogensbeheer van de beschikbare premiereregeling is uitbesteed aan NN Investment Partners. Met de vermogensbeheerders zijn beheerafspraken gemaakt. Deze worden jaarlijks in een mandaat vastgelegd. De afspraken betreffen onder meer de samenstelling van de portefeuille, de tactische marges, de performancemeting, de benchmarks en de risicometing en -beheersing. Het bestuur stelt jaarlijks het beleggingsplan vast. In dit plan wordt onder meer voor elke beleggingscategorie het percentage van het totaal belegde vermogen vastgesteld en de toegestane marges.

Compliance officer

De compliance officer van het fonds is de heer R. Mersch van GBA Accountants & Adviseurs. De compliance officer draagt onder andere zorg voor de toetsing van de naleving van de gedragscode door het bestuur. Deze toets wordt jaarlijks uitgevoerd.

GBA Accountants & Adviseurs
De heer R. Mersch
Eisenhowerlaan 134
2517 KN Den Haag

Herverzekering

Bij Zwitserleven is het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico (premiëvrijstelling bij arbeidsongeschiktheid) op risicobasis herverzekerd voor de middelloonregeling. Dit betreft een vijfjarig contract (2015-2019) waaraan een winstdeling is gekoppeld. Bij ElipsLife is op risicobasis herverzekerd het overlijdensrisico en de premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid voor de beschikbare premieregeling, de WIA-excedentpensioenregeling en de ANW hiaatpensioenregeling. Dit betreft een driejarig contract (2017-2019) waar geen winstdeling op van toepassing is.

Zwitserleven
Postbus 5000
1180 KA Amstelveen

ElipsLife
Postbus 191
1180 AD Amstelveen

2. Ontwikkelingen

2.1. Financiële positie

Per 30 juni 2015 is het fonds in een tekortsituatie gekomen en is een herstelplan opgesteld. Dat betekent dat de waarde van het vermogen minder was geworden dan de waarde van de pensioenen. In 2018 is de situatie licht verslechterd ten opzichte van 2017.

Oorzaak van de achteruitgang van de financiële positie was een negatief rendement op aandelen en een verdergaande daling van de rente, waardoor er meer geld gereserveerd moest worden voor toekomstige pensioenen (= de voorziening pensioenverplichtingen).

De financiële positie wordt uitgedrukt in de beleidsdekkingsgraad. Over het gehele fonds genomen, was de beleidsdekkingsgraad op 31 december 2018 98,8%. De beleidsdekkingsgraad is ten opzichte van vorig jaar met 1,5% gedaald. De beleidsdekkingsgraad betreft de dekkingsgraad waarop beleidsmaatregelen gebaseerd moeten worden.

De beleidsdekkingsgraad is een gemiddelde van de actuele dekkingsgraden van de voorgaande 12 maanden. De actuele dekkingsgraad lag op 31 december 2018 op 96,0%. De actuele dekkingsgraad is ten opzichte van vorig jaar gedaald met 4,3%. De reële dekkingsgraad is in 2018 ten opzichte van 2017 gedaald van 80,4% naar 80,1%.

Het bestuur berekent per 2018 tevens de dekkingsgraad van het fonds exclusief de DC-regeling. Het fonds berekent deze dekkingsgraad, aangezien de DC-regeling niet wordt meegenomen in het herstelplan. De dekkingsgraad van het fonds exclusief de DC-regeling bedroeg per 31 december 2018 95,6%.

Per 31 december 2018 is de beleidsdekkingsgraad van het fonds voor het derde opvolgende jaar onder het minimaal vereist eigen vermogen gebleven. Het fonds dient binnen de komende periode van twee jaareinden minimaal een maal tot een beleidsdekkingsgraad van ten minste het minimaal vereist eigen vermogen (104,1%) te herstellen om een onherroepelijke korting in 2022 te voorkomen. Conform het huidige herstelplan is dit het geval.

Het totale minimaal vereist eigen vermogen van het fonds bedraagt 104,1% van de totale technische voorzieningen (15.087) en het vereist eigen vermogen bedraagt ultimo 2018 114,8% van de totale technische voorzieningen (54.333). Het totaal aanwezige eigen vermogen ultimo 2018 bedraagt -14.789 wat resulteert in een actuele dekkingsgraad van 96,0%. De reservepositie (aanwezig eigen vermogen t.o.v. vereist eigen vermogen) van het fonds bedraagt dan -69.122 (= -18,8%).

De actuariële analyse van het resultaat ziet er als volgt uit:

	2018	2017
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingsopbrengsten	-18.996	9.486
Premies	-1.037	-4.847
Waardeoverdrachten	25	0
Kosten	-819	0
Uitkeringen	14	6
Sterfte	245	-295
Arbeidsongeschiktheid	-466	-336
Pensionering	-2	10
Overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen	1.115	-1.526
Wijziging actuarële grondslagen	4.373	0
Andere oorzaken	-107	-36
	-15.654	2.462

2.2. Fondsspecifieke ontwikkelingen en uitvoering

IORP II

Op 14 december 2016 is de EU Richtlijn (EU 2016/2341) betreffende de werkzaamheden van en het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening (IBPV's) vastgesteld, ook wel bekend als de IORP II-richtlijn. Deze richtlijn vervangt de IORP-I richtlijn uit 2003 (2003/41/EG). De richtlijn 2016/2341, moet door de lidstaten uiterlijk op 13 januari 2019 zijn geïmplementeerd. In Nederland is de wetgeving per deze datum van kracht geworden.

Naar aanleiding hiervan heeft TrueBlue zich in 2018 voorbereid op deze wijzigingen. Een actielijst met de te doorlopen stappen is opgezet en nauwgezet gevolgd. Inmiddels is de heer De Ridder als waarnemer benoemd inzake de interne audit functie. De heer Eggen als waarnemer voor de risicobeheerfunctie. De certificerend actuaris van het fonds, de heer Veerman is benoemd tot sleutelfunctiehouder voor de actuariële functie. Op dit moment is het fonds de fondsdocumenten aan het aanpassen zodat ze voldoen aan de vereisten uit IORP II.

Risk

In 2017 heeft het fonds het risicomanagement herijkt en geactualiseerd. In 2018 heeft het fonds het risicomanagementbeleid inclusief een risicomanagementcyclus verwerkt in een digitale tool die het fonds ondersteunt bij haar risicomanagementbeleid.

Dispensatiebeleid

Hoewel TrueBlue geen wettelijk verplicht gesteld bedrijfstakpensioenfonds is, nemen ondernemingen die onder de werkingssfeer van de ICK-cao vallen en lid zijn van de Werkgeversvereniging ICT verplicht deel aan het bedrijfstakpensioenfonds. Het bestuur kan besluiten vrijstelling van deelname aan een onderneming te verlenen. De mogelijkheden voor vrijstelling worden niet bepaald door de regels inzake vrijstelling op grond van het Vrijstellingsbesluit Wet Bpf 2000, maar het bestuur heeft wel besloten deze regels zoveel mogelijk te volgen. Door het bestuur is een dispensatieprocedure opgesteld. Deze is voor het laatst gewijzigd in november 2014.

Het bedrijfstakpensioenfonds heeft aan 22 werkgevers dispensatie verleend.

In 2018 heeft het bedrijfstakpensioenfonds geen dispensatieverzoeken ontvangen.

Klachten en geschillen

Degenen die financieel afhankelijk zijn van het fonds kunnen zonder gevaar voor hun positie rapporteren over onregelmatigheden van algemene, operationele of financiële aard binnen het fonds. Het bestuur heeft een klachten- en geschillenprocedure opgesteld. De klachtenprocedure wordt beschreven in het Reglement Klachtenprocedure. De geschillenprocedure wordt beschreven in het Reglement Geschillenprocedure. Beide documenten zijn gepubliceerd op de website van het fonds.

De geschillenregeling is uitsluitend van toepassing op beslissingen van het fonds op grond van de pensioenreglementen van het fonds. Geschillen worden afgehandeld door de Commissie van Beroep. Deze Commissie bestaat uit twee onafhankelijke leden die door het bestuur zijn benoemd en maken geen deel uit van het bestuur van het fonds.

Op 24 december 2017 heeft een gewezen deelnemer een geschil voorgelegd aan de Commissie van Beroep. Op 21 februari 2018 heeft het bestuur het betreffende geschil en een reactie vanuit het bestuur aan de Commissie van Beroep voorgelegd. Op basis van het pensioenreglement wordt de premievrije voortzetting toegekend wanneer er sprake is van arbeidsongeschiktheid na de wachttijd van 104 weken. Daarnaast dient die persoon ten tijde van de arbeidsongeschiktheid deelnemer van het pensioenfonds te zijn. Bij de gewezen deelnemer was dit niet het geval. De gewezen deelnemer verzocht het bestuur de hardheidsclausule toe te passen zodat zij een arbeidsongeschiktheidspensioen van het fonds zou ontvangen.

Het bestuur heeft tijdens de bestuursvergadering van 9 oktober 2018 besloten om het advies van de Commissie van Beroep te volgen. In de besluitvorming heeft het bestuur aangegeven zich niet in de overwegingen van de Commissie van Beroep te kunnen vinden die tot advies hebben geleid. Het bestuur heeft echter overwogen dat er sprake is van een zeer uitzonderlijke situatie die majeure gevolgen voor de gewezen deelnemer tot gevolgen had. In deze uitzonderlijke situatie heeft het bestuur besloten voor dit specifieke geval de hardheidsclausule toe te passen en de gewezen deelnemer een arbeidsongeschiktheidspensioen toe te kennen.

De uitvoeringsorganisatie rapporteert per kwartaal aan het bestuur over klachten.

Aansluiten van nieuwe werkgevers

Het fonds heeft de ambitie om te groeien door nieuwe werkgevers aan te sluiten bij het fonds. Met het sterke merk als vertrekpunt wordt de markt gericht en proactief bewerkt door middel van direct marketing, ondersteund door kanalen en initiatieven die de naamsbekendheid en zichtbaarheid vergroten.

Het fonds ziet daarbij belangrijke kansen in onder meer de ondernemingspensioenfondsen, startups en bedrijven die van hun bestaande regelingen af willen. Niet onbelangrijk hierin is de samenwerking met Nederland ICT, die het fonds nadrukkelijk wil benutten.

In het kader van deze groeidoelstelling is afgelopen jaren een duidelijk communicatiebeleidsplan opgesteld en de marketing ter hand genomen.

Meerdere werkgevers zijn actief benaderd met informatie over het bedrijfstakpensioenfonds en de pensioenregelingen om hen te interesseren in aansluiting bij het bedrijfstakpensioenfonds.

Inzake de 'acquisitie' van nieuwe werkgevers heeft het bestuur de werkzaamheden van de heer Bouma van Bij Bouma Advies ingeschakeld. In 2018 is deze samenwerking gecontinueerd. De heer Bouma heeft naast het bezoeken en spreken van werkgevers en adviesbureaus een Customer Relationship Management – Systeem opgezet, waarin alle mogelijke nieuwe werkgevers en kansen bijgehouden worden.

In het kader van de groeidoelstelling heeft het bestuur van het fonds medio 2017 het 'Toekomstplan 2017-2021' opgesteld. In dit toekomstplan heeft het bestuur onder andere de groei ambitie voor de komende jaren vastgelegd. Het fonds heeft eerder al de doelstelling beschreven om eind 2021 het aantal van circa 5.000 actieve deelnemers in de middelloonregeling te bereiken. Door de geambieerde groei bereikt het fonds tevens een grotere kostenspreiding over meer deelnemers. Het toekomstplan kent periodieke ijkpunten om de voortgang te kunnen bewaken en tijdig te kunnen ingrijpen wanneer dat nodig zou blijken te zijn. De bereikte groei en de evaluatie daarvan heeft het bestuur in 2018 doen besluiten om intensiever de mogelijkheden van een samenwerking met een of meerdere andere bedrijfstakpensioenfondsen te bezien.

In 2018 is het totaal aantal deelnemers licht gestegen van 2.642 deelnemers naar 2.678. Het aantal deelnemers aan de beschikbare premieregeling is gestegen van 788 naar 804.

2.3. Goed pensioenfondsbestuur

Per 1 juli 2014 zijn de pensioengerechtigden rechtstreeks vertegenwoordigd in het bestuur door een bestuurder die door en uit de groep gepensioneerden wordt gekozen.

Bij de inrichting van het nieuwe paritaire bestuursmodel heeft het bestuur gekozen voor een gewogen stemverhouding. Deze verhouding is in artikel 9 van de statuten opgenomen.

Integriteitsbeleid

Een integere organisatie is een organisatie waarin bestuurders en andere verbonden personen hun verantwoordelijkheid aangaan om binnen de kaders van wet- en regelgeving en met juist gebruik van professionele expertise een optimale bijdrage leveren aan de organisatie, de direct betrokkenen en de samenleving.

Een pensioenfonds wordt als integer beschouwd, als zij zich houdt aan de relevante (toezicht)wet- en regelgeving en ethische standaarden. Inbreuk daarop, dan wel de schijn daarvan, kan het vertrouwen in de eigen instelling en in de markt waarin wordt geopereerd in het algemeen schaden. Kortom: niet integer gedrag veroorzaakt reputatieschade.

De doelstelling van het integriteitsbeleid van het fonds is dat bestuurders, leden van het verantwoordingsorgaan, raad van toezicht en andere bij het fonds verbonden personen zich integer gedragen en zich conformeren aan de waarden en normen van het fonds en de wet- en regelgeving die van toepassing is op het fonds.

Het integriteitsbeleid is gericht op het beperken van compliance risico's. Compliance risico wordt omschreven als het risico van aantasting van de integriteit en daarmee van de reputatie van het fonds als gevolg van het niet naleven van ethische standaarden en

toezichtwet- en regelgeving die van toepassing zijn op relaties met onze deelnemers, markten en/of toezichthoudende instanties. Het bestuur stelt zich daarom ten doel om ervoor te zorgen dat wet- en regelgeving, maar ook interne regels en procedures worden nageleefd. Het fonds heeft een compliance officer aangesteld en heeft interne regels opgesteld zoals beloningsbeleid, een gedragscode en een incidenten- en klokkenluidersregeling.

Het fonds voert periodiek een systematische analyse van de integriteitsrisico's uit. De systematische analyse ziet in het bijzonder op de beheersing van de volgende integriteitsrisico's:

- Het tegengaan van belangenverstremming;
- De omgang met incidenten die een gevaar vormen voor een integere uitoefening van het bedrijf van een financiële onderneming;
- Personen die een integriteitsgevoelige functie bekleden;
- Het risico op witwassen, terrorismefinanciering en sanctiewetgeving.

Uit de systematische analyse blijkt dat het bedrijfstakpensioenfonds zodanig is georganiseerd dat de integriteitsrisico's zoveel mogelijk beperkt zijn en dat het bedrijfstakpensioenfonds adequaat kan optreden tegen eventuele incidenten.

Een externe compliance officer is aangesteld om de naleving van de gedragscode jaarlijks te toetsen. De uitvoering van het integriteitsbeleid, de evaluatie en eventuele aanpassing van het beleid vindt jaarlijks plaats.

Het bestuur vraagt de gedragscode en beleidsdocumenten met betrekking tot onderdelen van het integriteitsrisico op bij de uitbestedingspartijen. Periodiek wordt getoetst of de gedragscode en beleidsdocumenten van de uitbestedingspartijen in lijn zijn met de eigen beleidsdocumenten. Na analyse van de documenten gaat het bestuur in gesprek met de uitbestedingspartijen om afwijkingen en/of onduidelijkheden te bespreken en te komen tot, indien nodig, aanvullende beheersingsmaatregelen en concrete rapportageafspraken, die vervolgens worden vastgelegd in de service level agreement en/of uitvoeringsovereenkomst.

Gedragscode

Het fonds heeft een gedragscode. De gedragscode geeft regels en richtlijnen voor alle bestuurders, leden van het verantwoordingsorgaan, leden van de raad van toezicht en eventuele ingeschakelde andere personen:

- ter voorkoming van verstremming van belangen;
- ter vermijding van verspreiding en misbruik van vertrouwelijke informatie;
- ter voorkoming van koersmanipulatie.

De compliance officer ziet er op toe dat een ieder handelt conform de gedragscode. Het bestuur heeft bevestigd dat er binnen het bestuur geen sprake is van insiders en dat zaken die onder de meldingsplicht of toestemming vallen, worden gemeld aan de compliance officer. Jaarlijks rapporteert de compliance officer over de uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de compliance functie. De gedragscode is primo 2018 geactualiseerd.

In 2018 heeft de heer R. Mersch van GBA Accountants & Adviseurs aan de hand van een vragenlijst getoetst of de bestuurders de gedragscode in 2017 hebben nageleefd. Van alle personen is de jaarlijkse verklaring van naleving ontvangen. Alle betrokken personen hebben hun nevenfuncties opgegeven, welke geen aanleiding gaven voor nader onderzoek.

Bij de compliance officer zijn geen meldingen binnengekomen uit hoofde van de incidenten- en klokkenluidersregeling.

De toetsing van de naleving van de gedragscode over 2018 heeft in het voorjaar van 2019 plaatsgevonden. De rapportage van de naleving van de gedragscode over 2018 is ontvangen van de compliance officer. Er zijn geen bijzonderheden geconstateerd.

Incidenten- en klokkenluidersregeling

Het bedrijfstakpensioenfonds heeft een reglement incidenten- en klokkenluidersregeling, welke opgenomen zijn als bijlage bij de abtn en opgenomen zijn op de website.

Het bestuur vindt het belangrijk dat degenen die financieel afhankelijk zijn van het bedrijfstakpensioenfonds, zonder gevaar voor hun positie kunnen rapporteren over onregelmatigheden binnen het bedrijfstakpensioenfonds en/of een gedraging of een gebeurtenis die een ernstig gevaar vormen voor de beheerste en integere bedrijfsvoering van het bedrijfstakpensioenfonds kunnen melden. Dit kan gaan om onregelmatigheden van algemene, operationele en financiële aard. De regeling bevat een procedure voor interne en externe meldingen van (potentiele) misstanden en de afhandeling daarvan. De regeling bevat waarborgen voor de bescherming van de verbonden persoon, de klokkenluider, die te goeder trouw melding maakt van (potentiele) misstanden. Indien incidenten onverhoopt toch voorkomen, wordt, indien vereist, de toezichthouder geïnformeerd.

De compliance officer van het bedrijfstakpensioenfonds, de heer R. Mersch van GBA Accountants & Adviseurs is aangesteld als vertrouwenspersoon waar incidenten gemeld kunnen worden.

Bij de compliance officer zijn in 2018 en 2019 tot heden (1 juni 2019) geen meldingen binnengekomen uit hoofde van de incidenten- en klokkenluidersregeling.

Uitbestedingsbeleid

Het fonds voert de pensioenregeling uit in eigen beheer. Het fonds heeft delen van haar bedrijfsprocessen uitbesteed aan andere partijen. Aan uitbesteding is voor het fonds een aantal risico's verbonden. Het bestuur heeft daarom een uitbestedingsbeleid vastgesteld, waarin wordt ingegaan op de risicoanalyse, beheersing van de risico's die samenhangen met uitbesteding van (delen van) bedrijfsprocessen, de voorwaarden en de selectiecriteria die gelden bij uitbesteding en de continuïteit van het uitbestedingsproces (uitbestedingscyclus). Voorgenomen nieuwe of gewijzigde uitbestedingen komen volgens dit beleid tot stand.

Het bestuur is en blijft te allen tijde verantwoordelijk voor de beheersing van het door het fonds te voeren beleid, ook voor het gedeelte van de werkzaamheden dat is uitbesteed. Het bestuur monitort het uitbestedingsbeleid doordat elke grote uitbesteding middels een memo aan het uitbestedingsbeleid wordt gespiegeld. Dit wordt in de bestuursvergadering geagendeerd, besproken en beoordeeld of het uitbestedingsbeleid is gevolgd.

Wet en regelgeving

Code Pensioenfondsen

Tijdens de ontwikkeling van de Wet versterking bestuur pensioenfondsen stelden de Pensioenfederatie en de Stichting van de Arbeid in 2013 de Code Pensioenfondsen (hierna: de Code) op. De Code is een gedragscode voor de sector en bestaat uit normen die de sector zichzelf oplegt. In 2018 is de Code geactualiseerd. De normen zijn gegroepeerd aan de hand van acht thema's.

De Code is een middel om pensioenfondsen goed te laten functioneren. Deskundigheid, betrokkenheid en goede samenwerking door diversiteit en complementariteit vormen de basis voor goed pensioenfondsbestuur. Goed pensioenfondsbestuur ziet op het functioneren van alle organen van het fonds.

Pensioenfondsen leven de Code na op basis van het pas toe of leg uit-beginsel. Een pensioenfonds past de normen van de Code toe of zet in het bestuursverslag gemotiveerd uiteen waarom een norm niet (volledig) is toegepast.

Het fonds streeft ernaar alle normen uit de Code na te leven. In bepaalde gevallen wijkt het bestuur (nog) af van normen uit de Code. Hieronder treft u hiervan per thema met normen een korte toelichting aan.

Thema 1: Vertrouwen waarmaken (norm 1 tot 9)

Het bestuur legt verantwoording af door in dit bestuursverslag inzicht te geven in beleid, besluitvormingsprocedures en de realisatie van het beleid. Daarnaast informeert en overlegt het bestuur het verantwoordingsorgaan en raad van toezicht gevraagd en ongevraagd, ook tussen vergaderingen door. Aan (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en werkgevers wordt regelmatig

gecommuniceerd via de website en nieuwsbrieven over bijvoorbeeld wijzigingen in de regeling en andere besluiten en ontwikkelingen. Daarbij wordt inzicht gegeven in de beleidskeuzes, de overwegingen en belangenafwegingen die het bestuur daarbij heeft gemaakt.

Thema 2: Verantwoordelijkheid nemen (norm 10 tot 14)

Het bestuur neemt verantwoordelijkheid voor de uitvoering van de pensioenregeling door in de overeenkomsten Service Level Agreement (hierna: SLA) op te nemen. Het bedrijfstakpensioenfonds kent een uitbestedingsbeleid waarin strategisch is bepaald aan welke eisen de uitvoering moet voldoen en welk kostenniveau daarbij aanvaardbaar is. Van de pensioenbeheerder en vermogensbeheerders worden per kwartaal rapportages ontvangen, welke beoordeeld en besproken worden. Uitbestedingspartijen worden regelmatig geëvalueerd, waarbij het beloningsbeleid wordt betrokken. De beloningen van partijen aan wie de taken worden uitbesteed worden bij de evaluatiegesprekken met de betrokken partijen besproken. Het bestuur evalueert jaarlijks de kwaliteit van de uitvoering en de gemaakte kosten van de dienstverleners eveneens tijdens een jaarlijkse evaluatiegesprek.

Thema 3: Integer handelen (norm 15 tot 22)

Het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht ondertekenen jaarlijks de gedragscode. De bestuurders en de leden van het verantwoordingsorgaan en raad van toezicht verklaren dat zij in de gedragscode vastgestelde normen naleven. De nevenfuncties worden jaarlijks aan de compliance officer gemeld. In de statuten is het opgenomen dat het lidmaatschap van een orgaan niet verenigbaar is met een ander orgaan binnen het bestuur of van de visitatiecommissie. Het bestuur heeft een incidenten- en klokkenluidersregeling vastgesteld waardoor alle betrokkenen bij het bedrijfstakpensioenfonds de mogelijkheid hebben te rapporteren over onregelmatigheden binnen het bedrijfstakpensioenfonds en bij partijen aan wie taken worden uitbesteed. Deze regeling staat op de website.

Thema 4: Kwaliteit nastreven (norm 23 tot 30)

Het bestuur stelt jaarlijks een opleidingsplan op. Het eigen functioneren is voor het bestuur een continu aandachtspunt. Het bestuur, het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht evalueren elk daartoe in elk geval jaarlijks het functioneren van zowel het collectief als van de individuele leden. Een keer in de twee jaar betreft het bestuur hierbij een derde partij, dit was voor het laatst eind 2017. De raad van toezicht betreft een keer per drie jaar een externe partij, dit is voor het eerst in 2017 gebeurd.

Thema 5: Zorgvuldig benoemen (norm 31 tot 39)

In het geschiktheidsplan van het bedrijfstakpensioenfonds wordt aandacht besteed aan de geschiktheid, complementariteit en continuïteit binnen het bestuur. De geschiktheid van elk individueel bestuurder wordt getoetst bij aantreden en gedurende het bestuurslidmaatschap.

Diversiteit binnen het bestuur, verantwoordingsorgaan en raad van toezicht wordt nadrukkelijk in overweging genomen, en onder meer nagestreefd door middel van goede communicatie, verwerken in de profielschetsen en bij de selectie. Echter, vereiste deskundigheid en geschiktheid blijven leidend bij benoemingen in het bestuur, verantwoordingsorgaan of raad van toezicht.

In norm 33 is opgenomen dat in zowel het bestuur als in het verantwoordingsorgaan ten minste één vrouw en één man zitting neemt. Daarnaast zitten zowel in het bestuur als in het verantwoordingsorgaan mensen van boven als onder de 40 jaar. Het bestuur stelt een stappenplan op om diversiteit in het bestuur te bevorderen. Het bestuur streeft naar diversiteit, maar hanteert daarbij het standpunt dat geschiktheid boven diversiteit gaat. Het bestuur heeft het streven naar diversiteit opgenomen in het functieprofiel. Ondanks dat het bestuur streeft naar de diversiteit wordt zowel het bestuur als het verantwoordingsorgaan gevormd door mannen.

In norm 34 is opgenomen dat een bestuurder maximaal twee keer herbenoemd kan worden. Het bestuur heeft deze norm overgenomen en vastgelegd in het beleid, maar wijkt hier ten aanzien van de heer Keukelaar af. De heer Keukelaar is 23 jaar bestuurder van het bedrijfstakpensioenfonds. Bij zijn herbenoeming in 2015 is hier uitgebreid over gesproken, eerst door het bestuur en later

door het verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Afgewogen en overwogen is dat de overige bestuurders van korte duur bestuurders zijn, waardoor een vertrek van de heer Keukelaar zou kunnen leiden tot een verlies aan essentiële kennis en ervaring, wat risico's voor het bedrijfstakpensioenfonds zou opleveren. Daarnaast was (en is) het functioneren van de heer Keukelaar als bestuurder naar behoren en levert de heer Keukelaar vanwege de vele contacten met werkgevers een bijdrage aan de groeiambitie van het bedrijfstakpensioenfonds.

Thema 6: Gepast belonen (norm 41 tot 45)

Het bedrijfstakpensioenfonds heeft een beloningsbeleid vastgesteld en voert een beheerst en duurzaam beloningsbeleid. De beloning staat in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid, de aan de functie gestelde eisen en het tijdsbeslag. Het beloningsbeleid van het bedrijfstakpensioenfonds is opgenomen in dit bestuursverslag. Het bedrijfstakpensioenfonds kent geen ontslagvergoeding.

Thema 7: Toezicht houden en inspraak waarborgen (norm 46 tot 57)

Het bestuur legt gevraagd en ongevraagd verantwoording af aan de raad van toezicht. De leden van de raad van toezicht stellen zich onafhankelijk op.

Thema 8: Transparantie bevorderen (norm 58 tot 65)

Het bedrijfstakpensioenfonds neemt de missie, visie en strategie jaarlijks in het bestuursverslag op. Het bestuursverslag wordt na de vaststelling op de website gepubliceerd. Het bestuur beschrijft jaarlijks in hoeverre de gestelde doelen worden behaald. Daarnaast wordt in het bestuursverslag jaarlijks over de afhandeling van klachten en de veranderingen in regelingen gerapporteerd.

Het bestuur stelt jaarlijks het communicatiebeleidsplan vast. Met dit plan beoogt het bedrijfstakpensioenfonds op een transparante manier de (gewezen) deelnemers, gepensioneerden en slapers over pensioenen te informeren.

Geschiktheidsbevordering

Het bestuur hecht er groot belang aan dat het bedrijfstakpensioenfonds op deskundige wijze wordt bestuurd. Het bestuur heeft een geschiktheidsplan met een daarbij behorende geschiktheidsmatrix opgesteld. Aan de hand van het geschiktheidsplan wil het bestuur het functioneren van het gehele bestuur en de individuele bestuurders bevorderen door duidelijke afspraken te maken over het ontwikkelen en op peil houden van geschiktheid. Het geschiktheidsplan wordt jaarlijks geactualiseerd en is ook in het verslagjaar geactualiseerd.

Het bestuur heeft een actieve houding in het bijwonen van bijeenkomsten die georganiseerd worden door de toezichthouders, de Pensioenfederatie, de uitvoerders en eventueel andere aanbieders. De bijeenkomsten worden door een afvaardiging van het bestuur bijgewoond waarna een terugkoppeling aan de overige bestuurders verzorgd wordt.

Verantwoordingsorgaan

Het bestuur hecht grote waarde aan permanente aandacht voor de geschiktheid van het verantwoordingsorgaan. In overleg met het bestuur komen de leden in aanmerking voor scholings- en andere faciliteiten. Het verantwoordingsorgaan zelf organiseert twee maal per jaar een opleidingsmoment waarbij onderwerpen geselecteerd worden die op dat moment vanuit de actualiteit relevant zijn.

Profielschetsen

Het bestuur werkt vanaf 2012 met een profielschets voor bestuurders. Hierin staan onder meer de randvoorwaarden die gelden voor bestuurders. Er geldt bijvoorbeeld een beschikbaarheid van tenminste gemiddeld 8 uur per week. Ook gelden er bepaalde geschiktheidseisen. Daarnaast moeten bestuurders beschikbaar zijn voor deelname in een bestuurscommissie. In het profiel staan ook competenties. De profielschetsen van het bestuur en van de verschillende bestuurscommissies zijn in 2018 geactualiseerd.

Ook voor de leden van de raad van toezicht en het verantwoordingsorgaan zijn profielschetsen opgesteld. De profielschets van het verantwoordingsorgaan is tevens in 2017 voor het laatst aangepast, de profielschets van de raad van toezicht is in 2016 geactualiseerd.

Beloningsbeleid

Het bedrijfstakpensioenfonds heeft conform het besluit FTK en de Code Pensioenfondsen een beloningsbeleid vastgesteld dat ook op de website van het bedrijfstakpensioenfonds wordt gepubliceerd en in het bestuursverslag wordt opgenomen.

Het bestuur kent een gedeeltelijk vaste vergoeding en een variabele vergoeding. De leden van het verantwoordingsorgaan ontvangen sinds 2017 een vergoeding die gekoppeld is aan de aanwezigheid in vergaderingen en de voorbereiding daarvan. De beloning staat hierdoor in redelijke verhouding tot de gedragen verantwoordelijkheid en het tijdsbeslag.

Het bestuur heeft in 2018 meermaals gesproken over een passend beloningsbeleid. In 2017 heeft het bestuur op verzoek van de vakbonden het beloningsbeleid herzien, zodanig dat sprake is van een hybride structuur van beloningen. Alle bestuurders ontvangen per 2017 een vaste jaarlijkse vergoeding van € 5.000. Deze vergoeding is ter dekking van de vele activiteiten van de bestuurders die niet gedekt worden door de vacatievergoedingen, die afhangen van de bijgewoonde vergaderingen.

Het bestuur kent geen prestatie gerelateerde beloningen toe. Ook verstrekt het bestuur geen ontslagvergoedingen.

De vergoedingen voor de vergaderingen waren in 2018 als volgt:

Bestuur

Vergadering Dagelijks Bestuur	€ 1.230 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Vergadering Bestuur	€ 820 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Vergadering Beleggings advies commissie	€ 820 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Vergadering Riskcommissie	€ 820 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Vergadering Jaarwerkcommissie	€ 615 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Vergadering Pensioencommissie	€ 410 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Vergadering Communicatiecommissie	€ 410 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Vergadering Dispensatiecommissie	€ 410 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Overige bijeenkomsten	€ 410 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Cursus of opleiding	€ 410 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km

Verantwoordingsorgaan

Vergadering verantwoordingsorgaan	€ 410 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Cursus of opleiding	€ 205 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km
Overige bijeenkomsten	€ 205 + € 12 verblijfskosten + reiskosten 0,28 per km

De leden van de raad van toezicht ontvangen een vaste jaarvergoeding:

Voorzitter	€ 14.000
Leden	€ 10.000

Daarnaast kunnen de leden van de Raad van Toezicht reiskosten en verblijfskosten declareren. Kosten voor cursussen, opleidingen of andere bijeenkomsten kunnen onder voorwaarden voor vergoeding in aanmerking komen tot een maximaal bedrag van € 400 per jaar.

Zelfevaluatie

Het bestuur heeft een procedure vastgesteld voor een jaarlijkse zelfevaluatie. Het gaat om het functioneren van het bestuur als geheel en van de individuele bestuurders afzonderlijk. Het doel van de zelfevaluatie is de kwaliteit van het bestuur in stand te houden en/of te verbeteren. Tenminste om de drie jaar voert het bestuur de zelfevaluatie uit onder leiding van een externe derde.

Conform de Code heeft het bestuur de zelfevaluatie ultimo 2018 in eigen kring uitgevoerd. Op 17 december 2018 heeft de plenaire behandeling van de bestuurlijke zelfevaluatie plaatsgevonden. De acties en bevindingen zijn in een notitie uitgewerkt. De opzet van de zelfevaluatie bestond uit drie stappen. In het eerste deel van de zelfevaluatie hebben de bestuurders individueel een aantal vragen beantwoord. Het tweede deel van de zelfevaluatie bestond uit het invullen van de geschiktheidsmatrix. In het laatste deel hebben de bestuurders de beantwoording van de vragen en input met betrekking tot de matrix in een plenaire sessie besproken. Tijdens deze zelfevaluatie hebben de bestuurders gesproken over het functioneren van de bestuurders individueel als gezamenlijk. De acties en bevindingen zijn door het bestuur schriftelijk, vastgelegd.

Transparantiedocument

Het bestuur heeft een transparantiedocument opgesteld en op de website van het fonds gepubliceerd. Onderwerpen die hierin aan de orde komen zijn onder andere uitbesteding, het besluitvormingsproces, geschiktheid en integriteit en evaluatie functioneren.

2.4. Communicatie

Het fonds vindt het belangrijk om duidelijk en helder met alle doelgroepen te communiceren om zo een bijdrage te leveren aan meer pensioenbewustzijn. De doelgroepen moeten erop kunnen vertrouwen dat het fonds er voor hen is en zij moeten weten waar zij voor informatie terecht kunnen. De website van het fonds neemt een belangrijke plaats in bij de communicatie-activiteiten van het fonds. Op de website worden regelmatig nieuwsberichten gepubliceerd. Maandelijks wordt informatie verstrekt over de ontwikkeling van de (beleids-)dekkingsgraad van het fonds.

Via de website geeft het fonds invulling aan de vernieuwde eisen uit de Wet Pensioencommunicatie en Pensioen 1-2-3. Aan de website is een werknemersportaal gekoppeld waarop de deelnemer kan inloggen en zijn persoonlijke informatie en documenten, zoals het UPO, kan raadplegen.

Bij de toetsing van de communicatie staan de criteria van de AFM centraal. informatie wordt getoetst op tijdigheid, juistheid en toegankelijkheid (duidelijkheid en begrijpelijkheid). Het fonds richt zich in haar communicatie vooral op de werkgevers, deelnemers, slapers en pensioengerechtigden.

Het fonds wil bouwen aan haar relatie met de doelgroepen door vaker te communiceren, de communicatie meer af te stemmen op de verschillende doelgroepen en de communicatie te laten aansluiten op de interesse en het kennisniveau van de doelgroepen.

Het bestuur stelt jaarlijks een communicatiebeleidsplan op. Hierin wordt het communicatiebeleid vertaald in een concrete communicatiestrategie en praktische communicatiemiddelen. Daarnaast wordt concreet aangegeven welke communicatieacties worden gepland. Belangrijkste communicatie activiteiten in 2018 waren:

- Uniform Pensioenoverzicht (UPO)

De AFM stelt de eis dat actieve deelnemers jaarlijks uiterlijk 30 september een UPO hebben ontvangen. De UPO's over het jaar 2018 zijn in september 2019 verzonden aan de deelnemers. Op de website was een actiepagina met informatie over het UPO ingericht. Het fonds heeft op de website voorbeeld UPO's met een toelichting van de beide regelingen geplaatst.

- Nieuwsbrieven

In juni en november 2018 zijn nieuwsbrieven verschenen voor deelnemers en gepensioneerden. In juni zijn twee verschillende nieuwsbrieven uitgebracht. Er is een onderscheid gemaakt tussen de nieuwsbrieven voor deelnemers en gepensioneerden in de beschikbare premieregeling en voor deelnemers en gepensioneerden in de middelloonregeling. Hierin is onder andere informatie opgenomen over wet waardeoverdracht kleine pensioenen. Daarnaast zijn de deelnemers en gepensioneerden toegelicht over het deeltijdpensioen. In deze nieuwsbrieven zijn de twee nieuwe leden van de raad van toezicht geïntroduceerd maar ook de herbenoemingen in het bestuur en verantwoordingsorgaan benoemd. Ook is de financiële situatie van de pensioenen toegelicht. De nieuwsbrieven zijn voor verzending ook digitaal verzonden aan werkgevers. Tevens zijn de nieuwsbericht op de website gepubliceerd.

– Communicatie werkgevers

De werkgevers hebben in 2018 driemaal een digitale nieuwsbrief ontvangen. De eerste digitale nieuwsbrief is in maart naar de werkgevers verstuurd. In deze nieuwsbrief is onder andere de Wet verbeterde premieregeling in het kort toegelicht. In juni editie is kort stilgestaan bij de financiële situatie van het pensioenfonds. Daarnaast is er aandacht besteed aan de nieuwe privacywet van de Europese Unie. De laatste digitale nieuwsbrief is in oktober aan de werkgevers verstuurd. In deze laatste editie is er aandacht besteed aan de (her)benoemingen in de raad van toezicht. Tevens zijn de werkgevers geïnformeerd over de heldere pensioeninformatie op Wijzeringeldzaken.nl.

2.5. Toezichthouders

De Nederlandsche Bank

De Nederlandsche Bank is als toezichthouder belast met prudentieel toezicht. Dit toezicht richt zich op de financiële stevigheid van financiële ondernemingen en dus ook op pensioenfondsen. Doel is bij te dragen aan de stabiliteit van de financiële sector.

Het bedrijfstakpensioenfonds informeert De Nederlandsche Bank over alle wijzigingen in statuten, reglementen en in de actuariële en bedrijfstechnische nota (abtn). Tevens legt het bedrijfstakpensioenfonds jaarlijks uiterlijk 30 juni het bestuursverslag en de daarbij behorende verslagstaten ter beoordeling aan De Nederlandsche Bank voor. Elke maand en elk kwartaal rapporteert het bedrijfstakpensioenfonds aan De Nederlandsche Bank over zijn financiële positie en eenmaal per jaar over het herstelplan. Sinds 2015 wordt over de uitkomsten van de (aanvangs-)haalbaarheidstoets aan De Nederlandsche Bank gerapporteerd. Tot slot worden benoemingen van bestuurders en leden van de raad van toezicht vooraf ter toetsing aan De Nederlandsche Bank voorgelegd.

In 2018 zijn geen boetes of dwangsommen door De Nederlandsche bank opgelegd. Ook heeft De Nederlandsche Bank geen aanwijzingen gegeven, geen bewindvoerder aangesteld of bevoegdheidsuitoefening van organen van het bedrijfstakpensioenfonds gebonden aan toestemming. Met de benoeming van de heer Van den Brink heeft De Nederlandsche Bank ingestemd. Ook heeft De Nederlandsche Bank ingestemd met de benoeming van de dames Poldner en Matelski in de raad van toezicht.

Herstelplan

In maart 2018 heeft het bestuur een geactualiseerd herstelplan bij De Nederlandsche Bank ingediend. De Nederlandsche Bank heeft in mei 2018 schriftelijk bevestigd dat zij instemmen met het herstelplan.

Het bestuur heeft in 2019 het herstelplan per 31-12-2018 tijdig voor 1 april 2019 bij De Nederlandsche Bank ingediend. De instemming/goedkeuring van De Nederlandsche Bank is in mei 2019 ontvangen.

Autoriteit Financiële Markten

De AFM is als toezichthouder belast met het bevorderen van een zorgvuldige financiële dienstverlening aan consumenten, waaronder het bewaken van de informatie die pensioenfondsen verschaffen ten aanzien van juistheid en begrijpelijkheid. De AFM is toezichthouder op de pensioenfondsen voor zover het gaat om het effectentypisch gedragstoezicht.

Autoriteit Persoonsgegevens

De AP houdt toezicht op de naleving van de wettelijke regels voor bescherming van persoonsgegevens. De toezichthouder onderzoekt zowel proactief als reactief de naleving van de wettelijke regels. Daarnaast behandelt zij klachten over de naleving van de Wet bescherming persoonsgegevens en bemiddelt zij bij geschillen over de uitoefening van het recht op inzage, correctie of verzet.

In 2018 heeft zich in twee afzonderlijke gevallen een datalek voorgedaan die allen tijdig gemeld zijn aan de Autoriteit Persoonsgegevens. Ook de betrokkenen zijn geïnformeerd.

3. Financieel beleid

3.1. Inleiding

Uitvoering beleid

Het bestuur voert een degelijk financieel beleid met enerzijds als doelstelling voldoende middelen op te bouwen om aan de verplichtingen, de pensioenuitkeringen, te kunnen blijven voldoen en anderzijds om een stabiel premie- en toeslagbeleid te voeren. De inkomsten uit premies en de opbrengsten uit de beleggingen moeten voldoende zijn om de pensioenrechten van de deelnemers te waarborgen en de pensioenrechten van de huidige en van de toekomstige gepensioneerden te kunnen blijven betalen. Het bestuur kijkt hierbij kritisch naar de uitvoeringskosten en gaat hierover geregeld in gesprek met de leveranciers van diensten aan het fonds.

Financieel Toetsingskader

Het nieuwe Financieel Toetsingskader werd op 1 januari 2015 van kracht. Naar aanleiding hiervan maakten sociale partners en het fonds in 2015 explicietere en vollediger afspraken over pensioen. Sociale partners beslisten over de inhoud van de pensioenregeling en de bijbehorende parameters zoals de franchise en/of het maximum pensioengevend salaris. Door sociale partners en het bedrijfstakpensioenfonds worden ook afspraken gemaakt over de premie, de ambities (o.a. indexatie) en risicohouding. Na formele opdrachtaanvaarding door het bestuur, wordt de regeling door het bedrijfstakpensioenfonds uitgevoerd.

Opdrachtaanvaarding

Het bestuur draagt op grond van artikel 102a van de Pensioenwet zorg voor de formele opdrachtaanvaarding van de door sociale partners aan een pensioenfonds opgedragen pensioenregeling. In het kader van de opdrachtaanvaarding toetst het bestuur de door sociale partners gemaakte afspraken aan de doelstelling en de beleidsuitgangspunten van het bedrijfstakpensioenfonds. Deze toetsing vindt plaats voor zowel het bedrijfstakpensioenfonds als geheel als voor de relevante beleidsgebieden apart. Daarbij zijn met name van belang:

- de toekomstbestendigheid en de evenwichtigheid van de afspraken;
- de administratieve en communicatieve uitvoerbaarheid van de afspraken de financiële haalbaarheid van de afspraken;
- de uitkomsten van de haalbaarheidstoets.

Het aanvaarden van de uitvoering van de pensioenovereenkomst is een iteratief proces, waarbij er steeds een afweging plaatsvindt tussen enerzijds de ambitie om een aanvaardbaar pensioenniveau na te streven en anderzijds het risico op korten.

Er is met sociale partners overeenstemming over de opdracht tot uitvoering van de pensioenregeling die sociale partners aan het bedrijfstakpensioenfonds heeft gegeven en de aanvaarding van deze opdracht door het bestuur. In 2017 is deze schriftelijk vastgelegd in een door alle partijen ondertekende overeenkomst van opdrachtaanvaarding. In 2018 is de opdrachtaanvaarding uitgebreid door een marktwaardestafel (2%-staffel) aan de DC-regeling toe te voegen en tevens percentages van de 3% en 4% staffel mogelijk te maken.

Risicohouding (middelloonregeling)

In de Pensioenwet (artikel 102a) en in het financieel toetsingskader (artikel 1a) is vastgelegd dat het bestuur van een pensioenfonds zorg draagt voor de vastlegging van de doelstellingen en beleidsuitgangspunten, waaronder de risicohouding van een pensioenfonds. De organen van een pensioenfonds gebruiken deze doelstellingen en uitgangspunten bij de toetsing van de opdrachtaanvaarding van de door de sociale partners overeengekomen pensioenregelingen en bij de besluitvorming, de verantwoording, de advisering en het toezicht binnen het pensioenfonds. Het fondsbestuur dient ernaar te streven om zoveel mogelijk duidelijkheid te verkrijgen over de doelstellingen, het ambitieniveau van de toeslagverlening en de risicohouding, die ten grondslag liggen aan de pensioenregeling.

De risicohouding vormt de basis voor:

- De aanvaarding van de opdracht van de Sociale Partners door het pensioenfondsbestuur;
- Het vaststellen van het beleid door het fondsbestuur;
- De verantwoording achteraf van het fondsbestuur over het gevoerde beleid.

In 2015 is de volgende risicohouding voor het fonds vastgesteld:

Kwalitatieve risicohouding

Het bestuur heeft een risicobewuste houding. Het bedrijfstakpensioenfonds streeft ernaar om de nominale aanspraken waardevast na te komen. Inflatie holt de waarde van de nominale uitkeringen uit en gezien het lange termijn karakter van pensioenen is het belangrijk dat de koopkracht van het pensioen via toeslag behouden blijft. Beleggingsrisico is acceptabel in het streven naar koopkrachtbehoud, zelfs als dit betekent dat de nominale aanspraken niet (geheel) na kunnen worden gekomen.

De mate van risicoacceptatie van het bestuur is mede gebaseerd op de volgende kwalitatieve overwegingen:

- Een afgewogen balans tussen te nemen risico's en het naar verwachting te realiseren beleggingsrendement is noodzakelijk om op langere termijn invulling te kunnen geven aan de pensioenambitie. Voor het nastreven van de pensioenambitie dient het bestuur bereid te zijn om beleggingsrisico te nemen en een beleggingsrendement na te streven dat hoger is dan de risicovrije marktrente.
- Het bedrijfstakpensioenfonds heeft een voorwaardelijk toeslagbeleid.
- De uit de uitvoeringsovereenkomst voortvloeiende premieomvang is groot in relatie tot de pensioenverplichtingen, waardoor de sturingskracht van premie-aanpassingen groot is. Er bestaan geen bijstortverplichtingen bij lage dekkingsgraden.
- Bij slechte economische omstandigheden acht het bestuur het uitlegbaar dat toeslag niet wordt verleend. Kortingen op de pensioenaanspraken en -uitkeringen dienen zoveel mogelijk te worden voorkomen. Indien korting noodzakelijk is, dient dit zoveel mogelijk gespreid te gebeuren.

De risicobereidheid van het bestuur kan worden beïnvloed door de actuele financiële positie van het bedrijfstakpensioenfonds. Periodiek wordt beoordeeld of de ambitie van het bedrijfstakpensioenfonds nog haalbaar is. Het vasthouden aan een onmogelijke ambitie is immers niet zinvol.

Bij de keuze voor een bepaald beleid wordt niet alleen een verwachte ontwikkeling beoordeeld maar ook scenario's die gunstiger of minder gunstig zijn dan de verwachte ontwikkeling. De ambitie dient in de meeste scenario's te kunnen worden behaald.

Kwantitatieve risicohouding

De risicohouding wordt geconcretiseerd door de vaststelling van risicogrenzen (het vereist eigen vermogen en de grenzen van de haalbaarheidstoets). Bij een overschrijding vindt er een beleidsdiscussie plaats. Risicogrenzen maken het mogelijk om op een vooraf vastgelegde en objectieve manier te beoordelen of het risico hoger of lager is dan vooraf is toegestaan. Echter, bij overschrijding van risicogrenzen zal geen automatische aanpassing van beleid plaatsvinden, maar een discussie binnen de beleggings advies commissie en het bestuur, rekening houdend met de situatie en inzichten van dat moment. Vervolgens vindt afstemming met sociale partners plaats.

Het bestuur heeft de volgende risicohouding (lange termijn) vastgesteld met betrekking tot het pensioenresultaat:

Grens 1: Vanuit de situatie waarbij de dekkingsgraad gelijk is aan de vereiste dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 90%.

Grens 2: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de mediaan van het pensioenresultaat tenminste gelijk te zijn aan 90%.

Grens 3: Vanuit de feitelijke dekkingsgraad dient de maximale afwijking ten opzichte van de mediaan in het geval van een "slechtweerscenario" (lees: 5e percentiel) 45% te bedragen.

Grens 4: Het bestuur heeft de volgende risicohouding (korte termijn) vastgesteld met betrekking tot het vereist eigen vermogen: het vereist eigen vermogen van het fonds mag niet meer dan 6%-punt hoger en 5%-punt lager dan het strategisch vereist eigen vermogen zijn.

Risicohouding (DC-regeling)

Per 1 september 2016 is de Wet verbeterde premieregeling van kracht gegaan. Bij de introductie van de risicohouding per 1 januari 2015 werd geen onderscheid gemaakt tussen uitkeringsovereenkomsten (DB) en premieovereenkomsten (DC). Met de inwerkingtreding van de Wet verbeterde premieregeling is dit gewijzigd. Inzake de kwalitatieve risicohouding zijn deze eisen niet veranderd. Bij de kwantitatieve risicohouding wordt nu onderscheid gemaakt naar uitkeringsovereenkomsten en premieovereenkomsten.

Het fonds heeft deze kwantitatieve risicohouding in 2018 vastgesteld na overleg met sociale partners op 5 april 2018 en het verantwoordingsorgaan op 10 april 2018. In het vierde kwartaal van 2018 is het fonds een onderzoek gestart onder de deelnemers naar de kwalitatieve risicohouding in de DC-regeling. Dit onderzoek is in Q1 2019 afgerond.

Inzake de kwantitatieve risicohouding van de DC-regeling dient op basis van artikel 1a Besluit FTK te worden vastgesteld wat de maximaal aanvaardbare afwijking van het pensioen in een pessimistisch scenario is ten opzichte van het pensioen in een verwacht scenario. In de opbouwfase gaat het hierbij om het verwachte pensioen op de pensioenrichtdatum. Daarbij is de volgende kwantitatieve risicohouding voor de beschikbare premieregeling opgesteld.

Leeftijd	25 jaar	35 jaar	45 jaar	55 jaar	62 jaar
Maximale relatieve afwijking	62%	57%	47%	35%	20%

Haalbaarheidstoets

Vanaf 2015 dient een pensioenfonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit te voeren. Met de jaarlijkse haalbaarheidstoets kijkt een pensioenfonds of de afgesproken ambities worden gerealiseerd. De haalbaarheidstoets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden.

De haalbaarheidstoets bevat een stochastische prognose over 60 jaar. De doorrekening wordt uitgevoerd op basis van een uniforme scenarioset van 2.000 scenario's, welke elk kwartaal ter beschikking worden gesteld door De Nederlandsche Bank.

Medio 2015 heeft het bedrijfstakpensioenfonds een aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd in overleg met sociale partners, verantwoordingsorgaan en de raad van toezicht. Vanaf 2016 voert het fonds jaarlijks een haalbaarheidstoets uit en rapporteert die uiterlijk 30 juni van het lopende boekjaar aan De Nederlandsche Bank.

In de aanvangshaalbaarheidstoets heeft het bestuur medio 2015 vastgesteld dat het premiebeleid realistisch en haalbaar is en dat het fonds voldoende herstelcapaciteit heeft.

Het bestuur heeft geconcludeerd dat er in 2018 geen sprake was van een significante wijziging. Er is derhalve in 2018 geen aanvangshaalbaarheidstoets uitgevoerd.

	Risicohouding (lange termijn)		2018	
	Ondergrens	Resultaat	Resultaat	Voldaan?
Toetsing – Pensioenresultaat				
Vanuit feitelijke financiële positie				
Mediaan	90%	89%	91%	Ja
5e percentiel	–	56%	56%	
Relatieve afwijking t.o.v. mediaan	45%	37%	38%	Ja

In 2018 is het pensioenresultaat lager dan de door het bestuur vastgestelde grens (89% vs. 91%). Het bestuur heeft naar aanleiding hiervan overleg gevoerd met sociale partners en een mini-ALM studie uitgevoerd waarbij met name het premiebeleid is bezien. Naar aanleiding hiervan heeft het bestuur besloten de premie per 1 januari 2018 te verhogen naar 29% (28% plus 1% herstellpremie). Daarnaast is per 1 januari 2018 de opbouw verlaagd van 1,875% naar 1,738%. Het fonds voldoet in 2018 aan de vastgestelde grenzen van de haalbaarheidstoets. Het pensioenresultaat bedraagt 91%. De vastgestelde ondergrens bedraagt 90%. Ook de relatieve afwijking ligt binnen de norm.

Herstelplan

Per 1 januari 2015 is het onderscheid tussen het korte- en langetermijn herstelplan verdwenen. Het herstelplan dat per 1 januari 2015 van kracht is bij TrueBlue geeft aan hoe het fonds in maximaal 10 jaren herstelt van de kritieke beleidsdekkingsgraad naar het vereist eigen vermogen van het fonds.

In maart 2019 heeft het bestuur het herstelplan geactualiseerd op basis van de situatie per 31 december 2018. Het bestuur trok hierbij de volgende conclusies:

- Op basis van het reguliere beleid wordt verwacht dat de beleidsdekkingsgraad van het fonds per eind 2024 is hersteld tot het vereist eigen vermogen. Dit is binnen de gekozen hersteltermijn van tien jaar.
- Vanaf 2022 is volgens het herstelplan gedeeltelijke toeslagverlening mogelijk.
- De feitelijke premie is naar verwachting voldoende voor de zuiver gedempt actuariële benodigde premie voor aangroei van de pensioenaanspraken.
- Op basis van de rentetermijnstructuur op de peildatum voor de vaststelling van de premie zou het opbouwpercentage van 1,738% in combinatie met een doorsneepremie van 29% leiden tot een daling van de dekkingsgraad in 2018 van 0,2%. Doordat de rente tussen 30 september 2017 en 31 december 2017 is gedaald, leidt de pensioenopbouw in 2018 tot een daling van de dekkingsgraad van circa 0,4%.
- Het herstel is voornamelijk gebaseerd op onzekere toekomstige beleggingsrendementen.
- Het bestuur stelt vast dat het herstelplan is gebaseerd op de aannames zoals voorgeschreven door De Nederlandsche Bank. Hierin is onder andere sprake van een stijgende rente, en dus van een positief toekomstbeeld. Hierin wordt de dalende UFR-rente niet meegenomen.
- De kritieke dekkingsgraad per 31 december 2018 is gelijk aan 91,5%.
- De vijfjaars termijn waarna het fonds direct moet herstellen tot de minimaal vereiste dekkingsgraad is per eind 2016 ingegaan. De beleidsdekkingsgraad is per eind 2018 voor de derde opeenvolgende jaareindes lager dan de minimaal vereiste dekkingsgraad ad 104,1%.

3.2. Premiebeleid

Middelloodregeling

Het bestuur baseert per 1 januari 2016 de gedempte kostendeekkende premie voor de basis-middelloodregeling en de aanvullende-middelloodregeling op een verwacht rendement en een doorsneepremie voor de basis middelloodregeling van 28,0% van de pensioengrondslag. In 2017 heeft het bestuur besloten om de kostendeekkende premie per 1 januari 2018 te verhogen van 28,0% naar 28,0% + 1,0% herstellpremie (totaal 29,0%). Bij de aanvullende-middelloodregeling is er geen sprake van een doorsneepremie, maar brengt het bedrijfstakpensioenfonds bij de aangesloten werkgevers een gedempte kostendeekkende premie in rekening.

Het rendement op vastrentende waarden staat voor een periode van vijf jaar vast (periode 2016-2020), wat betekent dat de premie gedurende vijf jaar in beginsel stabiel is, ervan uitgaande dat de beleggingsmix, levensverwachting, kosten en bestandsopbouw gelijk blijven.

De gedempte kostendeekkende premie 2018 voor zowel de basis-middelloodregeling als de aanvullende middelloodregeling is gebaseerd op de verwachte rendementscurve per 30 september 2015 op basis van de maximale parameters, zoals voorgeschreven door De Nederlandsche Bank.

De gedempte kostendeekkende premie voor de basis-middelloodregeling bedroeg voor 2018 24,2% van de pensioengrondslagsom en is daarmee lager dan de doorsneepremie ter grootte van 29,0% van de pensioengrondslagsom.

De gedempte kostendeekkende premie voor de aanvullende-middelloodregeling bedraagt op totaalniveau naar verwachting circa 30,8% van de aanvullende-pensioengrondslagsom.

De premies van de middelloodregeling (basis + aanvullend) zijn als volgt:

x€ 1.000

	2018
Kostendeekkende premie	23.046
Gedempte kostendeekkende premie	16.261
Feitelijke premie	22.219
De kostendeekkende premie is als volgt samengesteld:	
kosten pensioenopbouw	18.199
pensioenuitvoeringskosten	1.990
opslag voor in stand houden vereist vermogen	2.857
	23.046
De gedempte premie is als volgt samengesteld:	
kosten pensioenopbouw	8.530
pensioenuitvoeringskosten	1.990
opslag voor instandhouden vereist vermogen	1.339
voorwaardelijke onderdelen	4.257
	16.116

De kostendekkende premie is gebaseerd op de markrentre (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2015 gepubliceerd door De Nederlandsche Bank).

De gedempte kostendekkende premie (conform artikel 4 van het besluit FTK) is op dezelfde wijze vastgesteld als de zuiver kostendekkende premie. Er wordt echter uitgegaan van een stabiliserende disconteringsvoet. Vanaf 1 januari 2016 wordt de stabiliserende disconteringsvoet bepaald op basis van een verwacht rendement. De hoogte van het verwacht rendement is in het laatste kwartaal van 2015 vastgesteld en staat vast voor een periode van vijf jaar tot 1 januari 2021.

De feitelijke premie is een doorsneepremie. In boekjaar 2018 bedraagt de doorsneepremie 29,0% van de pensioengrondslagsom. De feitelijke premie is in 2018 hoger dan de gedempte kostendekkende premie.

De marge betreft het verschil tussen de feitelijke premie en de kostendekkende premie.

De feitelijke premie van de middelloonregeling is als volgt samengesteld:

x€ 1.000	2018	2017
Actuariële inkoop	12.964	11.288
Koopsom voorwaardelijke onderdelen	4.285	5.334
Opslag voor kosten	2.083	1.736
Opslag voor premievrijstelling bij invaliditeit	128	291
Marge	2.759	952
Totaal	22.219	19.601

De premiedekkingsgraad geeft weer of de premie hoog genoeg is om de nieuw in te kopen aanspraken op basis van de rentetermijnstructuur te kunnen betalen. Bij een premiedekkingsgraad van 100% of meer wordt er voldoende premie geheven om de aanspraken te betalen.

De premiedekkingsgraad voor het jaar 2018 bedraagt 89%.

Overgangsregeling (VPL-regeling) Ricoh

De VPL-premie voor het jaar 2018, als percentage van de pensioengrondslagsom van de deelnemers in de middelloonregeling van TrueBlue, is begin 2019 achteraf definitief vastgesteld op 3,7% voor Ricoh Nederland en 1,6% voor Ricoh Europe SCM.

Beschikbare premieregeling

De premie in de beschikbare premieregeling wordt berekend op basis van de pensioengrondslag volgens onderstaande leeftijdsafhankelijke premiestaffel.

Het bestuur heeft tijdens de bestuursvergadering van 28 maart 2018 het besluit genomen om de volledige buffer in de DC-regeling van 10,0% aan de persoonlijke 'potjes' van deelnemers toe te voegen. Hiermee werd voor de deelnemers meer duidelijkheid verkregen. De buffer was reeds onvoorwaardelijk verbonden aan de persoonlijke DC-vermogens van de betreffende deelnemers. De DC-buffer is toegevoegd aan de individuele beleggingsrekeningen van (gewezen) deelnemers. De netto premiepercentages zijn met 10% verhoogd. De opslag voor de buffer (ad. 10%) is komen te vervallen waardoor de (gewezen)deelnemers geen aanspraak meer op de buffer hebben.

Naast de rekenrente van 3% en 4% staffel biedt het bedrijfstakpensioenfonds per 1 september 2018 een marktwaardestaffel aan. Deze marktwaardestaffel is gebaseerd op een 2% rekenrente.

Deze percentages zijn vanaf 2014 toegepast. Het bestuur heeft eind 2016 deze opslagen getoetst en besloten deze ook voor 2017 en 2018 toe te passen. In de toekomstparagraaf verderop in dit verslag zet het bestuur nader uiteen hoe het de opslag per juli 2018 berekent.

De feitelijk ontvangen premie is als volgt samengesteld:

x€ 1.000	2018	2017
Reguliere premiebijdragen	2.764	1.744
Premie stabiliteitsopslag	131	175
Premie risico-opslag	249	174
Premie administratiekosten	55	35
Totaal	3.199	2.128
De kostendekkende premie voor risico deelnemers is als volgt samengesteld:		
– kosten pensioenopbouw	3.131	1.948
– pensioenuitvoeringskosten	146	35
– opslag voor instandhouden vereist vermogen	13	177
	3.290	2.160
De gedempte premie voor risico deelnemers is als volgt samengesteld:		
– kosten pensioenopbouw	3.131	1.948
– pensioenuitvoeringskosten	146	35
– opslag voor instandhouden vereist vermogen	13	177
	3.290	2.160

De staffel die geldt vanaf 1 januari 2015 is gebaseerd op een maximum opbouwpercentage van 1,875%, een pensioenleeftijd van 67 jaar en een rekenrente van 4%.

Leeftijdsklassen	Percentage van de pensioengrondslag
21 tot en met 24	5,17%
25 tot en met 29	6,27%
30 tot en met 34	7,59%
35 tot en met 39	9,24%
40 tot en met 44	11,22%
45 tot en met 49	13,75%
50 tot en met 54	16,94%
55 tot en met 59	20,79%
60 tot en met 64	25,96%
65 tot en met 66	30,47%

Jaarlijks wordt op 1 januari de beschikbare premie voor de deelnemer vastgesteld op basis van de feitelijke leeftijd op dat moment.

In het pensioenreglement werd tot 1 januari 2017 aan werkgevers de mogelijkheid geboden een pensioentoezegging te doen aan de werknemers van 90% van de premiestaffel. De percentages worden dan met 0,9 vermenigvuldigd.

Met ingang van 1 januari 2017 is de 90%-variant afgeschaft.

Met ingang van 1 september 2018 kan de werkgever voor zijn pensioenregeling kiezen tussen beschikbare premies met een leeftijdsstaffel gebaseerd op 4% rekenrente, beschikbare premies met een leeftijdsstaffel gebaseerd op 3% rekenrente en beschikbare premie met een leeftijdsstaffel gebaseerd op 2% rekenrente. Deze 3%-staffel ziet er als volgt uit:

Leeftijdsklassen	Percentage van de pensioengrondslag
21 tot en met 24	7,70%
25 tot en met 29	8,90%
30 tot en met 34	10,40%
35 tot en met 39	12,00%
40 tot en met 44	14,00%
45 tot en met 49	16,30%
50 tot en met 54	19,00%
55 tot en met 59	22,30%
60 tot en met 64	26,50%
65 tot en met 66	30,60%

Marktrentestaffels zijn staffels waarbij de beschikbaar gestelde premie gebaseerd wordt op de kostprijs van een middelloonpensioen. Door uit te gaan van een lagere rekenrente kan meer pensioenpremie worden ingelegd. Aangezien de marktrente van de staffel die gebaseerd is op de kostprijs rond 1,5% ligt heeft het bedrijfstakpensioenfonds ervoor gekozen om de marktrentestaffel op 2% vast te stellen.

De 2% staffel ziet als volgt uit:

Leeftijdsklassen	Percentage van de pensioengrondslag
21 tot en met 24	13,49%
25 tot en met 29	14,92%
30 tot en met 34	16,50%
35 tot en met 39	18,27%
40 tot en met 44	20,24%
45 tot en met 49	22,46%
50 tot en met 54	24,98%
55 tot en met 59	27,95%
60 tot en met 64	31,57%
65 tot en met 66	35,14%

3.3. Toeslagbeleid

Het fonds hanteert de minimale dekkingsgraadafhankelijke staffel voor toeslagverlening, die geldt onder het nieuw Financieel Toetsingskader. Deze staffel kent gedeeltelijke toeslag toe vanaf een beleidsdekkingsgraad van 110%. Bij deze staffel wordt eerder (gedeeltelijk) toeslag verleend dan op basis van de oude staffel. Het bestuur heeft ervoor gekozen om over te gaan op dit ruimere beleid, om eerder toeslagen te kunnen verlenen en om de inactieven tegemoet te komen voor het negatieve effect van het premiebeleid op de dekkingsgraad.

Toeslagambitie

Toeslagverlening over opgebouwde aanspraken en rechten van actieve deelnemers, pensioengerechtigden en premievrije deelnemers is voorwaardelijk. De aanspraken en rechten kunnen jaarlijks, indien de middelen van het fonds dat naar oordeel van het bestuur toelaten, per 1 januari op grond van een daartoe te nemen bestuursbesluit worden verhoogd. Als uitgangspunt voor deze verhoging geldt de stijging van het afgeleide consumentenprijsindexcijfer, alle huishoudens (periode oktober-oktober). Ter financiering van deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en er zal geen premie voor worden betaald.

Het bestuur heeft op basis van dit beleidskader besloten geen (gedeeltelijke) toeslag te verlenen per 1 januari 2018. Om dezelfde reden is besloten ook per 1 januari 2019 geen toeslag te verlenen.

In de beschikbare premiereregeling vindt gezien het karakter van deze toezegging geen toeslagverlening plaats. Vanaf het moment van inkoop van ouderdomspensioen bij het fonds zal het aangekochte pensioen conform de toeslagambitie voor pensioengerechtigden worden verhoogd.

Inhaalbeleid gemiste toeslag

Indien de beleidsdekkingsgraad ultimo oktober hoger is dan de beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening mogelijk is, vindt inhaaltoeslag plaats (of worden kortingen ongedaan gemaakt) per 1 januari van het volgend jaar. Het eigen vermogen boven de beleidsdekkingsgraad waarbij volledige toekomstbestendige toeslagverlening mogelijk is, is voor 1/5 deel beschikbaar voor het inhalen van in het verleden niet verleende toeslag dan wel het goedmaken van in het verleden doorgevoerde kortingen. In het verleden niet verleende toeslagen of doorgevoerde kortingen komen niet na een bepaalde periode te vervallen. Er wordt maximaal eenmaal per jaar gecompenseerd. Gemiste toeslagen en kortingen worden gelijkwaardig behandeld, waarbij de meest recente gemiste toeslag of korting als eerste wordt gecompenseerd.

De achterstanden op de toeslagverlening per 1 januari 2017 zijn als volgt:

- Actieve deelnemers:
 - ten opzichte van de ambitie: 5,66%
 - ten opzichte van de maatstaf: 7,75%
- Pensioengerechtigden en gewezen deelnemers:
 - ten opzichte van de ambitie: 6,09%
 - ten opzichte van de maatstaf: 8,38%

De achterstanden op de toeslagverlening per 1 januari 2018 zijn als volgt:

- Actieve deelnemers:
 - ten opzichte van de ambitie: 9,19%
 - ten opzichte van de maatstaf: 7,07%
- Pensioengerechtigden en gewezen deelnemers:
 - ten opzichte van de ambitie: 9,83%
 - ten opzichte van de maatstaf: 7,51%

3.4. Kosten uitvoering pensioenregeling

Het fonds maakt voor het uitvoeren van de pensioenregeling diverse kosten. Globaal kunnen deze kosten worden onderverdeeld in kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling en kosten van het vermogensbeheer. Het bestuur is zeer alert op de ontwikkeling van deze kosten.

De kosten voor het fonds zijn vanwege de omvang van het fonds relatief hoog en laten, mede als gevolg van toegenomen wettelijke verplichtingen, zonder ingrijpen vanuit het fonds een stijgende lijn zien. Het fonds is zich hier van bewust en stuurt daarom actief op kostenreductie. Ook is het bestuur constant op zoek naar mogelijkheden om tot schaalvergroting te komen en heeft het de ambitie en het beleid om te groeien. Het bestuur vindt het belangrijk transparant te zijn over de kosten. In dit kader is hierna een rapportage over de kosten voor de uitvoering van de pensioenregeling opgenomen.

Rapporteren over kosten is per 1 januari 2015 wettelijk voorgeschreven. Ook De Nederlandsche Bank publiceert de kosten van alle pensioenfondsen op haar website. Er worden drie kostensoorten onderscheiden: de kosten van het pensioenbeheer, de kosten van het vermogensbeheer en de transactiekosten.

Kosten van pensioenbeheer

De kosten voor pensioenbeheer bedragen voor 2018: € 2.272.574,- (2017: € 1.890.238,-).

Omgerekend is dit € 693,70 (2017: € 600,65) per deelnemer en gepensioneerde voor de kosten inclusief projectkosten.

Deze kosten zijn berekend door de totale pensioenuitvoeringskosten te delen door het totaal aantal actieve deelnemers en gepensioneerden ultimo van het jaar in overeenstemming met de "Aanbevelingen Uitvoeringskosten" van de Pensioenfederatie.

De pensioenbeheerkosten bestaan uit administratieve verrichtingen (pensioentoekenningen, betalen uitkering, verwerken waardeoverdrachten, etc.), bestuurskosten (heffingen van de toezichthouders, adviseurs, juridische kosten, werkgeverskosten), communicatiekosten en overige kosten.

In onderstaande tabel is een specificatie opgenomen van de kosten die het fonds in het verslagjaar heeft gemaakt. (x € 1.000):

Kostensoort	Aard van de kosten	2018	2017
Administratiekosten	Administratiekosten	1.154	1.053
Kosten bestuur en financieel beheer	Contributies en bijdragen		
	– DNB	22	19
	– AFM	3	3
	– Pensioenfederatie	8	8
	– Overige	2	21
	Advies- en controlekosten		
	– Actuaris	233	167
	– Accountant	107	38
	– Overige	367	132
	Bestuurskosten		
	– Vacatiegelden en reis- en verblijfskosten	365	313
– Overige bestuurskosten (o.a. bestuurders-aansprakelijkheidsverzekering)	12	12	
Transitiekosten	0	124	
Totaal kosten pensioenuitvoering		2.273	1.890

Deze kosten zijn in de jaarrekening terug te vinden onder de pensioenuitvoeringskosten.

De kosten betreffende het pensioenbeheer van de beschikbare premieregeling zijn opgenomen in bovenstaande opsomming en bedragen over 2018 € 123.000.

Hieronder volgt een korte toelichting bij deze kosten.

Administratiekosten

De administratiekosten betreffen kosten die worden gemaakt voor actieve deelnemers en pensioengerechtigden. Deze kosten hebben betrekking op alle werkzaamheden die in de pensioenadministratie moeten worden verricht om de aanspraken juist te administreren en de actieve deelnemer volledig te informeren. Denk hierbij aan de pensioentoekenningen, betalen uitkeringen, verwerken waardeoverdrachten, afkoop, helpdesk, communicatie met deelnemers/gepensioneerden. Daarnaast zijn er werkgeverskosten die betrekking hebben op de activiteiten die voortvloeien uit de contacten met de werkgever. Het gaat om kosten voor de aanlevering en verwerking van de werknemersgegevens, de aanmaak van premienota's en de premie-incasso, helpdesk werkgever, communicatie met werkgever. Hierbij horen ook de kosten voor het aansluiten van nieuwe werkgevers.

Kosten bestuur en financieel beheer

De kosten van bestuur en financieel beheer hebben betrekking op kosten verbonden aan het besturen van het fonds en op de adviseurs. Ook vallen hieronder de kosten verbonden aan het toezicht van De Nederlandsche Bank, AFM, contributie Pensioenfederatie, Monitoringscommissie Code Pensioenfondsen, actuaris, accountant, financieel beheer en juridische kosten.

De stijging van de overige advieskosten is tweeledig. Het bestuur heeft enerzijds tijdens de zelfevaluatie in 2017 uitgebreid over de sales activiteiten van het bedrijfstakpensioenfonds gesproken. Tijdens deze evaluatie heeft het bestuur besloten de groei van het bedrijfstakpensioenfonds verder te willen ondersteunen. Om de sales activiteiten verder te bevorderen heeft het bestuur de expertise van Montae ingeschakeld om te kijken op welke wijze deze ambitie behaald kon worden. De kosten ten behoeve van deze activiteiten zijn in de jaarcijfers 2018 opgenomen.

Anderzijds zijn er meer advieskosten gemaakt in verband met de toekomstoriëntering van het fonds.

Kosten van vermogensbeheer

De kosten van vermogensbeheer kunnen in twee categorieën worden onderscheiden.

De eerste categorie betreft de kosten van het vermogensbeheer zoals in de jaarrekening van het fonds opgenomen onder kosten vermogensbeheer. Dit betreffen beheervergoedingen van de vermogensbeheerders (Syntrus Achmea Real Estate & Finance, NN Investment Partners en Vanguard Asset Management Ltd.).

De tweede categorie betreft kosten die rechtstreeks ten laste van het beleggingsrendement zijn gebracht, zoals transactiekosten en kosten van beheer die in de beleggingsfondsen zijn opgenomen en tot uitdrukking komen in de Total Expense Ratio (TER). Deze kosten zijn niet inbegrepen in de kosten van de vermogensbeheerders zoals opgenomen in de jaarrekening. De totale kosten vermogensbeheer over 2018 bedragen € 1.430.739,- (2017: € 1.299.358,-). Uitgedrukt in een percentage van het gemiddeld belegd vermogen zijn de kosten 0,45% (2017: 0,45%). Hiervan zijn de geschatte transactiekosten 0,11% (2017: 0,13%) van het gemiddeld belegd vermogen.

In de tabel hieronder is een specificatie opgenomen van de kosten die het fonds in het verslagjaar heeft gemaakt voor zover deze kosten inzichtelijk waren.

Kostensoort	Aard van de kosten	2018	2017
Vermogensbeheerkosten	Algemene beheerkosten	1.075.555	933.999
	Transactiekosten	348.881	365.359
Totaal kosten vermogensbeheer		1.424.436	1.299.358

Kosten vermogensbeheer 2018 (x € 1.000)

	Beheer- kosten	Transactie kosten exclusief aan- en verkoop- kosten	Aan- en verkoop- kosten	Totaal
Kosten per beleggingscategorie				
Vastgoed	166	42	135	343
Aandelen	283	25	0	308
Vastrentende waarden	368	142	0	510
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën excl. overlay	817	209	135	1.161
Kosten overlay beleggingen	12	0	5	17
Totaal kosten toe te wijzen aan categorieën incl. overlay	829	209	140	1.178
Overige vermogensbeheerkosten				
Overige kosten	246			246
Totaal overige vermogensbeheerkosten	246			246
Totaal kosten vermogensbeheer				1.424
Gemiddeld belegd vermogen				319.872
Kosten vermogensbeheer (excl. Transactiekosten) als percentage van het gemiddeld belegd vermogen				0,34%
Transactiekosten als percentage van het gemiddeld belegd vermogen				0,11%

De adviseurskosten vermogensbeheer en kosten gerelateerd aan de beleggings- advies commissie worden in de jaarrekening verantwoord onder de kosten van vermogensbeheer.

De kosten betreffende het vermogensbeheer van de beschikbare premieregeling zijn niet opgenomen in bovenstaande opsomming.

De algemene beheerkosten zijn opgenomen in de jaarrekening onder de component beleggingskosten.

De beheerkosten bestaan onder andere uit de gemaakte kosten van het bestuur gerelateerd aan het monitoren van de beleggingen, het fiduciair beheer, het portefeuillebeheer en de prestatieafhankelijke vergoeding en de externe beleggingsadviseur.

De transactiekosten zijn de kosten die gemaakt worden om de effectentransactie tot stand te brengen en uit te voeren. Deze kosten zijn veelal op basis van een schatting tot stand gekomen, omdat er bijvoorbeeld bij transacties in de categorie vastrentende waarden niet separaat kosten in rekening worden gebracht. Daarnaast is het bij participatie in beleggingsfondsen niet exact te bepalen welke kosten er zijn gemaakt. Voor deze kosten is een schatting gemaakt. De kosten binnen de fondsen worden benaderd door de

berekening (Ongoing charges – standaard management fee) * gemiddeld belegd vermogen in dat fonds. Het betreft verder alle kosten die nodig zijn voor het operationeel houden van het fonds. Hierin zitten onder anderen de kosten zoals hieronder genoemd:

- Bewaarloon;
- Settlementkosten;
- Advieskosten;
- Bankkosten;
- Kosten voor monitoring en administratie;
- Kosten van sec lending (waar hogere opbrengst tegenover staat).

3.5. Beleggingen

Beleggingsbeleid

De beschikbare gelden van het fonds dienen op een solide wijze te worden belegd. Basis voor het beleggingsbeleid is de verklaring beleggingsbeginselen. In deze verklaring wordt ingegaan op de organisatie van het fonds, het doel van het beleggingsbeleid, het beleggingsraamwerk, risicobeleid, risicohouding, risicoprofiel, de uitvoering en corporate governance.

Maatschappelijk verantwoord beleggen

Het fonds besteedt aandacht aan maatschappelijk verantwoord beleggen. Bij de uitvoering van haar beleggingsbeleid houdt het fonds rekening met de normen en waarden waarover in onze samenleving overeenstemming bestaat. Binnen de huidige beleggingsportefeuille wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met maatschappelijk verantwoord beleggen. Het bestuur belegt uitsluitend in ondernemingen die zij begrijpt en die zij verantwoord acht. Het betreft vooral algemene, sociale en economische aspecten. Het bestuur neemt deze aspecten ook mee bij het in acht nemen van de evenwichtige belangenbehartiging en bij haar uitbestedingsbeleid en beloningsbeleid.

Het pensioenfonds heeft vastgesteld dat er geen bestuurders of andere betrokkenen zijn die als insider ten aanzien van de eigen beleggingen kunnen worden aangemerkt.

Uitvoering

Het bestuur heeft een beleggings advies commissie benoemd en externe vermogensbeheerders aangesteld. De taakverdeling tussen het fonds en de vermogensbeheerders is als volgt:

De beleggings advies commissie adviseert het bestuur jaarlijks over het beleggingsplan. Het bestuur stelt het beleggingsplan vervolgens vast. De vermogensbeheerders beheren het vermogen binnen het plan en rapporteren daarover aan de beleggings advies commissie. De beleggings advies commissie controleert de uitvoering door de vermogensbeheerders aan de hand van de door de beheerder verstrekte rapportages en brengt verslag uit aan het bestuur.

De beleggingsstrategie is gebaseerd op een Asset Liability Management (ALM-) studie. Het hieruit als optimaal naar voren komend risicoprofiel, de asset allocatie over vastrentende waarden en zakelijke waarden en de mate van rente-afdekking vormt de belangrijkste input voor het te voeren beleggingsbeleid. De invulling van de beleggingsstrategie – het beleggingsplan, wordt gebaseerd op een risicobudgetering-studie. In het beleggingsplan wordt tevens het beleid nader uitgewerkt in de richtlijnen voor de vermogensbeheerders.

Periodiek (in ieder geval eens per jaar) bespreekt de beleggings advies commissie met het bestuur het gehele beleggingsplan en de behaalde resultaten.

Het beleggingsplan gaat tevens in op normen (en bandbreedtes) betreffende:

- Verdeling over belegging categorieën
- Valutabeleid
- Samenstelling vastrentende portefeuille
- Samenstelling aandelenportefeuille
- Gebruik derivaten
- Inhoud rapportages

De uitvoering van het vermogensbeheer is uitbesteed aan Nationale Nederlanden Investment Partners (NNIP), Syntrus Achmea Real Estate & Finance (SAREF) en Vanguard. Voor de beheersbaarheid van het beleggingsproces en efficiënt toezicht op de uitbestede werkzaamheden, geeft het fonds er de voorkeur aan om de beleggingen zoveel mogelijk bij een vermogensbeheerder onder te brengen. Bij de keuze van beleggingsproducten en -fondsen wordt echter door het bestuur wel steeds een afweging gemaakt op basis van performance, kwaliteit, risico's en kosten.

Om invulling te geven aan de bewaking van het uitbestedingsrisico heeft het fonds in 2013, 2015 en 2018 uitgebreide evaluaties (due diligence) uitgevoerd van alle processen en taken die door het fonds aan NNIP zijn uitbesteed. In 2016 is de uitbesteding aan SAREF en Vanguard geëvalueerd. Dit proces wordt minimaal eens per drie jaar herhaald.

Strategisch beleid

Het bestuur stelt periodiek het strategisch beleid vast. Een onderdeel daarvan is de verdeling over de belegging categorieën aandelen, vastrentende waarden en vastgoed. Het strategisch beleggingsbeleid is gebaseerd op de meest recent uitgevoerde ALM-studie (2015) naar aanleiding van het nieuwe Financieel Toetsingskader. Overigens is in 2017 een ALM studie uitgevoerd ten behoeve van de vaststelling van het premiebeleid. Daarmee is het strategische beleggingsbeleid ook zeer recentelijk nog getoetst. In 2019 wordt opnieuw een ALM studie uitgevoerd.

Daarnaast heeft het fonds het risicoprofiel vastgelegd in zogenaamde investment beliefs. Deze regels dienen als kader voor het vaststellen en ten uitvoer brengen van het beleggingsbeleid. Deze investment beliefs zijn onderdeel van de verklaring beleggingsbeginselen.

De strategische (ex-ante) renteafdekking is 55% op basis van de marktrente, maar kan afwijken op basis van het dynamische renteafdeckingsbeleid, afhankelijk van de hoogte van de rente en dekkingsgraad. Per eind februari 2019 is de renteafdekking gelijk aan 60%.

Voor het fonds geldt voor 2019 het strategische beleid met de bijbehorende bandbreedtes, weergegeven in onderstaande tabel.

	Minimum	Norm	Maximum
Vastrentende waarden	55%	60%	65%
Aandelen	25%	30%	35%
Indirect, niet-beursgenoteerd Vastgoed	5%	10%	12%
Liquide middelen	-5%	0%	5%
Totaal		100%	

Strategisch beleggingsbeleid conform prudent person regel

Het strategisch beleggingsbeleid past binnen de prudent person regel zoals voorgeschreven in artikel 13 en 13a Besluit ftk en artikel 135 van de Pensioenwet. Hieronder wordt aan de hand van verschillende onderdelen uit het beleggingsbeleid beschreven hoe wordt voldaan aan de prudent person regel.

Beleggingsbeleid in het belang van de deelnemers

De lange termijn strategische asset allocatie is gebaseerd op een gedegen ALM-studie waarin de belangen van verschillende groepen deelnemers zijn afgewogen. Daarnaast heeft het bestuur een risicohouding vastgelegd waarin is beschreven welke risico's aanvaardbaar zijn bij het streven naar koopkrachtbehoud voor de deelnemers. De risicohouding wordt jaarlijks getoetst op evenwichtigheid in de haalbaarheidstoets.

Waarborging van risico's, kwaliteit en veiligheid

Het bestuur belegt alleen in beleggingscategorieën en -strategieën die het begrijpt en volledig transparant zijn. Hierdoor zorgt het fonds er voor dat de complexiteit van de portefeuille in evenwicht is met de kennis en ervaring van het bestuur. De beleggingsrisico's worden gemonitord met behulp van een tracking error, wat de gemiddelde afwijking in rendement weergeeft van de beleggingen versus de verplichtingen. In mandaten en fondsvoorwaarden zijn de beleggingsrichtlijnen (restricties, bandbreedtes en limieten) voor de vermogensbeheerders opgenomen. Hiermee borgt het bestuur de kwaliteit van de beleggingen. Om 'in control' te blijven rapporteren de vermogensbeheerders eens per kwartaal aan de beleggings advies commissie. Verdere afspraken met de vermogensbeheerders zijn vastgelegd in de vermogensbeheerovereenkomst.

Uitvoering renterisico

Het fonds heeft een dynamisch rente-afdeckingsbeleid waarbij de renteafdekking op marktrente afhangt van de dekkingsgraad (op De Nederlandsche Bankrente) en de 20-jaars swaprente. De 55% wordt als ijkpunt genomen in de staffel: er wordt 55% op marktwaarde afgedekt als de 20-jaars rente en dekkingsgraad op het niveau liggen die de basis hebben gevormd van de ALM-studie. Dit is (afgerond) bij een dekkingsgraad van 105% en 20-jaars rente van 1,5%. Monitoring van de rente-afdekking gebeurt maandelijks door NNIP. Aanpassing vindt niet automatisch plaats, maar wordt op maandbasis besproken in de beleggings advies commissie en het bestuur.

Verhandelbaarheid van beleggingen

Wat betreft illiquiditeit geldt dat het fonds relatief jong is en minder afhankelijk is van liquiditeit. Bovendien wordt het illiquiditeitsrisico bewust gelopen teneinde naar verwachting een illiquiditeitspremie te verdienen. Ongeveer 15% van de portefeuille is belegd in minder liquide producten (vastgoed en particuliere hypotheek).

Derivaten voor risico-reducerende doeleinden

Derivaten vormen als afgeleide instrumenten geen aparte beleggingscategorie. Op grond van de investment beliefs wil het fonds derivaten uitsluitend inzetten voor risico-reducerende doeleinden. Binnen de beleggingsfondsen mag de vermogensbeheerder in overeenstemming met de derivatenrichtlijnen gebruik maken van alle soorten derivaten, mits de exposure van de belegde middelen inclusief derivaten ten opzichte van de toepasselijke benchmark, door het gebruik van derivaten binnen de in dit beleggingsplan vermelde beleggingsrestricties blijft. Derivaten zullen door de vermogensbeheerder onder meer mogen worden gebruikt ter sturing van rente- en valutarisico.

Diversificatie binnen de beleggingsportefeuille

Het fonds streeft naar een evenwichtige beleggingsportefeuille, die voldoende is gespreid over meerdere categorieën/sectoren/regio's. Het fonds is zich bewust van de beperkingen aan diversificatie (bijvoorbeeld onderzocht aan de hand van een ALM-studie en een beleggingsplan). Daarnaast dient een beleggingscategorie voldoende groot te zijn wat betreft allocatie om resultaat op te leveren in de portefeuille.

Marktw waardering instrumenten

Beleggingen worden tegen marktwaarde gewaardeerd. Indien geen marktwaarde beschikbaar is, bijvoorbeeld in het geval van het directe vastgoed, wordt op basis van INREV en IFRS methodieken gewaardeerd. Daarbij erkent het bestuur dat er risico's zijn verbonden aan beleggen in hypotheke n. De totstandkoming van waardering van hypotheke n heeft een bepaalde mate van subjectiviteit in zich. Op basis van bovenstaande onderdelen en de verdere invulling van het beleid in overige beleidsdocumenten heeft het bestuur naar haar mening voldoende onderbouwing gegeven bij de invulling van de prudent person regel binnen het strategisch beleggingsbeleid.

Beleggingen voor risico fonds (middelloonregeling)

Het fonds heeft het beheer van de beleggingen voor risico fonds (grotendeels) ondergebracht bij NN Investment Partners. De strategische mix bestaat uit 60% vastrentende waarden, 30% aandelen en 10% vastgoed.

Over 2018 werd door het pensioenfonds een beleggingsrendement gerealiseerd van -0,2%. Dit is een rendement na kosten, rentea fdekking en valuta-afdekking. De benchmark op de totale portefeuille rende erde in het verslagjaar 0,4%.

De rendementen van de portefeuille (na aftrek transactiekosten, voor aftrek beheerkosten) zijn in 2018 als volgt opgebouwd:

	Portefeuille	Benchmark
Vastrentende waarden (incl. rentea fdekking)	3,2%	3,5%
Aandelen (incl. valuta-afdekking)	-8,7%	-7,3%
Vastgoed	10,8%	10,7%

Het afdekken van de valuta's binnen de aandelenportefeuille zorgde in 2018 voor een lager resultaat (inclusief -8,7% versus exclusief -8,1%), voornamelijk door afdekking van de daling van de dollar ten opzichte van de euro. De dollar is in 2018 in waarde gestegen ten opzichte van de euro, waardoor de valuta afdekking per saldo negatief heeft uitgepakt. (In 2017 was er sprake van een flink positief resultaat van 5,0% door daling van de dollar).

Belangrijke bouwstenen van het strategisch beleggingsbeleid van het fonds zijn enerzijds de normwegingen voor de belegging categorieën en anderzijds de door het fonds te hanteren rente-afdekking.

Afdekking renterisico

Als de rente verandert, veranderen hierdoor de waarden van de beschikbare middelen van het fonds en de toekomstige pensioenverplichtingen. Dit heeft gevolgen voor de dekkingsgraad. Om de dekkingsgraad minder gevoelig te maken voor rentewijzigingen heeft het fonds de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille voor 55% ¹⁾ in lijn gebracht met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Rond de norm van 55% ¹⁾ (op basis van marktrente) wordt een bandbreedte gehanteerd van + en -5%-punt. De rentea fdekking wordt gedaan vanuit risicobeheer, waarbij de afdekking is gebaseerd op een strategische studie waarbij de verplichtingen en de beleggingen van ons fonds beiden worden meegenomen. De afdekking van het renterisico wordt gerealiseerd met obligaties en rentederivaten. Een waarde stijging (daling) van de obligaties en rentederivaten hebben voor een belangrijk deel een relatie met de waardedaling (stijging) van de pensioenverplichtingen. Omdat de rentea fdekking lager is dan 100%, heeft een rentestijging een positieve invloed en een rentedaling een negatieve invloed op de dekkingsgraad.

De norm rentea fdekking kan afwijken op basis van het dynamische rentea fdekkingsbeleid. Eventuele aanpassing van de rentea fdekking is afhankelijk gesteld van de rentestand en de nominale dekkingsgraad. Bij een lagere rente wordt minder renterisico

1) Op basis van een dynamische rentea fdekking van 60%.

afgedekt en bij een hogere rente wordt meer renterisico afgedekt. Bij een lagere dekkingsgraad wordt meer renterisico afgedekt (het fonds heeft dan minder risicoruimte). Aanpassing vindt niet automatisch plaats, maar wordt op maandbasis besproken in de beleggings advies commissie en het bestuur.

De rente is in 2018 gedaald. Het afdekken van het renterisico zorgde in 2018 voor een hoger resultaat op de vastrentende waarden. De verplichtingen zijn echter meer in waarde gestegen dan de vastrentende waarden waardoor de dekkingsgraad per saldo is gedaald.

Vastgoed beleggingen

De vastgoedportefeuille is vooralsnog opgebouwd uit drie deelnemingen in fondsen van Syntrus Achmea Real Estate & Finance. Het bestuur heeft echter besloten om uit het winkelfonds te stappen. Daarom is de norm voor deze categorie gelijk gesteld aan 0%. Er is wel een maximale bandbreedte opgenomen, omdat het niet mogelijk is om direct uit het fonds te stappen. De norm voor het woningfonds en het zorgfonds is daarnaast verhoogd van 40% naar 50%. De minimale bandbreedte van het woningfonds is gelijk gesteld aan 20%, omdat de allocatie naar dit fonds nog in opbouw is. De onderverdeling staat in de onderstaande tabel.

	Minimum	Norm 2018	Maximum
Achmea Dutch Residential Fund	20%	50%	65%
Achmea Dutch Retail Property Fund	0%	0%	30%
Achmea Dutch Health Care Fund	40%	50%	65%
Totaal		100%	

Per 31-12-2018	(x € 1.000)	Procentueel	Rendement heel 2018
Achmea Dutch Residential Fund	8.745	28,4%	16,9%
Achmea Dutch Retail Property Fund	2.291	7,4%	3,1%
Achmea Dutch Health Care Fund	19.730	64,2%	11,3%
Totaal	30.766	100%	10,8%

Doordat vastgoed niet onbeperkt beschikbaar is en afhangt van de gelegenheid om in vastgoed te kunnen beleggen, is er sprake van een groeipad om de norm te verwezenlijken. Daarnaast gelden voor bovengenoemde fondsen specifieke fondsvoorwaarden, waarmee de risico's binnen de fondsen worden gestuurd. De fondsvoorwaarden worden op kwartaalbasis gecontroleerd door middel van een risicorapportage ('Dashboard').

Het belegd vermogen is in 2018 gestegen van € 23,8 miljoen naar € 30,8 miljoen. Deze stijging is veroorzaakt door herinvesteringen, directe huuropbrengsten en positieve herwaarderingen. Het totale rendement voor 2018 bedraagt 10,8%. De belegging in Achmea Dutch Residential had de grootste positieve bijdrage aan dit rendement.

Hypotheek beleggingen

Het fonds is in 2016 begonnen met het beleggen in hypotheek, per 31 december 2018 is € 16,9 miljoen belegd in het PVF Particuliere Hypotheekfonds. In 2018 heeft het fonds over deze beleggingen een totaal rendement behaald van 1,3%.

Binnen een vastrentende beleggingsportefeuille is beleggen in woninghypotheken een interessante optie voor pensioenfondsen. Het PVF Particuliere Hypothekenfonds van Syntrus Achmea Real Estate & Finance belegt direct in Nederlandse hypothecaire leningen en daarmee in de Nederlandse hypothecaire markt. Het Particuliere Hypothekenfonds richt zich met name op hypotheken met een langere rentevaste periode.

Beleggingen voor risico deelnemers (beschikbare premieregeling)

Het fonds biedt deelnemers de mogelijkheid te participeren in de beschikbare premieregeling. Deelnemers beleggen op basis van hun leeftijd en gekozen beleggingsprofiel in een bepaalde lifecycle. Elke lifecycle kent haar eigen beleggingsmix van aandelen, vastrentende waarden en duratie matching. Het vermogensbeheer is vanaf januari 2018 niet meer uit besteed aan Achmea Investment Management (AIM), maar aan Nationale Nederlanden Investment Partners (NN IP).

Het bestuur heeft, naar aanleiding van adviezen van de Beleggings advies commissie in het vierde kwartaal van 2017 besloten een nieuwe fiduciaire vermogensbeheerder te selecteren voor de DC-regeling. De achtergronden hierbij waren de reeds langere tijd tegenvallende rendementen en de relatief hoge kosten bij AIM en het moeten voldoen aan veranderende wetgeving vanuit de Wet verbeterde premieregeling. De gelden zijn medio januari 2018 bij AIM liquide gemaakt en vervolgens overgedragen aan NN IP.

De deelnemer heeft de keuze uit drie lifecycles bij een vaste uitkering, namelijk defensief, neutraal en offensief. Bij de defensieve lifecycle wordt gemiddeld minder belegd in de returnportefeuille en wordt meer renteafdekking toegepast.

In de offensieve lifecycle wordt juist gemiddeld meer belegd in de returnportefeuille en wordt minder renteafdekking toegepast.

Daarnaast heeft de deelnemer de keuze uit drie lifecycles bij een variabele uitkering (in de opbouwfase) of vrij te beleggen op basis van een aantal beleggingsfondsen.

Voor alle lifecycles geldt dat deze per leeftijd worden opgebouwd uit een deel 'return' en een deel 'matching'. Onderstaande tabel geeft de performance weer uitgesplitst naar de verschillende beleggingsfondsen waarin door TrueBlue wordt belegd.

Per einde 2018			Rendement	Rendement
Beleggingsfonds	€ (x 1 miljoen)	Weging	portefeuille	benchmark
Return	9,7	50,2%	-5,4%	-5,2%
Matching	9,7	49,6%	1,5%	1,3%
M	5,6	28,8%	1,3%	0,9%
L	2,7	13,6%	4,3%	4,0%
XL	1,4	7,2%	7,1%	6,9%
Overig	0,1	0,2%	–	–
Totaal	19,5	100%	-2,0%	-2,0%

Het totaal belegde vermogen in de beschikbare premieregeling is per 31 december 2018 gelijk aan ongeveer € 19,5 miljoen. Het grootste deel van de portefeuille is belegd in de matchingportefeuille (50,2%). De rest is belegd in de returnportefeuille (49,6%) en er is nog sprake van een beperkte kaspositie (0,2%). De matchingportefeuille is opgedeeld in drie subgroepen, namelijk M (duratie 5), L (duratie 22) en XL (duratie 40). Naarmate de deelnemer ouder wordt, zal meer in de matching portefeuille belegd worden en meer in de subgroepen met een hoge duratie, ter afdekking van het renterisico. Het rendement op de returnportefeuille is over 2018 gelijk aan -5,4%. Dit negatieve rendement wordt grotendeels veroorzaakt door het negatieve rendement op aandelen in het laatste kwartaal

van 2018. De matchingportefeuilles hebben in 2018 een positieve performance laten zien, omdat de rente is gedaald. Bovendien is er sprake van een bruto outperformance bij de drie DMR fondsen. Deze fondsen streven geen outperformance na. De rendementen van deze fondsen kunnen echter op korte termijn afwijken van de benchmark, omdat de fondsen de duratie matchen met de benchmark, maar voor de curvepositionering uitgaan van de verplichtingen van het gemiddelde pensioenfonds dat in het fonds belegt.

3.6. Risicoparagraaf

Risico en beheersing

Pensioenfondsbesturen moeten voldoen aan alle wet- en regelgeving en controle hebben over alle risico's die zich voordoen. Het bestuur besteedt veel aandacht aan risicomanagement. In 2015 heeft het bestuur een nieuwe risicoanalyse uitgevoerd van de financiële en niet-financiële risico's. In de tweede helft van 2016 en in 2017 heeft het bestuur een update hier aan gegeven en is een structuur neergezet voor Integraal Risico Management. In 2017 heeft de riskcommissie een risicomanagementtool geselecteerd die de commissie in operationele zin kan ondersteunen. In 2018 is de tool volledig geïmplementeerd ten behoeve van het risicomanagement. Na afloop van elk kwartaal wordt een riskmanagementrapportage uitgebracht. In de betreffende rapportage worden de risico's op kwartaalbasis weergegeven. Deze risico's worden tijdens de bestuursvergaderingen besproken.

Proces

We lichten hier toe hoe binnen TrueBlue het risicomanagementproces wordt uitgevoerd. Jaarlijks bespreekt het bestuur de doelstelling en risicohouding van het fonds. Hierbij wordt naast de missie en strategie stilgestaan bij de pensioen- en beleggingsbeginselen. Er wordt bepaald of de doelstelling en risicohouding nog actueel is dan wel aangepast moet worden. Vervolgens worden de risico's geïdentificeerd en ingeschat met bijbehorende tolerantiegrenzen en de beheersmaatregelen worden gedefinieerd. Het monitoren en rapporteren over de uitvoering van het risicomanagement en de beheersing van de risico's gebeurt op kwartaalbasis. Als op basis daarvan een aanpassing noodzakelijk dan wel gewenst wordt geacht, wordt deze verwerkt.

Het risicomanagement kan worden beschouwd als een periodieke cyclus die continu wordt doorlopen. Met het bestuur is besproken hoe het risicomanagementproces is belegd en geborgd in de governancestructuur en of daarin aanpassingen nodig zijn.

Governance

Het bestuur is verantwoordelijk voor het realiseren van de doelstellingen van het fonds, volgend vanuit de missie, visie en strategie van het fonds. Het bestuur bepaalt de koers van het fonds en weegt de factoren die de koers positief of negatief beïnvloeden. Het bestuur wordt bij het streven om de doelstellingen van het fonds te bereiken, met onzekerheden geconfronteerd. Voor het bestuur is het van belang om vast te stellen welke mate van onzekerheid als acceptabel wordt beschouwd (de risicotolerantie). Integraal risicomanagement stelt het bestuur in staat om op een efficiënte en effectieve wijze om te gaan met onzekerheid en de hieraan verbonden risico's en kansen. Bovendien wordt het bestuur in staat gesteld om het beleid, de structuur, de processen, middelen en de cultuur daarop af te stemmen. Het bestuur heeft de mogelijke risico's van het fonds in kaart gebracht en heeft bepaald hoe zij met deze risico's willen omgaan. Op basis van een actueel en volledig beeld van alle relevante risico's kan het bestuur gepaste beheersmaatregelen nemen en is het bestuur in control.

Voor de beheersing van de risico's die betrekking hebben op de uitvoering van de pensioenregeling en de werkzaamheden van het fonds, is aansluiting gezocht bij de toezichtkaders van De Nederlandsche Bank. De Nederlandsche Bank hanteert daarbij een aanpak van risicoanalyse en risicomitigatie in haar toezicht, genaamd FIRM/ FOCUS. FIRM/ FOCUS bouwt voort op de Financiële instellingen Risicoanalyse Methode (FIRM), de methodiek die sinds 2005 bij De Nederlandsche Bank in gebruik is.

Risico's worden kwalitatief (aan de hand van vooraf vastgestelde referentieschalen) beoordeeld op basis van de waarschijnlijkheid van het optreden van het risico en de impact daarvan op het behalen van de doelstellingen. Hierbij wordt een onderscheid gemaakt tussen het bruto risico, het netto risico en het gewenste risico. Het bruto risico is het risico zonder rekening te houden met eventuele

beheersmaatregelen die het bestuur treft om de waarschijnlijkheid en/of impact te beperken. Het bruto risico is afhankelijk van de context waarbinnen het fonds opereert en de doelstellingen. Ten aanzien van het bruto risico zijn vanuit de risicotolerantie van het fonds vier mogelijke reacties:

- het risico accepteren;
- het risico reduceren door het nemen van aanvullende beheersmaatregelen;
- het risico vermijden door de activiteiten die geraakt worden door het risico te staken;
- het risico overdragen door de activiteiten die door het risico geraakt worden (deels) uit te besteden.

Het netto risico is het risico dat overblijft nadat is gereageerd op de bruto risico's. Indien het netto risico vanuit de risicotolerantie (nog) niet acceptabel is, worden aanvullende acties gedefinieerd om tot de gewenste risicosituatie te komen. Risico-inschattingen, beheersmaatregelen en acties kunnen wijzigen naar aanleiding van interne en externe ontwikkelingen, maar ook door nieuwe inzichten. Integraal risicomanagement is daardoor een continu proces van inrichten, uitvoeren, rapporteren en bijsturen.

Strategische risico's

Het bestuur heeft de volgende strategische risico's vastgesteld:

- Te ver van de deelnemers en werkgevers komen te staan. Het vrijwillige karakter van de regeling maakt dat het bestuur goed op de hoogte van de ontwikkelingen hoort te zijn zodat het de strategie daarop kan aanpassen en alert is op kansen en bedreigingen voor het fonds. Daarbij is draagvlak en vertrouwen in het fonds cruciaal.
- Het niet kunnen waarmaken van de afgesproken opdracht.
- Het niet kunnen realiseren van de groeistrategie mede ingegeven door veranderingen in de digitale sector. De digitale sector groeit en dat moet het fonds benutten.
- Het niet goed kunnen vervullen van vacatures binnen de fondsorganen en/of niet goed kunnen aansluiten bij de maatschappelijke gewenste diversiteit in samenstelling.
- Uitbesteding voldoet niet aan de eisen die het fonds daaraan stelt.
- Het monitoren en anticiperen op omgevingsfactoren die de toekomstbestendigheid van het fonds bedreigen.

Het bestuur heeft deze strategische risico's vervolgens gescoord op kans, impact en mate van beheersing. Daarnaast zijn beheersmaatregelen concreet gemaakt. Bovendien heeft de risicocommissie –samen met het bestuur– een risicomanagementtool ontwikkeld waarmee de gehele risicomanagementcyclus –van doelstellingen, visie tot en met evaluatie– continu wordt doorlopen. De tool is uitvoerig gevalideerd door de extern adviseur hetgeen is vastgelegd in een uitgebreid validatierapport.

Beleggingsrisico's

De in de balans opgenomen financiële instrumenten zijn beleggingen, vorderingen en schulden. De financiële instrumenten zijn opgenomen tegen actuele waarde, voor zover niet anders is aangegeven. Onderstaand worden de belangrijkste risico's weergegeven die zich kunnen manifesteren in het beleggingsproces, en de wijze waarop het fonds de risico's mitigeert.

Matching-/renterisico

Op basis van de opgebouwde pensioenaanspraken en de levensverwachting van de deelnemers kunnen de in de toekomst verwachte pensioenuitkeringen van het fonds in kaart gebracht worden. Om deze uitkeringen in de verre toekomst te kunnen betalen, hoeft het fonds niet de volledige optelsom van verwachte uitkeringen als voorziening aan te houden. Een uitkering in de toekomst heeft nog tijd om 'op te renten' naar het vereiste niveau. Het terugrekenen van de toekomstige uitkeringen naar nu aan te houden voorzieningen (pensioenverplichtingen) wordt verdiscontering genoemd. De Nederlandsche Bank stelt voor de pensioenfondsen periodiek vast met welke rentes deze rekensommen dienen te worden uitgevoerd. Wanneer rentes dalen, zullen fondsen een grotere voorziening moeten treffen (de pensioenverplichtingen stijgen) om in de toekomst uitkeringen te kunnen doen. De kans waarop en de mate waarin deze gebeurtenis zich voordoet wordt renterisico genoemd. Als de rente stijgt, gebeurt overigens het omgekeerde en dalen de verplichtingen.

TrueBlue dekt einde 2018 strategisch op basis van de dynamische renteafdekking 55% van het marktrenterisico af.

Marktrisico

De waarde van beursgenoteerde beleggingen fluctueert continu. Het risico dat daarmee gepaard gaat, ofwel stijgende of dalende koersen, noemt men het marktrisico. Dit marktrisico is niet voor alle beleggingscategorieën gelijk. Aandelen kennen vaak een hoger marktrisico dan bijvoorbeeld staatsobligaties.

Het fonds kiest voor spreiding in de beleggingsportefeuille qua risicoprofiel van de achterliggende beleggingen in relatie tot de verplichtingen van het fonds. Beleggen in risicovollere producten wordt bewust gedaan in de veronderstelling dat daar een hoger rendement tegenover staat (beleggingsovertuiging). De strategische mix volgt uit een ALM-studie, die minimaal een keer in de drie jaar wordt uitgevoerd. De nadere tactische invulling vindt plaats in het jaarlijkse beleggingsplan, dat vervolgens gedurende het jaar continu wordt gemonitord. Het fonds mitigeert het marktrisico door beperkt en gediversificeerd in risicovolle beleggingscategorieën te beleggen en door bandbreedtes te hanteren voor elke beleggingscategorie. In de rapportages van de vermogensbeheerders wordt onder andere inzicht gegeven in bandbreedtes, transacties, rendementen, attributies en regio- en sectorverdelingen.

Kredietrisico

Kredietrisico is het risico dat een pensioenfonds loopt dat betrekking heeft op de kredietwaardigheid van een belegging ofwel tegenpartij. In het bijzonder indien een tegenpartij haar verplichtingen niet nakomt, dan wel de kans daarop. De belangrijkste kredietrisico's zijn verbonden aan beleggingen in vastrentende waarden en derivaten, en aan het afwickelen van effectentransacties.

Het fonds verkleint het kredietrisico door minimale restricties te hanteren met betrekking tot de kredietwaardigheid van de belegging dan wel tegenpartij. Bovendien laat het fonds specifieke risico-rendementskarakteristieken meewegen, zoals het effectieve rendement op obligaties. Ook zijn er restricties aan securities lending en wat er als onderpand geaccepteerd mag worden. Het fonds monitort minimaal op kwartaalbasis het onderpand van de derivaten, de mate van securities lending de verdeling van de beleggingen naar kredietwaardigheid en concentraties van tegenpartijen.

Valutarisico

Pensioenfondsen die internationaal (dus niet in de euro) beleggen, lopen het risico dat de waarde van effecten die ze in buitenlandse valuta aanhouden wordt aangetast door veranderingen in de wisselkoers.

Voor de vastrentende waarden fondsen geldt dat deze voor een groot deel uit Euro obligaties of in Euro genoteerde liquiditeiten bestaan. Ook worden vreemde valuta afgedekt binnen de niet-Euro vastrentende fondsen. Daarnaast verkleint het fonds het valutarisico door de USD dollar posities van de benchmarks van het NNIP aandelen en dividend aandelen fonds voor 100% af te dekken. Wanneer overige vreemde valuta meer dan 5% van de totale portefeuille omvatten, neemt het bestuur in overweging deze eveneens af te dekken.

Liquiditeitsrisico

Liquiditeitsrisico is het risico dat een belegging niet op korte termijn liquide gemaakt kan worden. Dit is bijvoorbeeld het geval indien er geen markt of een slechte markt onderhouden wordt in het betreffende beleggingsproduct. De beleggingscategorieën aandelen en obligaties zijn meer liquide dan vastgoed. Binnen aandelen en obligaties zijn opkomende markten vaak minder liquide dan ontwikkelde markten. Het liquiditeitsrisico in opkomende markten is dan ook groter. Liquiditeitsrisico manifesteert zich met name (maar niet uitsluitend) in neergaande markten. Ook door het gebruik van derivaten kan liquiditeitsrisico optreden. Door marktbevingen kan het voorkomen dat het fonds op korte termijn liquiditeit moet bijstorten als onderpand.

Het fonds verkleint het liquiditeitsrisico door beleggingscategorieën en vermogenstitels te kiezen die zoveel mogelijk liquide worden geacht. Daarnaast worden uitbestedingspartijen op regelmatige basis beoordeeld op of het liquiditeitsrisico voldoende wordt beheerst.

Inflatierisico

Inflatierisico is het risico dat de instelling onvoldoende in staat is om (toenemende) verplichtingen als gevolg van (verwachte of onverwachte toename van de) inflatie te financieren, met als gevolg dat belanghebbenden worden benadeeld. Het fonds monitort op kwartaalbasis of het mogelijk interessant is om inflatie (gedeeltelijk) af te dekken.

Manager risico

Manager risico is de (onvoorziene) waardevermindering van de totale beleggingsportefeuille als gevolg van wijziging van beleggingsstijl en concentratie van de managers c.q. vermogensbeheerders. Manager risico gaat over de vraag of de (fonds)manager zich houdt aan de afspraken, doelstellingen en restricties die zijn vastgelegd in het mandaat en/of de fondsvoorwaarden. Toetsing en monitoring van het manager risico begint bij het in kaart brengen van doelstellingen en beperkingen die voor de verschillende fondsen gelden. Vervolgens dient te worden vastgesteld of de fondsmanager zich houdt aan de afspraken en of en hoe vaak zich mogelijke overschrijdingen hebben voorgedaan. Het bestuur monitort dit risico op kwartaalbasis door middel van verschillende (risico) rapportages. Daarnaast vinden om de paar jaar uitgebreide evaluaties plaats van de vermogensbeheerders waarbij de ingeschakelde derden ook geëvalueerd worden.

Concentratierisico

Concentratierisico is het risico van een grote, eenzijdige belegging. De concentratie kan bijvoorbeeld betrekking hebben op een tegenpartij, een geografische concentratie of een concentratie op een specifieke belegging.

Het bestuur monitort de concentratierisico's op basis van doorkijk van de beleggingsfondsen op kwartaalbasis.

Actuariële risico's

Strategisch risico / solvabiliteitsrisico

Het risico dat de ontwikkeling van het vermogen (in de vorm van beleggingen en premies) niet optimaal aansluit op de ontwikkeling van de verplichtingen, waardoor de beoogde pensioenkwaliteit en de beoogde financieringsdoelstelling niet kunnen worden gehaald. Er is een aantal beleidsinstrumenten waarmee de financiële positie kan worden bijgestuurd. Deze beleidsinstrumenten zijn de pensioenregeling, het toeslagbeleid, het premiebeleid, het beleggingsbeleid en het liability managementbeleid. Met een Asset Liability Management (ALM) studie wordt samenhang aangebracht tussen deze beleidsinstrumenten.

In 2017 is de laatste mini-ALM-studie uitgevoerd. Hierbij lag de nadruk op het premie-element, zoals meegenomen in deze studie. Een algehele ALM-studie wordt mogelijk in 2019 uitgevoerd.

Verzekeringstechnisch risico

Het verzekeringstechnisch risico is het risico dat uitkeringen (nu dan wel in de toekomst) niet gefinancierd kunnen worden vanuit premie- en/of beleggingsinkomsten als gevolg van onjuiste en/of onvolledige (technische) aannames en grondslagen. Het verzekeringstechnisch risico wordt bewaakt aan de hand van de jaarlijkse actuariële analyses van het fonds en landelijke publicaties inzake levensverwachting en arbeidsongeschiktheid.

Het belangrijkste sub-*risico* is het langlevensrisico. Bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen worden prudente veronderstellingen gehanteerd waaronder leeftijdscorrectiefactoren alsmede toekomstige verbetering van de levensverwachting.

Op 13 september 2016 heeft het Koninklijk Actuarieel Genootschap de Prognosetafel AG2016 gepresenteerd. De Nederlandsche Bank stelt dat bij belangrijke beleidsbeslissingen de actuariële grondslagen, waaronder de gehanteerde overlevingstafel, dienen te voldoen aan de wettelijke eisen van actualiteit, prudentie en consistentie.

Het fonds heeft het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico (premiërijstelling) volledig herverzekerd. Het overlijdensrisico is herverzekerd op basis van eenjarige risicokapitalen en het arbeidsongeschiktheidsrisico op rentebasis. De wezenpensioenen zijn voor de verzekerden met een positief risicokapitaal herverzekerd op basis van een opslag van 8% op de risicopremie. De premies voor de risicoherverzekering komen ten laste van het fonds, de resultaten van de winstdeling komen ten gunste van het fonds.

Operationele risico's

Operationeel risico

Operationeel risico behelst het falen of tekortschieten van interne processen, menselijke en technische tekortkomingen en onverwachte externe gebeurtenissen. Het bestuur stelt hoge kwaliteitseisen op gebieden zoals interne organisatie, procedures, processen en controles, kwaliteit geautomatiseerde systemen van zowel het fonds als de organisaties die bij de uitvoering betrokken zijn. De belangrijkste onderdelen van operationeel risico die de bestuursorganen betreft zijn informatie (ter ondersteuning van adequate managementbeslissingen), kosten en geschiktheid (kennis, ervaring, competenties en gedrag).

Het bestuur heeft uit haar midden diverse adviescommissies ingesteld. Deze commissies worden ondersteund door externe adviseurs. Verantwoording over het gevoerde beleid wordt afgelegd aan het verantwoordingsorgaan. Het bedrijfstakpensioenfonds werkt met een begroting en rapportages over de realisaties per kwartaal. Het bedrijfstakpensioenfonds beschikt over een geschiktheidsplan inclusief opleidingsplan. Jaarlijks evalueert het bestuur het eigen functioneren. De kwaliteitseisen met betrekking tot de organisaties, waaraan werkzaamheden zijn uitbesteed, vallen onder uitbestedingsrisico. Het bedrijfstakpensioenfonds beschikt over een uitbestedingsbeleid, waarin het proces random nieuwe en bestaande uitbestedingen is vastgelegd alsmede de eisen die daarbij aan een uitvoerder worden gesteld.

Het bedrijfstakpensioenfonds verkleint het operationele risico door het vastleggen van functiescheidingen, bevoegdheden, taken en verantwoordelijkheden, evenals het beoordelen van de werking van de beheersmaatregelen, mede aan de hand van de bevindingen van de externe accountant. Daarnaast heeft het bedrijfstakpensioenfonds uitbestedingsovereenkomsten met betrokken partijen afgesloten.

Het bestuur beoordeelt elk kwartaal de dienstverleningsrapportages teneinde na te gaan of de gemaakte afspraken door zowel de administrateur als de vermogensbeheerder worden nagekomen. Eventuele afwijkingen van de afspraken moeten worden toegelicht en waar nodig worden aanvullende afspraken gemaakt om herhaling te voorkomen.

Omgevingsrisico

Het omgevingsrisico is het risico als gevolg van buiten het pensioenfonds komende veranderingen op het gebied van concurrentieverhoudingen, belanghebbenden, reputatie en ondernemingsklimaat.

Dit risico is voor het bedrijfstakpensioenfonds zelf het minst direct te beïnvloeden. Om die reden volgt het bedrijfstakpensioenfonds ontwikkelingen in de nabije omgeving van het bedrijfstakpensioenfonds op de voet. Dit betreft met name ontwikkelingen bij aangesloten werkgevers, media-aandacht voor pensioen in algemene zin en media-aandacht voor het fonds in het bijzonder. Communicatie en engagement zijn belangrijke instrumenten voor het fonds in de beheersing van het omgevingsrisico. Tevens bewaakt het bedrijfstakpensioenfonds haar onafhankelijkheid bij beleidsbeslissingen en ziet erop toe dat deze beleidsbeslissingen vrij van belangenverstrengeling worden genomen.

Uitbestedingsrisico

Het uitbestedingsrisico is het risico dat de continuïteit, integriteit en/of kwaliteit van de aan derden uitbesteede werkzaamheden dan wel door deze derden ter beschikking gestelde apparatuur en personeel worden geschaad.

Het bedrijfstakpensioenfonds heeft beleid vastgesteld met betrekking tot de beheersing van risico's die samenhangen met de uitbesteding.

Het uitbestedingsrisico vormt een zeer belangrijk aandachtsgebied voor het bedrijfstakpensioenfonds. Zowel het pensioenbeheer als het vermogensbeheer is uitbesteed. Het bedrijfstakpensioenfonds toetst regelmatig de wijze waarop de externe uitvoerders deze risico's beheersen. Hiertoe wordt gebruik gemaakt van diverse maand-, kwartaal- en/of jaarrapportages van de externe uitvoerders, zoals DVO/SLA-rapportages, beleggingsrapportages, rapportages niet-financiële risico's en de ISAE 3402 rapportage. Daarnaast voert het bedrijfstakpensioenfonds met regelmaat evaluatiegesprekken met de externe uitvoerders.

IT-risico

IT-risico is het risico dat bedrijfsprocessen en informatievoorziening onvoldoende integer, niet continu of onvoldoende beveiligd worden ondersteund door IT.

Door de volledige uitbesteding van het pensioen- en vermogensbeheer beschikt het bedrijfstakpensioenfonds niet over een eigen IT infrastructuur. Voor het bedrijfstakpensioenfonds zelf beperkt dit risico zich tot de hardware en software die leden van het bestuur en van de bestuursorganen gebruiken voor het uitoefenen van hun functie. Het bedrijfstakpensioenfonds verwacht van deze leden dat de IT-middelen, die zij voor het uitoefenen van hun functie gebruiken, voldoen aan de normen die vandaag de dag aan de beheersbaarheid, continuïteit en beveiliging van IT worden gesteld. Ten aanzien van de IT-omgeving van de externe uitvoerders steunt het bedrijfstakpensioenfonds op de beheersmaatregelen van de diverse dienstverleners. In de ISAE 3402 Type II rapporten van de serviceorganisaties zijn de beheersmaatregelen op IT-gebied meegenomen.

Integriteitsrisico

Integriteitsrisico is het gevaar voor de aantasting van de reputatie alsmede de bestaande en toekomstige bedreiging van het vermogen of resultaat van het pensioenfonds als gevolg van niet integere, onethische gedragingen van het pensioenfonds in het kader van wet- en regelgeving en maatschappelijke en door het pensioenfonds opgestelde normen.

Dit risico is nader onderverdeeld in benadeling derden, voorwetenschap, witwassen, terrorismefinanciering, onoorbaar handelen, ontduiken of ontwijken van fiscale wetgeving, cybercrime, sanctiewetgeving, omkoping en marktmanipulatie.

Het inherent risico wordt door het bestuur als kritisch ingeschat. De overall risicotolerantie met betrekking tot integriteitsrisico is relatief laag. Beheersmaatregelen zien toe op het reduceren van het risico.

Integer handelen is binnen het fonds verankerd in de totale compliance structuur. Alle betrokkenen bij het fonds, zowel intern als extern, worden geacht te voldoen aan het geheel van interne en externe wet- en regelgeving, dat op het fonds van toepassing is. Bij bestuursbesluiten wordt altijd in ogenschouw genomen of er voldoende rekening is gehouden met evenwichtige belangenbehartiging en of er sprake is van mogelijke integriteitsissues. Het fonds beschikt onder andere over een integriteitsbeleid, een gedragscode, een incidentenregeling, een klokkenluidersregeling, een klachtenregeling en een geschillenregeling. Een externe compliance officer ziet toe op naleving van de gedragscode en brengt hierover verslag uit aan het bestuur. De bij de gedragscode behorende nalevingsverklaring wordt jaarlijks door de bestuurders en leden van het verantwoordingsorgaan ondertekend. Daarnaast inventariseert het fonds jaarlijks de (neven)functies (deze zijn opgenomen in de bijlage van dit bestuursverslag). Bij de jaarlijkse bespreking van de naleving van de gedragscode wordt tevens stilgestaan bij (wijzigingen in) privérelaties of-belangen. Integriteit is verder een belangrijk onderdeel van de jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur. Op het gebied van witwassen en terrorismefinanciering volgt het bestuur de wet- en regelgeving en ziet er op toe dat de externe uitvoerders deze opvolgen.

Juridisch risico

Het juridisch risico is het risico samenhangend met veranderingen in en naleving van wet- en regelgeving, het risico dat eigendommen (vermogenstitels en/of data) onvoldoende juridisch zijn beschermd, het mogelijk bedreigd worden van haar rechtspositie, met inbegrip van de mogelijkheid dat contractuele bepalingen niet afdwingbaar of niet correct gedocumenteerd zijn.

Juridische advisering is in het verslagjaar ad hoc uitbesteed aan Sprenkels & Verschuren en AZL. In de overeenkomst met AZL zijn de verantwoordelijkheden belegd ten aanzien van tijdige implementatie van wet- en regelgeving en het naleven daarvan. Het bestuur laat zich uitgebreid informeren door de jurist van AZL en heeft een actieve houding inzake nieuwe ontwikkelingen op (pensioen) juridisch gebied. Het bestuur blijft daarnaast op de hoogte van wijzigingen in wet- en regelgeving door het volgen van seminars en opleidingen en het lezen van vakliteratuur en nieuwsbrieven van gerenommeerde organisaties. Het bestuur stuurt zoveel mogelijk op eenduidige contractuele aanspraken (aansprakelijkheid!) en met name beëindigingscondities met uitbestedingspartijen, conform uitbestedingsbeleid.

Voor de bestuurders is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering afgesloten. Daarnaast heeft het bestuur concrete mandaatbepalingen en besluitvormingsprocessen opgesteld.

4. Uitvoering van de pensioenregeling

4.1. Inleiding

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de belangrijkste kenmerken van de pensioenregelingen van het fonds. Daarnaast komen de wijzigingen in statuten en reglementen die in 2018 zijn doorgevoerd aan de orde.

4.2. De middelloonregeling

De middelloonregeling van TrueBlue geldt voor iedere werknemer van 21 jaar en ouder die werkzaam is bij een bedrijf dat lid is van de Werkgeversvereniging ICT en dat werkzaamheden verricht die onder de werkingssfeer van de regeling vallen.

Onderstaand de belangrijkste kenmerken van de middelloonregeling:

Ouderdomspensioen

De regeling voor het ouderdomspensioen is een middelloonregeling. Het ouderdomspensioen is gebaseerd op het gemiddelde salaris dat een deelnemer tijdens de loopbaan verdiende. De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar. Een deelnemer bouwt vanaf 2014 jaarlijks 1,875% van de pensioengrondslag op. Per 1 januari 2018 bedraagt de pensioenrichtleeftijd 67 jaar en bedraagt het opbouwpercentage 1,738%.

Het pensioensalaris is gelijk aan 12 maal het vaste maandsalaris van januari, vermeerderd met de vakantietoelage. Bij een indiensttredingdatum na januari wordt het pensioensalaris naar rato berekend. Het maximum pensioensalaris bedroeg in 2018 € 64.783,-. Het maximum pensioensalaris in 2019 bedraagt € 66.079,-.

De franchise is het deel van het pensioensalaris waarover geen pensioenaanspraken worden opgebouwd. De franchise is het deel van het inkomen dat betrekking heeft op het AOW-pensioen. In 2018 bedroeg de franchise € 14.686 en in 2019 bedraagt de franchise € 15.172,-.

De pensioengrondslag is het deel van het pensioengevend salaris waarover ouderdomspensioen wordt opgebouwd. De pensioengrondslag is het pensioengevend salaris minus de franchise.

Partnerpensioen

Daarnaast bouwt een deelnemer partnerpensioen op. Dit partnerpensioen wordt uitgekeerd bij overlijden van de deelnemer en bedraagt 70% van het ouderdomspensioen. Kinderen ontvangen vanaf overlijden van de deelnemer 14% van het ouderdomspensioen.

Wezenpensioen

Het wezenpensioen bedraagt per kind 14% van het bereikbare levenslang ouderdomspensioen en wordt uitgekeerd tot de 18-jarige leeftijd van het kind, voor studerende kinderen tot uiterlijk de 27-jarige leeftijd. De uitkering wordt verdubbeld voor volle wezen.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

Indien een deelnemer geheel of gedeeltelijk arbeidsongeschikt wordt in de zin van de WIA zal de pensioenopbouw geheel of gedeeltelijk worden voortgezet zolang deze situatie voortduurt zonder dat premie verschuldigd is. Wijzigingen in WIA klasse-indeling hebben met ingangsdatum van die wijziging gevolgen voor het niveau van premievrijstelling. Het bestuur stelt jaarlijks vast of en in hoeverre de salarissen en de daaruit voortvloeiende pensioengrondslagen van de arbeidsongeschikte deelnemers kunnen worden verhoogd. Daarbij is de loonontwikkeling, zoals afgesproken in de CAO voor de Informatie-, Communicatie- en Kantoortechnologiebranche, leidend.

Premie

In 2018 bedroeg de premie voor de basis-middeloonregeling 29,0% (28,0% plus 1,0% herstellpremie) van de pensioengrondslag. De werkgever betaalt tenminste 50% van de premie en de werknemer ten hoogste 50%. Voor 2018 is het premiepercentage vastgesteld op 29,0% (28% plus 1% herstellpremie).

Excedentpensioenregelling

In de basisregeling wordt pensioen opgebouwd tot een vastgesteld maximum salaris in 2018 van € 64.783,- (2019 € 66.079,-). Over het meerdere wordt geen pensioen opgebouwd. Eveneens wordt er in de basisregeling geen pensioen opgebouwd over variabel loon en een dertiende maand. Het is mogelijk voor een werkgever om bij het fonds een aanvullende pensioenregeling af te sluiten, de excedentpensioenregeling. Met deze regeling kunnen deelnemers een aanvulling op de rechten uit de basisregeling opbouwen.

Ook in de excedentpensioenregeling is de pensioenrichtleeftijd 67 jaar en bedraagt het opbouwpercentage 1,738%. Dit geldt ook voor 2019.

Met ingang van 1 januari 2015 is wettelijk een bovengrens ingesteld tot waar pensioenopbouw fiscaal ondersteund wordt. In 2018 is de bovengrens vastgesteld op € 105.075, in 2019 € 107.593.

Deelnemers bouwen over het salaris boven deze grens geen pensioen meer op. Deelnemers met inkomens boven deze grens kunnen nog wel belastingvriendelijk bijsparen met een netto lijfrente of met een netto pensioen. Het fonds biedt geen netto pensioenmogelijkheid.

Anw-hiaat pensioenregeling

Indien een deelnemer overlijdt voordat hij de 67-jarige leeftijd bereikt, kan de partner onder bepaalde voorwaarden een Anw-uitkering van de overheid ontvangen. De Anw-hiaatverzekering vult dit bedrag aan, zodat de partner extra geld ontvangt totdat hij of zij de 67-jarige leeftijd bereikt. De deelnemer kan ervoor kiezen om een Anw-hiaatverzekering af te sluiten indien hij of zij is getrouwd, een wettig geregistreerd partnerschap heeft of een samenlevingsovereenkomst heeft afgesloten. De hoogte van het te verzekeren bedrag was in 2018 minimaal € 7.500,- en maximaal € 15.000,- per jaar.

WIA-excedent pensioenregeling

Indien een deelnemer met een salaris hoger dan € 55.180,62 (2019) arbeidsongeschikt wordt in de zin van de WIA, kan sprake zijn van aanzienlijke salaristerugval. Een WIA-excedentpensioen verzekert het risico bij arbeidsongeschiktheid door salaristerugval bij arbeidsongeschiktheid te beperken. Er wordt geen kapitaal opgebouwd. Deelnemen aan het WIA excedentpensioen is mogelijk indien aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- er wordt ook ouderdomspensioen opgebouwd bij TrueBlue; en
- het werkelijke salaris is hoger dan € 55.180,62 per jaar (maximum WIA-jaarloon 2019). De hoogte van de uitkering is afhankelijk van het salaris en het arbeidsongeschiktheidspercentage.

Overgangsregeling (VPL-regeling) Ricoh

Conform artikel 26/26a van het Pensioenreglement 2007 van het Ricoh pensioenfonds is er voor de werknemers die op 31 december 2001 deelnamen aan de pensioenregeling van het Ricoh pensioenfonds en ook op 31 december 2006 nog deelnemer waren aan de pensioenregeling van het Ricoh pensioenfonds een overgangsregeling van toepassing (hierna: VPL-regeling). De VPL-regeling van Ricoh Nederland en Ricoh Europe SCM wordt met ingang van 1 januari 2015 tot uiterlijk 1 januari 2022 uitgevoerd door TrueBlue.

Uit hoofde van deze VPL-regeling zijn op 31 december 2006 voorwaardelijke aanspraken op extra ouderdomspensioen en meeverzekerd partnerpensioen toegezegd. De opbouw en financiering van deze voorwaardelijke aanspraken vindt recht evenredig in 15 jaar plaats tussen 1 januari 2007 en 1 januari 2022. Dit houdt in dat veer de deelnemers per 1 januari 2018 11/15e deel van de totale VPL-aanspraken onvoorwaardelijk is ingekocht.

De VPL-premie voor het jaar 2017, als percentage van de pensioengrondslagsom van de deelnemers in de middelloonregeling van TrueBlue, is begin 2018 achteraf definitief vastgesteld op 3,7% voor Ricoh Nederland en 1,4% voor Ricoh Europe SCM.

4.3. De beschikbare premieregeling

Met ingang van 1 januari 2014 biedt het fonds naast de middelloonregeling ook de beschikbare premieregeling aan. De beschikbare premieregeling van het fonds is een premieovereenkomst in de zin van de Pensioenwet met collectieve elementen. De regeling is door een laag kostenniveau en volledige transparantie een goed alternatief voor regelingen die door verzekeraars worden aangeboden. Werknemers bouwen binnen de beschikbare premieregeling een kapitaal op. Dit kapitaal wordt op de pensioendatum omgezet in een levenslange pensioenuitkering, eventueel gecombineerd met een partner- en wezenpensioen. Bij overlijden voor de pensioendatum is voor de partner standaard een partnerpensioen verzekerd. De premiebijdrage wordt berekend volgens een vaste leeftijdsstaffel en kent daarmee een grote mate van voorspelbaarheid. Per 1 januari 2016 kent het fonds een shoprecht. Dat betekent dat de deelnemer naast een vaste uitkering bij het fonds een variabele uitkering bij een externe verzekeraar kan aankopen.

Met ingang van 1 september 2018 kan de werkgever voor zijn pensioenregeling kiezen tussen beschikbare premies met een leeftijdsstaffel gebaseerd op 4% rekenrente, beschikbare premies met een leeftijdsstaffel gebaseerd op 3% rekenrente en beschikbare premies met een marktwaardestaffel gebaseerd op 2% rekenrente.

Onderstaand de belangrijkste kenmerken van de beschikbare premieregeling:

Ouderdomspensioen

Het ouderdomspensioen wordt gevormd door het pensioenkapitaal dat de deelnemer op pensioendatum in zijn 'spaarpot' heeft. Op de pensioendatum kan de deelnemer een pensioen aankopen bij het fonds of elders (shoprecht). De hoogte van het pensioen is gebaseerd op de hoogte van het gemiddeld verdiende salaris en het aantal jaren dat een medewerker pensioen opbouwde bij TrueBlue. De exacte hoogte van het pensioen is vooraf niet bekend. De pensioenrichtleeftijd is 67 jaar.

Het pensioensalaris is gelijk aan 12 maal het vaste brute maandsalaris vermeerderd met de vakantietoeslag. Het maximum pensioensalaris bedroeg in 2018 € 64.783,-. Het maximum pensioensalaris 2019 bedraagt € 66.079,-.

De franchise is het deel van het pensioensalaris waarover geen pensioenaanspraken worden opgebouwd. De franchise is het deel van het inkomen dat betrekking heeft op het AOW-pensioen. In 2018 bedroeg de franchise € 14.686,- en in 2019 bedraagt de franchise € 15.172,-.

De pensioengrondslag is het deel van het pensioensalaris waarover ouderdomspensioen wordt opgebouwd. De pensioengrondslag is het pensioensalaris minus de franchise.

Partner- en wezenpensioen

Bij overlijden van de (gewezen) deelnemer is een uitkering voor de partner verzekerd ter grootte van 1,313% per dienstjaar maal de gemiddelde pensioengrondslag.

Bij overlijden van de deelnemer is een uitkering voor de wees verzekerd ter grootte van 0,263% per dienstjaar maal de gemiddelde pensioengrondslag.

Premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid

In geval van (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid wordt de premiestorting voortgezet volgens de staffel, zonder dat de werkgever de premie daarvoor hoeft te betalen. Voor de vaststelling van de mate van arbeidsongeschiktheid wordt aangesloten bij het UWV.

Premie

De premie wordt berekend op basis van de pensioengrondslag volgens een leeftijdsafhankelijke premiestaffel. De staffel is gebaseerd op een maximum opbouwpercentage van 1,875%, een pensioenleeftijd van 67 jaar en een rekenrente van 2%, 3% dan wel van 4%.

Excedentpensioenregeling

In de basisregeling wordt pensioen opgebouwd tot een vastgesteld maximum salaris in 2018 van € 64.783,- (2019 € 66.079,-). Over het meerdere wordt geen pensioen opgebouwd.

Met ingang van 1 januari 2015 is wettelijk een bovengrens ingesteld tot waar pensioenopbouw fiscaal ondersteund wordt. In 2018 was de bovengrens vastgesteld op € 105.075,- en in 2019 € 107.593,-.

Deelnemers met inkomens boven deze grens kunnen nog wel belastingvriendelijk bijsparen met een netto lijfrente of met een netto pensioen. Het bedrijfstakpensioenfonds biedt geen netto pensioenmogelijkheid.

Anw-hiaat pensioenregeling

Indien een deelnemer overlijdt vóórdat hij de 67-jarige leeftijd bereikt, kan de partner onder bepaalde voorwaarden een Anw-uitkering van de overheid ontvangen. De Anw-hiaatverzekering vult dit bedrag aan, zodat de partner extra geld ontvangt totdat hij of zij de 67-jarige leeftijd bereikt. De deelnemer kan ervoor kiezen om een Anw-hiaatverzekering af te sluiten indien hij of zij is getrouwd, een wettig geregistreerd partnerschap heeft of een samenlevingsovereenkomst heeft afgesloten. De hoogte van het te verzekeren bedrag was in 2018 minimaal € 7.500,- en maximaal € 15.000,- per jaar.

WIA-excedent pensioenregeling

Indien een deelnemer met een salaris hoger dan € 54.616,86 arbeidsongeschikt wordt in de zin van de WIA, kan sprake zijn van aanzienlijke salaristerugval. Een WIA-excedentpensioen verzekert het risico bij arbeidsongeschiktheid door salaristerugval bij arbeidsongeschiktheid te beperken. Er wordt geen kapitaal opgebouwd. Deelnemen aan het WIA excedentpensioen is mogelijk indien aan de volgende voorwaarden worden voldaan:

- er wordt ook ouderdompensioen opgebouwd bij TrueBlue; en
- het werkelijke salaris is hoger dan € 54.616,86 per jaar (maximum WIA-jaarloon 2018). De hoogte van de uitkering is afhankelijk van het salaris en het arbeidsongeschiktheidspercentage.

4.4. Wijzigingen statuten en reglementen

In het verslagjaar hebben geen wijzigingen in de statuten plaatsgevonden.

Reglementen

De reglementen van de commissies zijn geactualiseerd.

De roosters van aftreden van het bestuur en verantwoordingsorgaan zijn geactualiseerd.

4.5. Verloop verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2017	2.642	4.905	505	8.052
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	518	0	0	518
Ontslag met premievrije aanspraak	-470	470	0	0
Collectieve waardeoverdracht	0	0	0	0
Uitgaande waardeoverdracht	0	-9	0	-9
Ingang pensioen	-22	-75	105	8
Overlijden	-3	-11	-8	-22
Afkoop	0	-4	-2	-6
Andere oorzaken ¹⁾	13	-148	-2	-137
Mutaties per saldo	36	223	93	352
Stand per 31 december 2018	2.678 ²⁾	5.128	598	8.404

Specificatie pensioengerechtigden

	2018	2017
Ouderdompensioen	486	405
Partnerpensioen	85	77
Wezenpensioen	27	23
Totaal	598	505

4.6. Toekomstparagraaf

In 2017 heeft het bestuur het toekomstplan 2017-2021 opgesteld. Dit plan bevatte diverse ijkmomenten om de groei van het fonds te monitoren. Door diverse oorzaken, zoals onder andere een grote reorganisatie bij een van de grote aangesloten ondernemingen, heeft het fonds de autonome groeidoelstellingen onvoldoende kunnen waarmaken.

In 2018 zijn daarom verdere inspanningen verricht door het bestuur om ook de andere mogelijkheden van groei, zoals door verdergaande samenwerking met andere pensioenfondsen, te onderzoeken. Eind 2018 en vervolgens in 2019 is dit traject versneld door de mogelijkheden die uit de onderzoeken naar voren kwamen.

1) De grote aantallen bij Andere oorzaken zijn doordat hier de personen uniek vermeld dienen te worden waar ze in de deelnemersadministratie met meerdere verzekeringspakketten voor kunnen komen. Door deze minpost worden de hierdoor ontstane dubbelstellingen geëlimineerd.

2) Waarvan 41 deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

Op 23 en 24 mei 2019 zijn de aangesloten werkgevers respectievelijk werknemers voor het eerst op de hoogte gesteld over de toekomstplannen van het fonds. In de komende tijd worden de mogelijkheden verder uitgewerkt zodat een besluit over de toekomst van het fonds uiteindelijk medio 2019 kan worden genomen.

5. Verslag verantwoordingsorgaan

Algemeen

Het Verantwoordingsorgaan (hierna: VO) heeft de wettelijke bevoegdheid en verantwoordelijkheid een oordeel te geven over het handelen van het bestuur, over het door het bestuur uitgevoerde beleid en de beleidskeuzes voor de toekomst van het fonds. Bovendien heeft het VO het recht advies uit te brengen over een aantal in Artikel 10 van het VO reglement genoemde onderwerpen zoals beloningsbeleid, het communicatie- en voorlichtingsbeleid alsmede over het te voeren indicatiebeleid. Dit reglement is via de website van TrueBlue beschikbaar.

Het VO bestaat thans uit vijf leden die de werknemers(3x), werkgevers(1x) en gepensioneerden(1x) vertegenwoordigen. De stoel voor de werkgeversvertegenwoordiger is overigens ook in 2018 in het VO nog vacant gebleven. Zie ook de website voor de samenstelling van het VO.

Op dinsdag 4 juni 2019 heeft het VO de Raad van Toezicht (hierna: de RvT) gehoord en het bestuur heeft in de VO vergadering van dinsdag 11 juni 2019 verantwoording over het gevoerde beleid afgelegd. Deze verantwoording heeft betrekking op het verslagjaar 2018. Het VO heeft zich een oordeel kunnen vormen aan de hand van haar eigen waarnemingen, het concept jaarrapport met jaarrekening bpf. TrueBlue 2018, de verklaring van de Certificerend accountant, alsmede door de informatie en bevindingen uit gesprekken met de Raad van Toezicht en de bijeenkomsten met het pensioenfondsbestuur in 2018. Zowel met de RvT als met het Bestuur vinden minimaal tweemaal per jaar bijeenkomsten plaats.

Het VO zelf is in 2018 een zestal keren bijeen geweest om de gang van zaken bij het fonds te bespreken, alsmede de voorgenomen besluiten van advies te voorzien.

Realiseerbaarheid van de ambitie

TrueBlue heeft als ambitie om een duurzaam en betrouwbaar fonds te willen zijn die zijn financiële verplichtingen en ambities nu en in de toekomst waar kan maken. Een lastig gegeven met de nu al jarenlang lage rentes. Bovendien helpt een zeer op en neer gaande aandelen markt ook niet om deze ambitie te verwezenlijken.

Om deze ambitie te kunnen blijven volhouden heeft het VO al enkele jaren geleden aangedrongen op groei van het fonds. Daartoe zijn vanaf 2017 duidelijke stappen gezet en actieplannen ontwikkelt om tot uitbreiding te komen. Echter hebben wij in 2018 moeten constateren dat de uitgestippelde groei ambitie niet gehaald wordt ondanks alle inspanningen. Om verdere mogelijkheden te onderzoeken die aansluiten bij de gestelde toekomst verwachtingen is door het bestuur nu een traject ingezet om intensief te zoeken naar samenwerkingspartners zodat door schaalvergroting kosten beheersbaar goedkoper worden en schaalvergroting ook voordelen in de markt opleveren.

Gedurende het boekjaar 2018 werd al snel duidelijk door de maandelijkse te lage dekkingsgraad dat toeslag verlening niet zou kunnen worden toegepast. Per eind 2016 had het fonds voor het eerst een beleidsdekkingsgraad die onder het minimaal vereist eigen vermogen lag van 104,2%. Wanneer het fonds vijf jaareinden op rij niet een beleidsdekkingsgraad bereikt boven dit niveau dat dient daarna onherroepelijk een korting te worden doorgevoerd. Dit betekent dan dat er per 2022 zou moeten worden gekort.

Vermogensbeheer

De Beleggingsadviescommissie (hierna: de BAC) komt tenminste vier maal per jaar bijeen om de ontwikkelingen in de markt te bespreken en vooral om dan te bepalen of er aanpassingen in het beleggingsbeleid nodig zijn. Indien nodig, maar minstens eenmaal per drie jaren wordt een ALM-studie uitgevoerd waarbij het doel dan is om opnieuw naar de onderlinge samenhang van rechten en verplichtingen van het fonds te kijken. Eind 2018 is er een (mini)Alm uitgevoerd die in april 2019 met het VO en de RvT doorgenomen en besproken is. Naast deze ALM studie moet ook de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota als wettelijke verplichting minimaal eenmaal per drie jaar worden opgesteld. Deze ABTN is ook in 2018 geactualiseerd en in het najaar met het VO en de RvT doorgenomen en besproken. In deze nota staat onder andere de financiële opzet van het fonds, de beleggings-beginselen en wordt er in een financieel crisisplan beschreven welke maatregelen ingezet kunnen worden als het fonds in zwaar weer terecht dreigt te komen. Een ander wettelijk vereiste is dat er jaarlijks een haalbaarheidstoets wordt uitgevoerd waarin inzicht geboden wordt. Deze toets geeft inzicht in de samenhang tussen de financiële opzet, het verwachte pensioenresultaat en de risico's die daarbij gelden. In dit jaarrapport zijn de bevindingen opgenomen. Kortom de controle middelen die het nFTK van de DNB voorschrijft, geven duidelijk weer waar het fonds staat en hoe de verplichtingen naar de toekomst kunnen worden verwezenlijkt.

IRM systeem

Het Integraal Risico Management systeem (IRM) is in 2018 volledig operationeel geworden en geeft door middel van kwartaal rapportage beter inzicht op risico's en de impact daarvan voor het fonds zodat er op tijd beheersmaatregelen genomen kunnen worden ter mitigering (vermindering) van het risico.

Communicatie

Heel belangrijk voor het VO is de wijze waarop het fonds communiceert, waarbij duidelijkheid en transparantie voorop staan. Maar ook en vooral tijdige communicatie naar alle deelnemers is een belangrijk punt voor het VO. Het Communicatie jaarplan bespreekt het VO uitgebreid en stelt aanvullende eisen daar waar zij denkt dat dit nodig is. Ook het VO is er een grote voorstander van om communicatie van en over het fonds zoveel als mogelijk digitaal te verzorgen. Bij elke communicatie gelegenheid wordt ook nadrukkelijk naar email adressen gevraagd om zo daadwerkelijk digitaal te kunnen communiceren. Minimaal tweemaal per jaar verschijnt er de TrueBlue nieuwsbrief voor de deelnemers, waarbij actuele punten belicht worden. Zo ontvangen ook de aangesloten werkgevers tweemaal per jaar op een voor hen toegesneden Nieuwsbrief.

Raad van Toezicht

Tweemaal per jaar staat vast overleg met de raad van toezicht ingepland om alle zaken het fonds betreffende te bespreken. Door het in juni 2018 aan het einde van hun zittingsperiode aftreden van de RvT leden Mw. M. de Vos en dhr. M. Simon, zijn het VO en de voorzitter van de RvT blij dat zij in juli 2018 twee nieuwe, jongere leden voor de raad hebben kunnen selecteren en het VO is verheugd dat de zo broodnodige diversiteit meteen goed ingevuld is. Het VO heeft inmiddels kennis gemaakt met de leden, te weten mw. J. Matelski en mw. R. Poldner en dat zij nu na goedkeuring door de DNB daadwerkelijk benoemd zijn.

Deze overleg bijeenkomsten zijn intensief en belangrijk voor het VO zodat wij onze ideeën en inzichten kunnen ijken en schaven. Het VO neemt niet alleen het afgelopen jaar door, maar bespreekt ook hoe het fonds de toekomst tegemoet moet treden. Het VO is het in grote mate eens met de bevindingen die door de RvT zijn benoemd en hier in het jaarrapport opgenomen zijn.

Uitvoering pensioenregeling

Zoals reeds eerder gemeld voert AZL de pensioenregeling voor TrueBlue uit. Zoals bekend heeft de transitie van Syntrus Achmea naar AZL in 2016 en 2017 veel tijd en inzet gekost van zowel bestuur als AZL en zelfs in 2018 zijn nog de laatste open items afgehandeld. Hierdoor is nu meer tijd vrij gekomen voor ondersteuning van bestuur, RvT en VO.

Code Pensioenfondsen

Het VO stelt met genoeg vast dat het bestuur de normen uit deze gedragscode als leidraad gebruikt om het Pensioenfonds goed te laten functioneren. De Code richt zich op drie functies van besturen, toezicht houden en verantwoording afleggen. Hiervoor bevat de Code een set normen die gaan over gedrag en cultuur. Het bestuur vult de normen in en daar waar wordt afgeweken van de norm wordt dit gemotiveerd toegelicht in het jaarrapport.

Ten slotte

Het VO is van mening dat het bestuur binnen de gestelde en wettelijke kaders, de gemaakte beleidskeuzes en de naleving van de Code Pensioenfondsen, mede gelet op de financiële positie van het fonds, juist heeft gehandeld. Het VO wordt bij alle beleidskeuzes nadrukkelijk betrokken en vroegtijdig geïnformeerd over zaken het fonds betreffende. Het bestuur streeft bij zijn besluitvorming naar eensgezindheid en weegt zo nadrukkelijk de belangen van alle betrokkenen mee. In 2018 zijn er flinke stappen gezet om de toekomstbestendigheid van het fonds te waarborgen. Verschillende scenario's zijn opgesteld en marktverkenningen uitgevoerd. Het VO verwacht van het bestuur dat in 2019 daadkrachtige besluiten genomen kunnen worden die de toekomstbestendigheid voor deelnemers en gepensioneerden zeker stelt.

Het VO van bpf TB

Heerlen

Juni 2019

Reactie van het bestuur

Het bestuur is van mening dat het verantwoordingsorgaan haar taken en verantwoordelijkheden zorgvuldig heeft uitgevoerd. Het bestuur stelt de positief kritisch houding van het verantwoordingsorgaan zeer op prijs. De door het verantwoordingsorgaan gevraagd en ongevraagd gegeven adviezen zijn naar de mening van het bestuur van meerwaarde bij het nemen van besluiten en het volgen van de juiste procedures en belangenafwegingen.

Het bestuur heeft het totale jaarwerk met het verantwoordingsorgaan besproken en waar nodig toegelicht op 11 juni 2019. De door het verantwoordingsorgaan benoemde aandachtspunten zullen door het bestuur op de 'actiepuntenlijst n.a.v. het jaarwerk' worden verzameld. De afhandeling van de benoemde aandachtspunten wordt gedurende het jaar met het verantwoordingsorgaan gedeeld.

Het bestuur dankt het verantwoordingsorgaan voor haar inzet over het afgelopen jaar.

Utrecht, 29 juni 2019

Bestuur TrueBlue

6. Rapportage raad van toezicht

Inleiding

De raad van toezicht heeft haar bevindingen en aanbevelingen gerapporteerd aan het verantwoordingsorgaan. Hierbij de samenvatting van deze rapportage.

Het intern toezicht richt zich op het beleid van het bestuur en op de algemene gang van zaken in het fonds. Het interne toezicht ziet in ieder geval op adequate risicobeheersing en evenwichtige belangenafweging door het bestuur. De raad van toezicht (hierna: de raad) vormt zich daarbij ook een oordeel over het functioneren van het bestuur. De rapportage van de raad is opgesteld aan de hand van de thema's: governance, risicomanagement, uitbesteding, vermogensbeheer, financiële opzet, communicatie en belangenafweging.

De raad heeft in 2018 zeven keer vergaderd, één keer overleg gevoerd met het verantwoordingsorgaan en vijf keer met het (dagelijks) bestuur. Daarnaast heeft de raad regelmatig door middel van conference calls vergaderd.

De raad heeft in 2018 de voorgenomen benoeming van een nieuw bestuurslid getoetst aan het van toepassing zijnde functieprofiel en geen beletsels geconstateerd. Daarnaast heeft de raad een verzoek tot goedkeuring ontvangen inzake het gewijzigde functieprofiel voor bestuursleden en een verzoek tot wijziging van het beloningsbeleid beoordeeld.

Ook heeft de raad twee goedkeuringen verleend, betreffende een inkomende collectieve waardeoverdracht en een voorstel voor de waardeoverdracht kleine pensioenen.

Algemeen beleid en governance

In 2018 is de taakverdeling in de commissies evenwichtiger geworden. Wel blijft de zware belasting van de leden van het dagelijks bestuur een belangrijk aandachtspunt. De raad adviseert het bestuur om de taken van voorzitter en secretaris nog efficiënter te verdelen.

In 2018 heeft een wisseling in het bestuur plaatsgevonden. De raad heeft daarbij geadviseerd te zorgen voor meer diversiteit in het bestuur. Hier is helaas geen invulling aan gegeven omdat er bij de voordragende organisatie geen kandidaten beschikbaar waren die voldeden aan de diversiteitsvereisten. De raad beveelt aan bij toekomstige bestuursbenoemingen actief beleid te voeren om meer diversiteit in het bestuur te krijgen. De raad pleit voor continuïteit en taakvolwassenheid van alle bestuurders, dit is van groot belang aangezien het fonds voor belangrijke strategische keuzes staat.

Het beloningsbeleid was in 2018 opnieuw onderwerp van uitvoerige discussie. Het voorgestelde beleid kenmerkt zich door een hybride stelsel van een vaste en een variabele beloning. In 2017 was door de raad een voorwaardelijke goedkeuring gegeven. In 2018 zou een gedegen evaluatie plaatsvinden van de systematiek van het beloningsstelsel, de totale hoogte van de beloningen en de daarvoor verrichte werkzaamheden. Omdat de door het bestuur aangedragen evaluatie niet toereikend bevonden werd is de discussie tussen bestuur en raad opnieuw opgestart waarbij een aangepast voorstel voor het beloningsbeleid door het bestuur nog niet door de raad is goedgekeurd. De raad pleit voor een gedragen en beheerst voorstel waarin maxima zijn vervat alsmede een gedegen controlesystematiek. De discussie hierover wordt in 2019 voortgezet en hopelijk afgerond.

Groeidoelstelling

Ondanks grote inspanningen om meer deelnemers bij het fonds te krijgen werd steeds meer duidelijk dat de gewenste groeidoelstelling niet zou worden gehaald. Daarmee werd de noodzaak om tot een alternatief plan over te gaan, zoals ook door de raad al was geadviseerd, steeds groter.

Het bestuur heeft medio 2018 besloten de blik meer naar buiten te gaan richten voor de keuzes van de toekomst en het voortbestaan van het fonds en om intensief te zoeken naar samenwerkingspartners. De raad heeft met instemming kennis genomen van deze besluiten. Daarbij spelen de toenemende kosten per deelnemer een belangrijke rol. De niet gerealiseerde groeiambitie heeft het fonds onevenredig veel gekost. De raad constateert dat, ondanks herhaaldelijk aandringen van de raad, een integrale kosten/batenanalyse ten behoeve van de groei-inspanningen alsmede integrale periodieke evaluaties van de gemaakte kosten niet hebben plaatsgevonden.

De raad beveelt dan ook aan om te werken aan concrete scenario's ten aanzien van de toekomst van het fonds met mijlpalen en meet- en keuzemomenten. De raad adviseert bij het zoeken naar samenwerkingspartners te zorgen voor een goede en evenwichtige

belangenafweging, waarbij getoetst wordt of de samenwerkingsdoelstellingen worden gehaald en of de wederzijdse belangen steeds voldoende uit de verf komen.

Risicomanagement

In 2017 is op aanbevelen van de raad een Riskcommissie geïnstalleerd die in 2018 heeft gewerkt aan de implementatie van de risicomanagementapplicatie die het Integraal Risico Managementbeleid ondersteunt. Tevens is het risicomanagementbeleid inclusief een risicomanagementcyclus geactualiseerd en verder in detail uitgewerkt. Op kwartaalbasis worden risicodashboards opgesteld door de Riskcommissie die worden besproken in de Riskcommissie aan het bestuur.

De raad ziet als belangrijk aandachtspunt voor komende tijd de integratie van risicomanagement als onderdeel van de besluitvorming van het bestuur. Vanuit het risicodashboard worden momenteel alleen de in kaart gebrachte risico's gemonitord. Risicomanagement zou echter continu onderdeel moeten zijn van de besluitvorming van het bestuur, waarbij er bij ieder belangrijk besluit een beoordeling gemaakt wordt van mogelijke risico's en back-up scenario's in kaart worden gebracht. De raad ziet dat het bestuur hier stappen in heeft gezet.

Verder zijn in 2018 door TrueBlue voorbereidingen getroffen voor de implementatie van de IORP II-richtlijn. De sleutelfuncties risk en audit zijn belegd bij twee bestuursleden en de certificerend actuaire is aangesteld als sleutelhouder van de actuariële functie. De raad adviseert in 2019 de taken en verantwoordelijkheden van de sleutelfunctionarissen duidelijk vast te leggen en te evalueren aan het einde van het jaar. Omdat twee van de drie sleutelfuncties bij bestuursleden belegd zijn vraagt de raad het bestuur om ervoor zorg te dragen dat de onafhankelijkheid van deze sleutelhouders goed wordt geborgd.

Uitbesteding

Uitbesteding is als thema belegd bij het dagelijks bestuur. Het uitbestedingsrisico wordt gemonitord door de Riskcommissie. Periodiek wordt getoetst of de gedragscode en beleidsdocumenten van de uitbestedingspartijen in lijn zijn met de eigen beleidsdocumenten.

TrueBlue werkt samen met een groot aantal uitbestedingspartijen waardoor uitbesteding een belangrijk thema op de agenda van het pensioenfonds is. De raad adviseert voor 2019 een overzicht te maken van alle uitbestedingspartijen waarin is opgenomen welke monitoringsactiviteiten wanneer plaats gaan vinden en wie deze uitvoert. Tevens kunnen hierin aandachtsthema's per partij worden opgenomen zodat TrueBlue de uitbestedingsrelatie met haar uitbestedingspartijen pro-actiever kan gaan managen.

Momenteel wordt er met name gestuurd op basis van de reguliere rapportages, te weten rapportages niet-financiële risico's en de ISAE-3402 rapportage, maar worden er beperkt door het bestuur zelf proactief thema's ingebracht die van belang zijn voor het fonds.

Vermogensbeheer

De huidige ontwikkelingen van het fonds op het vlak van toekomstverkenning worden ook meegewogen in de uitvoering van het beleggingsbeleid. De raad heeft begrip voor het feit dat het fonds op deze wijze tracht potentieel onnodige (dubbele) kosten te voorkomen. Wel adviseert de raad om de uitgestelde actiepunten continu te monitoren in het licht van een toekomstplanning die nog in beweging is, en de afwegingen en beslissingen die tijdens dit traject gemaakt worden goed te documenteren. Tot slot dient het bestuur ervoor te waken minimale vereisten zoals de documentatie omtrent de investment beliefs tijdig te herzien.

De raad adviseert om met betrekking tot tactisch beleggingsbeleid een helder en eenduidig standpunt in te nemen. Momenteel wordt op verschillende plaatsen in de fondsdocumenten een afwijkende omschrijving gegeven van dit beleid. Het MVB-beleid is nog onvoldoende uitgewerkt en de raad adviseert dit verder te professionaliseren.

In 2018 heeft het fonds de kwantitatieve risicohouding voor de DC-regeling vastgesteld na overleg met sociale partners en het verantwoordingsorgaan. In het eerste kwartaal van 2019 is het onderzoek onder deelnemers van de DC-regeling naar de kwalitatieve risicohouding afgerond. De raad adviseert het bestuur om de uitkomsten van dit onderzoek en eventuele opvolgingen naar aanleiding hiervan vast te leggen in de documentatie van het fonds.

Financiële opzet

Het fonds heeft een opzet gemaakt voor een begroting. De raad beveelt echter aan te werken met een meer uitvoerige en nauwkeurig onderbouwde begroting, bij voorkeur per kwartaal, waarbij de werkelijke uitgaven worden afgezet en verantwoord ten opzichte van

het begrote budget. Daarbij zou de begroting nog verder gespecificeerd kunnen worden naar de aard van de bestuurskosten (reguliere vergaderingen, vacatievergoeding opleidingen, projecten of onvoorzien, vast versus variabel, kosten per commissie, kosten voor het DB, bedragen inclusief eventuele BTW), de specifieke kosten van het vermogensbeheer (per beleggingscategorie, transactiekosten, advieskosten die aan specifieke onderdelen zijn toe te kennen versus advieskosten doorlopend).

Communicatie

In 2018 is door de communicatiecommissie het jaarlijkse communicatiebeleidsplan uitgevoerd in samenwerking met AZL.

Belangrijke communicatiemomenten met de deelnemers waren de UPO's, de communicatie over de wet Verbeterde premiereregeling en de nieuwsbrieven. TrueBlue past een segmentatie toe op de nieuwsbrieven door deze op te stellen voor de deelnemers en gepensioneerden in de beschikbare premiereregeling en de middelloonregeling. De raad adviseert het fonds om de communicatie in de toekomst zo veel mogelijk te blijven toespitsen op de doelgroepen.

In 2018 heeft TrueBlue de eerste stap richting verdere digitale communicatie gezet door emailadressen op te vragen bij de werkgevers. De communicatiecommissie wenst in 2019 zo veel mogelijk digitaal te gaan communiceren met de deelnemer. De raad adviseert het bestuur duidelijke communicatiedoelstellingen te definiëren om zo ook de resultaten van de communicatie einde van het jaar goed te kunnen monitoren. Uitgangspunt zou een nulmeting kunnen zijn en duidelijke kritieke prestatie indicatoren die goed meetbaar zijn. Een belangrijk aandachtspunt van de raad is hierbij ook dat de kosten in het oog worden gehouden aangezien het aantal deelnemers aan de regeling beperkt is en communicatiekosten zeer snel op kunnen lopen.

Belangenafweging

Belangrijk in de besluitvorming is dat alle belangen goed worden afgewogen voordat besluiten genomen worden. De raad is van oordeel dat er steeds adequate en evenwichtige belangenafweging heeft plaatsgevonden. De raad constateert wel dat niet altijd alle risico's bij een genomen bestuursbesluit gedocumenteerd worden en adviseert dit bij belangrijke besluiten duidelijk op te nemen met de daarbij behorende overwegingen.

Een aandachtspunt voor komende tijd is dat door het aanbieden van meerdere regelingen er in de toekomst steeds meer verschillende belangen tegen elkaar zullen moeten worden afgewogen tussen de verschillende deelnemersgroepen in de verschillende regelingen. De raad adviseert ook met het oog daarop om telkens zo duidelijk mogelijk alle voor- en nadelen van een besluit voor de verschillende doelgroepen in kaart te brengen, ook wanneer dit de andere groepen deelnemers bijvoorbeeld alleen raakt door de kosten die ermee gepaard gaan.

TrueBlue heeft een groeistrategie maar omdat de werkelijke groei achter blijft bij de geprognoseerde groei onderzoekt TrueBlue ook de mogelijkheid tot een samenwerking en/of samengaan met andere pensioenfondsen. De raad vindt het belangrijk dat bij een mogelijk alternatief scenario goed gekeken wordt naar de belangen van alle stakeholders en dat dit meegenomen wordt in de besluitvorming en vastlegging hiervan.

Ondertekening bestuursverslag

Vastgesteld te Utrecht, 11 juni 2019

Het bestuur

J.P. Keukelaar (secretaris)

R.H. de Ridder (voorzitter)

J. Tuk (plaatsvervangend secretaris)

JW. Eggen (plaatsvervangend voorzitter)

R. Barnhoorn

A. van den Brink

H. Nieuwenhuijse

Deel B: Jaarrekening

Balans per 31 december

(na resultaatverdeling; in duizenden euro)

Activa	2018	2017
Beleggingen voor risico pensioenfonds [1]		
Vastgoed beleggingen	30.766	23.822
Aandelen	91.132	92.269
Vastrentende waarden	204.011	196.858
Derivaten	0	380
	325.909	313.329
Beleggingen voor risico deelnemers [2]	19.915	17.312
Herverzekeringsdeel technische voorzieningen [3]	2.267	614
Vorderingen en overlopende activa [4]	3.944	2.445
Liquide middelen [5]	3.173	3.269
Totaal activa	355.208	336.969

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Passiva	2018	2017
Reserves [6]		
Algemene reserve	-69.122	-49.242
Weerstandsreserve	54.333	50.107
	-14.789	865
Technische voorzieningen [7]		
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds	348.110	317.508
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [8]	19.915	17.312
Kortlopende schulden en overlopende passiva [9]	1.972	1.284
Totaal passiva	355.208	336.969

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de balans, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

	2018	2017
Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfondsen [10]		
Directe beleggingsopbrengsten	4.286	2.984
Indirecte beleggingsopbrengsten	-4.394	1.214
Kosten vermogensbeheer	-915	-513
	-1.023	3.685
Beleggingsopbrengsten voor risico deelnemers [11]		
Indirecte beleggingsopbrengsten	-239	478
Kosten vermogensbeheer	-5	-23
	-244	455
Premiebijdragen voor risico pensioenfondsen (van werkgevers en werknemers) [12]	19.092	20.448
Premiebijdragen voor risico deelnemers [13]	3.095	2.128
Saldo van inkomende en uitgaande waardeoverdrachten voor risico pensioenfondsen [14]	11	0
Inkomende waardeoverdrachten voor risico deelnemers [15]	25	3.390
Pensioenuitkeringen [16]	-2.169	-1.759
Herverzekering [17]	-538	-1.197
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfondsen [18]	-30.602	-17.483
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers [19]	-2.604	-5.734
Mutatie herverzekeringsdeel technische voorziening [20]	1.654	137

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

	2018	2017
Onttrekkingen voor risico deelnemers [21]	-272	-111
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten [22]	-2.273	-1.890
Overige baten en lasten [23]	194	393
Saldo van baten en lasten	-15.654	2.462
Bestemming van het saldo		
Algemene reserve	-19.880	35
Weerstandsreserve	4.226	2.427
	-15.654	2.462

[..] De tussen haken vermelde nummers verwijzen naar corresponderende nummers in de toelichting op de staat van baten en lasten, die een integraal onderdeel uitmaakt van de jaarrekening.

Kasstroomoverzicht

(in duizenden euro)

	2018	2017
Pensioenactiviteiten		
Ontvangsten		
Premiebijdragen van werkgevers en werknemers	22.339	21.789
Uitkeringen uit herverzekering	510	2.379
Overgenomen pensioenverplichtingen	95	3.390
Overige	119	0
	23.063	27.558
Uitgaven		
Uitgekeerde pensioenen	-2.114	-1.791
Overgedragen pensioenverplichtingen	-59	-10
Premies herverzekering	-1.597	-1.389
Pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.548	-2.105
Overige	-271	-23
	-6.589	-5.318
Beleggingsactiviteiten		
Ontvangsten		
Directe beleggingsopbrengsten	4.807	3.763
Verkopen en aflossingen beleggingen	40.082	46.715
Overige		166
	44.889	50.644
Uitgaven		
Aankopen beleggingen	-60.899	-70.491
Kosten van vermogensbeheer	-560	-650
	-61.459	-71.141
Mutatie geldmiddelen	-96	1.743
Saldo geldmiddelen 1 januari	3.269	1.526 ¹⁾
Saldo geldmiddelen 31 december	3.173	3.269

1) Hier zit ook het saldo van de Depotbank per 1-1-2017 ad 1.042 in verwerkt.

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Algemene toelichting jaarrekening

Inleiding

Het doel van de Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue, ingeschreven in het handelsregister onder nummer 41158307, statutair gevestigd te Woerden is het nu en in de toekomst verstrekken van uitkeringen aan gepensioneerden en nabestaanden ter zake van ouderdom en overlijden; tevens verstrekt het fonds uitkeringen aan arbeidsongeschikte deelnemers.

Deze doelstelling is nader uitgewerkt in onder andere de statuten (die voor het laatst op 8 november 2017 zijn gewijzigd), het pensioenreglement, de uitvoeringsovereenkomst en de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota. Het pensioenfonds geeft invulling aan de uitvoering van de pensioenregeling van de in de branche ICT aangesloten werkgevers.

Overeenstemmingsverklaring

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen zoals deze zijn opgenomen in Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek en met inachtneming van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving in het bijzonder Richtlijn 610.

De bedragen opgenomen in de jaarrekening zijn vermeld in duizenden euro's, tenzij anders is aangegeven. Het bestuur heeft op 11 juni 2018 de jaarrekening vastgesteld.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en van resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van het voorgaand jaar, met uitzondering van de toegepaste schattingswijzigingen zoals opgenomen in paragraaf "schattingwijzigingen". Voor vergelijkingsdoeleinden is de presentatie van de beleggingen voor risico fonds van de vergelijkende cijfers op enkele plaatsen aangepast. Dit heeft geen effect gehad op de waarde van het vermogen of het resultaat van beide boekjaren.

Schattingswijzigingen

Het Koninklijk Actuariële Genootschap heeft in september 2018 de prognosetafel AG2018 gepubliceerd. Het fonds heeft besloten over te gaan op deze nieuwe overlevingstafel. Tevens is de ervaringssterfte geactualiseerd. Dit is in 2018 verantwoord als een schattingswijziging. Ultimo 2018 is de voorziening pensioenverplichtingen verlaagd met € 4.373 als gevolg van deze schattingswijzigingen. Het effect van deze schattingswijzigingen op de technische voorziening ad € 4.373 is in 2018 als mutatie in het resultaat verwerkt.

Algemene grondslagen

Opname van een actief of een verplichting

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het fonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld. Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Indien een transactie ertoe leidt dat nagenoeg alle of alle toekomstige economische voordelen en alle of nagenoeg alle risico's met betrekking tot een actief of een verplichting aan een derde zijn overgedragen, wordt het actief of de verplichting niet langer in de balans opgenomen. Verder worden activa en verplichtingen niet meer in de balans opgenomen vanaf het tijdstip waarop niet meer wordt voldaan aan de voorwaarden van waarschijnlijkheid van de toekomstige economische voordelen en betrouwbaarheid van de bepaling van de waarde. Dit betekent dat transacties worden verwerkt op handelsdatum en niet op afwikkelingsdatum. Als gevolg hiervan kan sprake zijn van een post "nog af te wikkelen transacties". Deze post kan zowel een actief als een passief zijn.

Verantwoording van baten en lasten

Baten worden in de staat van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Saldering van een actief en een verplichting

Een financieel actief en een financiële verplichting worden gesaldeerd als nettobedrag in de balans opgenomen indien sprake is van een wettelijke of contractuele bevoegdheid om het actief en de verplichting gesaldeerd en gelijktijdig af te wikkelen en bovendien de intentie bestaat om de posten op deze wijze af te wikkelen. De met de gesaldeerd opgenomen financiële activa en financiële verplichtingen samenhangende rentebaten en rentelasten worden eveneens gesaldeerd opgenomen.

Schattingen en veronderstellingen

De opstelling van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9, Boek 2 van het Burgerlijk Wetboek vereist dat het bestuur oordelen vormt en schattingen en veronderstellingen maakt die van invloed zijn op de toepassing van grondslagen en de gerapporteerde waarde van activa en verplichtingen, en van baten en lasten.

De schattingen en hiermee verbonden veronderstellingen zijn gebaseerd op ervaringen uit het verleden en verschillende andere factoren die gegeven de omstandigheden als redelijk worden beschouwd. De uitkomsten hiervan vormen de basis voor het oordeel over de boekwaarde van activa en verplichtingen die niet op eenvoudige wijze uit andere bronnen blijkt. De daadwerkelijke uitkomsten kunnen afwijken van deze schattingen.

De schattingen en onderliggende veronderstellingen worden voortdurend beoordeeld. Herzieningen van schattingen worden opgenomen in de periode waarin de schatting wordt herzien, indien de herziening alleen voor die periode gevolgen heeft, of in de periode van herziening en toekomstige perioden, indien de herziening gevolgen heeft voor zowel de verslagperiode als toekomstige perioden.

Verwerking van waardeveranderingen van beleggingen

Er wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief transactiekosten, provisies, valutakoersverschillen e.d., worden als beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen.

Vreemde valuta

Activa en verplichtingen in vreemde valuta worden omgerekend naar euro's tegen de koers per balansdatum. Deze waardering is onderdeel van de waardering tegen reële waarde. Baten en lasten voortvloeiende uit transacties in vreemde valuta's worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Alle valutakoersverschillen zijn verwerkt in de staat van baten en lasten.

Beleggingen voor risico fonds

Algemeen

De beleggingen van de middelloonregeling worden gewaardeerd tegen reële waarde, slechts indien de reële waarde van een belegging niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs. De beleggingen van de beschikbare premieregeling worden gewaardeerd tegen de transactieprijs. Overlopende activa en passiva worden tevens gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs. De liquiditeiten vermogensbeheer worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Het verschil tussen reële waarde en nominale waarde is bij deze activa en passiva in het algemeen gering.

Participaties in beleggingspools en -instellingen die gespecialiseerd zijn in een bepaald soort beleggingen worden gerubriceerd en gewaardeerd volgens de grondslagen voor die onderliggende beleggingen (look-through benadering). Bij gemengde beleggingsfondsen wordt aangesloten bij de hoofdcategorie, bepaald op basis van reële waarde.

Vorderingen en schulden uit beleggingen welke samenhangen met een specifieke beleggingscategorie worden onder beleggingsdebiteuren dan wel -crediteuren opgenomen in de betreffende beleggingscategorie.

Financiële instrumenten worden gebruikt ter afdekking van beleggingsrisico's en het realiseren van het vastgelegde beleggingsbeleid. De derivatenposities zijn opgenomen als een afzonderlijke beleggingscategorie. Derivaten die deel uitmaken van een beleggingsfonds zijn opgenomen in de beleggingscategorie waarin dit beleggingsfonds is gerubriceerd.

Reële waarde

De beleggingen van het fonds worden gewaardeerd tegen de reële waarde per balansdatum. Derivaten worden gewaardeerd door gebruik te maken van netto contante waardenberekeningen. Bepaalde instrumenten, zoals participaties in beleggingsfondsen worden gewaardeerd door gebruik te maken van de intrinsieke waarde. Het is gebruikelijk en mogelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. Slechts indien de reële waarde van beleggingen niet betrouwbaar kan worden vastgesteld, vindt waardering plaats op basis van geamortiseerde kostprijs.

Voor financiële instrumenten zoals beleggingenvorderingen en -schulden geldt dat de boekwaarde de reële waarde benadert als gevolg van het korte termijn karakter van de vorderingen en schulden. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Vastgoedbeleggingen

Beursgenoteerde vastgoedfondsen worden gewaardeerd tegen de reële waarde, zijnde de beurskoers per balansdatum. Niet-beursgenoteerde beleggingen in vastgoedfondsen worden gewaardeerd op het aandeel in de reële waarde van de onderliggende beleggingen. Indien de waarderingsgrondslagen van vastgoedfondsen afwijken, wordt de waardering zo mogelijk aangepast aan de waarderingsgrondslagen van het pensioenfonds.

Aandelen

Aandelen worden gewaardeerd tegen reële waarde. Van ter beurze genoteerde aandelen is dit de beurswaarde. Voor niet ter beurze genoteerde participaties in aandelenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen representeert.

Vastrentende waarden

Vastrentende waarden worden gewaardeerd tegen reële waarde inclusief opgelopen rente. Van beursgenoteerde vastrentende waarden is dit de beurswaarde per balansdatum. Voor niet beursgenoteerde participaties in vastrentende waardenfondsen is dit de intrinsieke waarde, die de reële waarde van de onderliggende beleggingen vertegenwoordigt.

Derivaten

Derivaten worden gewaardeerd tegen reële waarde, te weten de relevante marktnotering of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Derivaatcontracten met een negatieve waarde worden in de balans onder de overige schulden en overlopende passiva verantwoord.

Beleggingen voor risico deelnemers

Beleggingen voor risico deelnemers zijn beleggingen ten behoeve van deelnemers die zelf het beleggingsrisico dragen in het kader van de beschikbare premieregeling.

De grondslagen voor de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers zijn gelijk aan die voor de beleggingen die voor risico van het fonds worden aangehouden.

Herverzekeringen

Het overlijdensrisico en het arbeidsongeschiktheidsrisico zijn herverzekerd op basis van kapitaaldekking. Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. Bij de waardering worden de herverzekerde uitkeringen contant gemaakt tegen de rentetermijnstructuur, onder toepassing van de actuariële grondslagen van het fonds, exclusief excassokostenopslag.

Vorderingen en overlopende activa

Vorderingen en overlopende activa worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten) onder aftrek van eventuele bijzondere waardeverminderingen, indien sprake is van oninbaarheid.

Liquide middelen

Hieronder worden de liquide middelen opgenomen voor zover dit banktegoeden betreft welke onmiddellijk opeisbaar zijn. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Stichtingskapitaal en reserves

Algemeen

Stichtingskapitaal en reserves worden bepaald door het bedrag dat resteert nadat alle actiefposten en posten van het vreemd vermogen, inclusief de voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het fonds en risico deelnemers en overige technische voorzieningen, volgens de van toepassing zijnde waarderingsgrondslagen in de balans zijn opgenomen.

In de toelichting wordt opgenomen het krachtens de Pensioenwet minimaal vereiste eigen vermogen volgens de in het Besluit financieel toetsingskader (FTK) voorgeschreven berekeningsmethodiek als het surplus vermogen.

Weerstandsreserve

In de jaarrekening is aansluiting gezocht bij de uitkomsten van het vereist eigen vermogen in de evenwichtssituatie door het vormen van een weerstandsreserve. De weerstandsreserve dient onder meer ter opvang van een mogelijke waardedaling van de beleggingen en wordt gelijk gesteld aan het vereist eigen vermogen. Teneinde de weerstandsreserve op het gewenste niveau te brengen, wordt jaarlijks een deel van het saldo van de rekening van baten en lasten toegevoegd of onttrokken.

Algemene reserve

Aan de algemene reserve wordt jaarlijks het saldo toegevoegd of onttrokken dat resteert na toevoeging of onttrekking aan de overige reserves.

Technische voorzieningen

Voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde) conform de grondslagen van het fonds. De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (toeslag) toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur.

Bij de berekening van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds is uitgegaan van het op de balansdatum geldende Actuariële en bedrijfstechnische nota (Abtn) en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of op de opgebouwde pensioenaanspraken toeslagverlening kan worden toegepast. Alle per balansdatum bestaande toeslagbesluiten (ook voor toeslagbesluiten na balansdatum voor zover sprake is van ex ante condities) zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van de toekomstige opbouw waarvoor vrijstelling is verleend wegens arbeidsongeschiktheid.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor de toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen per 31 december 2018:

Overlevingstafels

Prognosetafel AG2018, startjaar 2019, waarbij de sterftekansen zijn vermenigvuldigd met een leeftijdsafhankelijke factor die zijn gebaseerd op de ervaringssterfte van het fonds.

Partnerfrequentie

Voor alle actieve deelnemers en alle nog niet gepensioneerde gewezen deelnemers wordt een partnerpensioen verzekerd. De reservering hiervoor vindt plaats op basis van het onbepaalde partner systeem, waarbij de gehuwdheidsfrequenties CBS 2016 (inclusief samenwonend) worden gebruikt. Vanaf de pensioenleeftijd wordt het bepaalde partner systeem gehanteerd.

Leeftijdsverschil man-vrouw

Voor partnerpensioen is aangenomen dat de partner 3 jaar jonger is dan de verzekerde man en 3 jaar ouder dan de verzekerde vrouw.

Voorziening voor uitgesteld wezenpensioen

Voor latent wezenpensioen wordt een opslag van 0,65% (2017: 0,65%) op de voorziening pensioenverplichtingen voor latent partnerpensioen vóór de pensioeningangsdatum berekend.

Voorziening voor toekomstige excassokosten

Kostenopslag ter grootte van 4,0% (2017: 4,0%) van de technische voorzieningen in verband met toekomstige administratie- en excassokosten.

Niet opgevraagd pensioen

Voor pensioen dat nog niet is ingegaan omdat de deelnemer onvindbaar is of niet reageert wordt de reservering 5 jaar in stand gehouden.

Voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers

Per 1 januari 2014 wordt door het fonds naast de middelloonregelingen een collectieve beschikbare premieregeling uitgevoerd. De waardering van deze voorzieningen voor risico van deelnemers wordt bepaald door de waardering van de tegenover deze voorzieningen aangehouden beleggingen.

Reglementaire 10% stabiliteitsopslag

In de technische voorziening voor risico deelnemers is naast het kapitaal uit hoofde van inkomende waardeoverdrachten en het kapitaal dat is opgebouwd uit premie, ook een voorziening voor de stabiliteitsopslag begrepen. De stabiliteitsopslag is per eind

2018 gelijk aan 10% van het kapitaal dat is opgebouwd uit premie. De stabiliteitsopslag dient ter dekking van het minimaal vereist eigen vermogen voor risico deelnemers. De stabiliteitsopslag (buffer) wordt voor iedere deelnemer op dezelfde wijze belegd als het persoonlijke pensioenkapitaal. Op het moment dat een deelnemer met pensioen gaat, vloeit de buffer terug naar de deelnemer.

Overige schulden en overlopende passiva

Overige schulden en overlopende passiva worden bij de eerste verwerking gewaardeerd op reële waarde. Na de eerste verwerking worden schulden gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs (gelijk aan de nominale waarde indien geen sprake is van transactiekosten).

Dekkingsgraad

De (nominale) dekkingsgraad van het fonds wordt berekend door op balansdatum het balanstotaal minus de kortlopende schulden te delen op de technische voorzieningen zoals opgenomen in de balans.

Onder het FTK is de beleidsdekkingsgraad leidend voor alle beleidsmaatregelen. De beleidsdekkingsgraad is het gemiddelde van de dekkingsgraad van de afgelopen 12 maanden en is daarmee minder afhankelijk van dagkoersen.

Grondslagen voor de resultaatbepaling

Algemeen

Baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop deze betrekking hebben. De in de staat van baten en lasten opgenomen posten zijn in belangrijke mate gerelateerd aan de in de balans gehanteerde waarderingsgrondslagen voor beleggingen en de voorzieningen pensioenverplichtingen. Zowel gerealiseerde als ongerealiseerde resultaten worden rechtstreeks verantwoord in het resultaat.

Premiebijdragen risico fonds (van werkgevers en werknemers)

Onder premiebijdragen wordt verstaan de aan derden in rekening gebrachte c.q. te brengen bedragen voor de in het verslagjaar verzekerde pensioenen onder aftrek van kortingen, alsmede premies van de Stichting Voortzetting Pensioenverzekering (FVP). Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Onder premiebijdragen risico fonds is separaat opgenomen de hoogte van de inkoopsummen inzake ingekochte pensioenaanspraken uit hoofde van VPL.

Premiebijdragen risico deelnemers

Dit betreft ontvangen bijdragen van deelnemers in het kader van de beschikbare premieregeling. Premies zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Beleggingsresultaten

De beleggingsresultaten voor beleggingen voor risico fonds en risico deelnemers worden op dezelfde wijze vastgesteld. (In)directe beleggingsresultaten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Indirecte beleggingsopbrengsten

Onder de indirecte beleggingsopbrengsten worden verstaan de gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen en valutaresultaten. In de jaarrekening wordt geen onderscheid gemaakt tussen gerealiseerde en ongerealiseerde waardeveranderingen van beleggingen. Alle waardeveranderingen van beleggingen, inclusief valutakoersverschillen, worden als indirecte beleggingsopbrengsten in de staat van baten en lasten opgenomen. Aankoopkosten zijn verwerkt in de reële waarde van de beleggingen. Verkoopkosten worden verantwoord als onderdeel van de herwaarderingen.

Directe beleggingsopbrengsten

Onder de directe beleggingsopbrengsten wordt in dit verband verstaan rentebaten en -lasten, dividenden, huuropbrengsten en soortgelijke opbrengsten.

Dividend wordt verantwoord op het moment van betaalbaarstelling.

Kosten van vermogensbeheer

Onder kosten van vermogensbeheer worden de externe en de daaraan toegerekende interne kosten verstaan.

Verrekening van kosten

Met de directe en indirecte beleggingsopbrengsten zijn verrekend de aan de opbrengsten gerelateerde transactiekosten, provisies, valutaverschillen e.d.

Pensioenuitkeringen

De pensioenuitkeringen betreffen de aan deelnemers uitgekeerde bedragen inclusief afkopen. De pensioenuitkeringen zijn berekend op actuariële grondslagen en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben.

Pensioenuitvoeringskosten

De pensioenuitvoeringskosten zijn toegerekend aan de periode waarop ze betrekking hebben.

Mutatie technische voorzieningen risico pensioenfondsen

Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die toegekend zijn in het boekjaar.

Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen worden contant gemaakt tegen de nominale marktrente op basis van de door DNB gepubliceerde rentetermijnstructuur. De rentetoevoeging wordt tegen de rekenrente primo boekjaar berekend over de beginstand en de mutaties gedurende het jaar.

Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuariel berekend en opgenomen in de technische voorziening. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

In 2018 wordt 4,0% (2017: 3,5%) van de pensioenopbouw en de inkomende waardeoverdrachten toegevoegd aan de technische voorzieningen ten behoeve van de pensioenuitvoeringskosten. Daarnaast valt 3,5% (2017: 3,0%) van de uitkeringen, afkopen en uitgaande waardeoverdrachten vrij uit de technische voorzieningen ten behoeve van pensioenuitvoeringskosten (excassokosten).

Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder zijn opgenomen de aan het verslagjaar toe te rekenen overdrachtswaarde van de overgenomen respectievelijk overgedragen pensioenaanspraken met betrekking tot de actuariële waarde.

Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de actuele waarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt hieronder verantwoord.

Inkoop uit hoofde van VPL-regeling

De inkoop van aanspraken vindt plaats op basis van de grondslagen voor de kostendekkende premie gebaseerd op de rentetermijnstructuur van 1 januari van het inkoopjaar, exclusief een solvabiliteitsopslag van 17,3% en inclusief een opslag voor toekomstige uitvoeringskosten van 3,0%.

Overige wijzigingen

De onder deze post opgenomen mutaties van de voorziening hebben betrekking op de kanssystemen.

Saldo overdrachten van rechten

De post saldo overdrachten van rechten bevat het saldo van bedragen uit hoofde van overgenomen dan wel overgedragen pensioenverplichtingen.

Overige baten en lasten

De overige baten en lasten worden opgenomen voor de aan het verslagjaar toe te rekenen bedragen.

Grondslagen kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld overeenkomstig de directe methode. Alle ontvangsten en uitgaven worden hierbij als zodanig gepresenteerd. Er wordt onderscheid gemaakt tussen kasstromen uit pensioenactiviteiten en beleggingsactiviteiten

Toelichting op de balans per 31 december

(in duizenden euro)

Activa

[1] Beleggingen voor risico pensioenfonds

Categorie	Stand ultimo 2017	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Waardever- anderingen	Stand ultimo 2018
Vastgoed beleggingen	23.822	9.617	-4.216	1.543	30.766
Aandelen	92.269	7.085	0	-8.222	91.132
Vastrentende waarden	196.858	39.374	-37.106	4.885	204.011
Derivaten	380	2.176	0	-2.599	-43
Totaal beleggingen voor risico fonds	313.329	58.252	-41.322	-4.393	325.866
Derivaten	0				43
Totaal beleggingen activa zijde	313.329				325.909

Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de beleggingen over het verslagjaar 2017.

Categorie	Stand ultimo 2016	Aankopen/ Verstrek- kingen	Verkopen aflossingen	Waardever- anderingen	Stand ultimo 2017
Vastgoedbeleggingen	21.760	657	0	1.405	23.822
Aandelen	93.543	27.303	-36.242	7.665	92.269
Vastrentende waarden	178.754	35.754	-6.565	-11.085	196.858
Derivaten	-322	0	-2.527	3.229	380
Totaal beleggingen voor risico fonds	293.735	63.714	-45.334	1.214	313.329
Derivaten	322				0
Totaal beleggingen activa zijde	294.057				313.329

Derivaten met een negatieve waarde zijn verantwoord onder de overige schulden en overlopende passiva.

Door het fonds wordt niet belegd in premiebijdragende (aangesloten) ondernemingen.

Specificatie beleggingen naart soort beleggingen

	31-12-2018	31-12-2017
Vastgoed beleggingen		
Aandelenfonds indirect vastgoed	30.766	23.822
	30.766	23.822
Aandelen		
Beleggingsfondsen in aandelen	91.132	92.269
	91.132	92.269
Vastrentende waarden		
Beleggingsfondsen in vastrentende waarden	186.115	179.517
Hypotheke	16.753	14.726
Geldmarktfondsen	1.142	2.615
	204.010	196.858
Derivaten		
Valutaderivaten	-42	380
	-42	380
	325.866	313.329

Onderpand met betrekking tot derivaten

Het fonds belegt in derivaten. Afhankelijk van de waarde van de derivaten ontvangt of verstrekt het fonds onderpand. Bij een positieve waarde van de derivaten ontvangt het fonds onderpand, bij een negatieve waarde verstrekt het fonds onderpand.

Het fonds heeft ultimo 2018 per saldo € 40 aan onderpand ontvangen in de vorm van liquiditeiten. Dit ontvangen onderpand is verantwoord in de beleggingscategorie overige beleggingen. De behaalde rendementen (per saldo € 34) zijn verantwoord als directe beleggingsopbrengsten.

Reële waarde

Afgezien van de beleggingsvorderingen en -schulden zijn de beleggingen van het fonds gewaardeerd tegen reële waarde per balansdatum. Het is over het algemeen mogelijk en gebruikelijk om de reële waarde binnen een aanvaardbare bandbreedte van schattingen vast te stellen. De boekwaarde van alle activa en de financiële verplichtingen op balansdatum benadert de reële waarde.

Methodiek bepaling marktwaarde

Voor de meerderheid van de beleggingen van het fonds kan gebruik worden gemaakt van intrinsieke waarde.

Level 1: Beleggingen met genoteerde marktprijzen worden verhandeld aan een effectenbeurs. Hieronder vallen aandelen, obligaties en onderpanden.

Level 2: Onafhankelijke taxaties worden toegepast voor de waardering van onroerend goed in bezit van het fonds. Alle vastgoedobjecten worden jaarlijks getaxeerd door externe taxateurs waarvan de onafhankelijkheid ten opzichte van de waardering onbetwist is. De juistheid en volledigheid van de gebruikte informatie voor de taxatie wordt gecontroleerd.

Level 3: De netto contante waarde methode wordt bepaald door de te ontvangen kasstromen contant te maken op basis van de geldende marktrente. In de waardering is rekening gehouden met het oninbaarheidsrisico.

Level 4: Andere methode: marktwaardebepaling niet gebaseerd op marktdata, maar gebaseerd op aannames en schattingen die de prijs significant beïnvloeden.

Hieronder ook opgenomen, intrinsieke waarde: de marktwaarde ontleent aan de meest recente rapportages van de fundmanagers en de fund-to-fund managers. Voor fondsbeleggingen in vastgoed, private equity en infrastructuur wordt de waardering bepaald op basis van de laatst ontvangen fondsrapportages. Deze rapportages zijn door een onafhankelijke accountant gecontroleerd maar de periode van deze rapportages loopt niet synchroon met het boekjaar van het pensioenfonds.

Om deze onzekerheid te mitigeren wordt jaarlijks achteraf een aansluiting gemaakt. Beleggingen waarvan de waardering op basis van de intrinsieke waarde plaatsvindt zijn in de tabel onder "Andere methode" opgenomen.

	Level 1	Level 2	Level 3	Level 4	Stand ultimo 2018
Vastgoed beleggingen	0	30.766	0	0	30.766
Aandelen	84.388	0	0	6.744	91.132
Vastrentende waarden	176.644	0	16.753	10.614	204.011
Derivaten	54	0	2.550	-2.647	-43
Totaal belegd vermogen	261.086	30.766	19.303	14.711	325.866

In 2018 is er meer doorkijk gehanteerd dan in 2017. Dit veroorzaakt met name de grote verschuiving tussen level 1 en level 4.

	Level 1	Level 2	Level 3	Level 4	Stand ultimo 2017
Vastgoed beleggingen	0	23.822	0	0	23.822
Aandelen	0	0	0	92.269	92.269
Vastrentende waarden	0	0	14.726	182.132	196.858
Derivaten	0	0	380	0	380
Totaal belegd vermogen	0	23.822	15.106	274.401	313.329

Voor de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruikgemaakt van financiële derivaten. Als hoofdregel geldt dat derivaten uitsluitend worden gebruikt voor zover dit passend is binnen het algemene beleggingsbeleid. De portefeuillestructuur en het risicoprofiel, berekend inclusief de economische effecten van derivaten, dienen zich binnen de door het bestuur vastgestelde grenzen (limieten) te bevinden.

Het pensioenfonds gebruikt derivaten voornamelijk om het valutarisico en het renterisico af te dekken. Eén van de belangrijkste risico's bij derivaten is het kredietrisico. Dit is het risico dat tegenpartijen niet aan hun betalingsverplichtingen kunnen voldoen. Dit risico wordt beperkt door alleen transacties aan te gaan met te goeder naam en faam bekend staande partijen. Bovendien wordt er gewerkt met onderpand.

Gebruik wordt gemaakt van onder meer de volgende instrumenten:

- Valutatermijncontracten: dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum. Door middel van valutatermijncontracten worden valutarisico's afgedekt.
- Beleggingsfondsen: het renterisico wordt gedeeltelijk afgedekt door beleggingen in het DMR XL fonds en het Credit fonds.

[2] Beleggingen voor risico deelnemers

Verloopoverzicht van de beleggingen per beleggingscatergorie:

Categorie	Stand	Herallocatie	Aankopen/	Verkopen	Waardever-	Stand
	ultimo		Verstrek-			(af)lossingen
	2017		kingen			2018
Vastgoed beleggingen	129		0	-129		0
Aandelen	9.961		8.702	-10.417	-239	8.007
Vastrentende waarden	7.222		12.112	-7.882	-122	11.330
Derivaten	0		21.796	-21.802	122	116
Totaal belegd vermogen	17.312	0	42.610	-40.230	-239	19.453
Nog in te leggen ontvangen premies	0					319
Nog in te leggen premievordering	0					143
Kosten vermogensbeheer	0					-5
Nog in te leggen waardeoverdrachten	0					5
Nog in te leggen per 1 januari (premiën en waardeoverdrachten)	0					462
Totaal beleggingen voor risico deelnemers	17.312					19.915

Onderstaand overzicht laat het verloop zien van de beleggingen over het verslagjaar 2017.

Categorie	Stand	Herallocatie	Aankopen/	Verkopen	Waardever-	Stand
	ultimo		Verstrek-			(af)lossingen
	2016		kingen			2017
Vastgoed beleggingen	217	-88	0	0	0	129
Aandelen	6.771	88	3.374	-726	454	9.961
Vastrentende waarden	4.490	15	3.402	-654	-31	7.222
Derivaten	15	-15	0	0	0	0
Totaal beleggingen voor risico deelnemers	11.493	0	6.776	-1.380	423	17.312

[3] Herverzekeringsdeel technische voorzieningen

Latente arbeidsongeschiktheidsclaim

- DB
- DC

Vorderingen uit herverzekeringscontracten op risicobasis worden verantwoord op het moment dat de verzekerde gebeurtenis zich voordoet. De uitgestelde herverzekerde uitkeringen hebben betrekking op uitkeringen uit arbeidsongeschiktheidsrisicoherverzekeringscontracten. De herverzekeringscontracten zijn afgesloten met Zwitserleven en ElipsLife.

[4] Vorderingen en overlopende activa

Vordering op werkgevers (middelloonregeling)
Voorziening dubieuze debiteuren
Vordering op werkgevers (beschikbare premieregeling)
Vordering op werkgevers (koopsommen PV bij AO)
Vordering uit hoofde van herverzekering (middelloonregeling)
Nog te factureren premies
Overige vorderingen

Bij de waardering van vorderingen wordt rekening gehouden met het risico van oninbaarheid door hiervoor een voorziening in aftrek te brengen op het saldo van de uitstaande vorderingen. Voor gelijksoortige posten met gelijksoortige risico's wordt gezamenlijk een schatting gemaakt van verliezen en risico's op balansdatum. Deze systematiek om de voorziening vast te stellen wordt gerekend tot de statische methode.

De dotatie aan de voorziening dubieuze debiteuren bedraagt € 66 (2017: dotatie van € 329). Voorts werd er een bedrag van € 1 aan premies over voorgaande jaren als oninbaar afgeschreven (2017: € 2). Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan één jaar.

Terugvorderbare dividend(belasting)

	2018	2017
	1.866	498
	401	116
	2.267	614
	1.824	1.718
	-496	-430
	0	0
	201	221
	817	234
	0	0
	131	143
	2.477	1.886
	0	97

	2018	2017
Beleggingen:		
– Debiteuren	1.455	0
– Collateral	0	460
	1.455	460
Overlopende activa	12	2
Totaal vorderingen en overlopende activa	3.944	2.445
Alle vorderingen hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.		
[5] Liquide middelen		
Liquide middelen inzake pensioenuitvoering	1.370	2.985
Liquide middelen inzake beleggingen	1.803	284
Totaal liquide middelen	3.173	3.269
Deze liquide middelen betreffen kasmiddelen en tegoeden op bankrekeningen die onmiddellijk dan wel op korte termijn opeisbaar zijn.		
Op de rekening van de ING Bank N.V. is een 'intraday' kredietfaciliteit afgegeven van € 150.000,-.		
Passiva		
[6] Reserves		
Algemene reserve		
Stand per 1 januari	-49.242	-49.277
Saldobestemming boekjaar	-19.880	35
Stand per 31 december	-69.122	-49.242
Weerstandsreserve		
Stand per 1 januari	50.107	47.680
Saldobestemming boekjaar	4.226	2.427
Stand per 31 december	54.333	50.107
Totaal eigen vermogen	-14.789	865

Het fonds besluit jaarlijks, voor zover de middelen daartoe toereikend zijn, eventueel een toeslag toe te kennen op de premievrije aanspraken van de actieve deelnemers, de ingegane pensioenen en slapersrechten van voormalige deelnemers welke de pensioengerechtigde leeftijd nog niet hebben.

Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt

Het vereist eigen vermogen bedraagt

Het eigen vermogen bedraagt

De beleidsdekkingsgraad bedraagt

	2018		2017	
Het minimaal vereist eigen vermogen bedraagt	15.087	104,1%	13.706	104,1%
Het vereist eigen vermogen bedraagt	54.333	114,8%	50.107	115,0%
Het eigen vermogen bedraagt	-14.789	96,0%	865	100,3%
De beleidsdekkingsgraad bedraagt		98,8%		100,3%

Vanaf 2015 is de dekkingsgraad vastgesteld als het totaal eigen vermogen plus de totale technische voorzieningen, zijnde het pensioenvermogen, gedeeld door de totale technische voorzieningen (pensioenverplichtingen). Dit alles op voorschrift van DNB.

De beleidsdekkingsgraad is bepaald als de 12-maands gemiddelde dekkingsgraad waarbij voor het einde van een kwartaal de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de K-Staten DNB en voor het einde van het jaar de dekkingsgraad wordt gebruikt zoals gerapporteerd in de J-staten DNB.

Toelichting op de belangrijkste ontwikkelingen van de dekkingsgraad ten opzichte van de dekkingsgraad in het herstelplan:

De dekkingsgraad bedroeg op 31 december 2018 96,0% en liep daarmee achter op het herstelplan dat uitgaat van 103,0% op die datum.

Het feitelijk rendement op de totale beleggingsportefeuille was hoger, dan het benodigde rendement voor de technische voorzieningen voor het jaar 2018.

De verandering van de rentetermijnstructuur heeft geleid tot een stijging van de dekkingsgraad. In het herstelplan is uitgegaan van een ongewijzigde rentetermijnstructuur voor boekjaar 2018 waardoor de bijdrage van de verandering van de rentetermijnstructuur nihil is. Bij de bepaling van de dekkingsgraad is van de daadwerkelijke rentetermijnstructuur ultimo boekjaar uitgegaan, die hoger is dan de rentetermijnstructuur primo boekjaar.

	2018	2017
Technische voorzieningen		
[7] Technische voorziening voor risico pensioenfonds		
Stand per 1 januari	317.508	300.025
Pensioenopbouw	17.519	22.039
Rentetoevoeging	-870	-700
Correctie schadevoorziening	0	470
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	-1.590	-1.077
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	-14	0
Wijziging marktrente	18.843	-5.124
Wijziging actuariële uitgangspunten	-4.373	1.526
Inkoop uit hoofde van VPL-regeling	535	647
Overige mutaties technische voorzieningen	552	-298
Stand per 31 december	348.110	317.508
De voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening is als volgt opgebouwd:		
– Actieve deelnemers	125.403	108.188
– Gewezen deelnemers	174.475	168.018
– Pensioengerechtigden	45.612	39.413
– Overigen	2.620	1.889
Totale voorziening pensioenverplichtingen eigen rekening	348.110	317.508
De methode voor de berekening van de pensioenverplichtingen is zodanig toegepast dat er geen sprake is van een financieringsachterstand.		
Naar hun aard hebben de technische voorzieningen in het algemeen een langlopend karakter.		
[8] Voorziening pensioenverplichtingen voor risico deelnemers		
Stand per 1 januari	17.312	11.578
Premie	3.094	1.977
Inkomende waardeoverdrachten	25	3.390
Uitgaande waardeoverdrachten	-121	-23
Pensionering (uitgaande waardeoverdracht middelloonregeling)	-151	-88
Rendement	-244	478
Stand per 31 december	19.915	17.312

In de voorziening pensioenverplichtingen risico deelnemers is een voorziening voor reglementaire 10% stabiliteitsopslag opgenomen.

Dit betreft een individueel beschikbare premieregeling, de premie wordt hierbij bepaald aan de hand van een leeftijdsafhankelijke staffel. In deze regeling bouwen de deelnemers een eigen pensioenkapitaal op door maandelijkse premiestortingen die voor eigen rekening en risico worden belegd.

Uiteindelijk wordt het kapitaal door de deelnemers op de door hen gekozen pensioendatum aangewend om een pensioenuitkering te kopen bij het fonds of een externe verzekeraar.

[9] Kortlopende schulden en overlopende passiva

Derivaten	43	0
Af te rekenen effecten transacties	1.310	580
Loonheffing en sociale premies	49	42
Nog te betalen transitiekosten	0	272
Overige schulden	570	390

2018

2017

1.972

1.284

Alle schulden hebben een resterende looptijd van korter dan één jaar.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Herverzekeringen

Het pensioenfonds heeft begin 2015 een risicoherverzekeringscontract met Zwitserleven afgesloten met betrekking tot overlijden en arbeidsongeschiktheid. Dit betreft een vijfjarig contract waaraan een winstdeling is gekoppeld. Aan het eind van dit contract wordt deze winstdeling uitgekeerd. De winstdeling over 2016, 2017 en 2018 zijn in die jaren niet als bate verantwoord gezien het onzekere karakter van uitbetalen.

Langlopende contractuele verplichtingen

Het pensioenfonds heeft een uitbestedingovereenkomst afgesloten met AZL. Het contract is met ingang van 1 januari 2017 afgesloten en heeft een looptijd van 3 jaar.

Het fonds heeft een vermogensbeheersovereenkomst afgesloten met NN Investment Partners, Syntus Achmea Real Estate & Finance B.V. en Vanguard Asset Management Ltd. De overeenkomsten zijn aangegaan voor onbepaalde tijd met een opzegtermijn van een maand voor zowel het pensioenfonds als de beheerder.

Investerings- en stortingsverplichtingen

Vooruitlopend op verwachte inkomende kasstromen bestaan per balansdatum de volgende investerings- en stortingsverplichtingen (zogenaamde voorbeleggingen):

Het betreffen investeringen in de Achmea vastgoedfondsen. Verder wordt in 2018 het Achmea retail (winkel) fonds in zijn geheel verkocht waardoor voor het pensioenfonds een vordering op Achmea ontstaat, die echter nu nog niet is te kwantificeren.

	2018	2017
Vastgoedbeleggingen	12.018	22.670

Voorwaardelijke verplichtingen

Per jaareinde lopen er geen juridische procedures tegen het pensioenfonds en heeft het pensioenfonds tevens geen juridische procedures aangespannen tegenover derden.

Verstrekte zekerheden en garanties

Het pensioenfonds heeft geen zekerheden en garanties verstrekt.

Securities lending

Het pensioenfonds maakt gebruik van securities lending. De uitgeleende stukken bedragen 3,4% van de waarde van het NNIP Emerging Markets Debt fonds en 1,5% van de waarde van het Vanguard opkomende markten aandelenfonds.

Verbonden partijen

Transacties met bestuurders

Inzake de beloning van bestuurders wordt verwezen naar de volgende pagina. Er zijn geen leningen verstrekt aan, noch is er sprake van vordering op, (voormalige) bestuurders. De bestuurders nemen niet deel aan de pensioenregeling van het fonds.

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn na de balansdatum geen gebeurtenissen geweest van dien aard dat een wezenlijk ander beeld zou ontstaan van de financiële positie per einde 2018 dan op grond van dit verslag kan worden verkregen.

In 2017 heeft het bestuur het toekomstplan 2017-2021 opgesteld. Dit plan bevatte diverse ijkmomenten om de groei van het fonds te monitoren. Door diverse oorzaken, zoals onder andere een grote reorganisatie bij een van de grote aangesloten ondernemingen, heeft het fonds de autonome groei doelstellingen onvoldoende kunnen waarmaken.

In 2018 zijn daarom verdere inspanningen verricht door het bestuur om ook de andere mogelijkheden van groei, zoals door verdergaande samenwerking met andere pensioenfondsen, te onderzoeken. Eind 2018 en vervolgens in 2019 is dit traject versneld door de mogelijkheden die uit de onderzoeken naar voren kwamen.

Op 23 en 24 mei 2019 zijn de aangesloten werkgevers respectievelijk werknemers voor het eerst op de hoogte gesteld over de toekomstplannen van het fonds. In de komende tijd worden de mogelijkheden verder uitgewerkt zodat een besluit over de toekomst van het fonds uiteindelijk medio 2019 kan worden genomen.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(in duizenden euro)

Bezoldiging bestuursleden

De transacties met bestuurders hebben betrekking op de vergoedingen voor de werkzaamheden verband houdende met de bestuurs- en commissievergaderingen. De vergoedingen bestaan uit vacatiegeld, vergoeding van reis- en verblijfkosten en overige bestuurskosten en bedragen 2018: € 377 (2017: € 313).

Personeel

Gedurende het boekjaar 2018 had het fonds geen personeel in dienst.

Baten en lasten	2018	2017
[10] Beleggingsopbrengsten voor risico pensioenfonds		
Directe beleggingsopbrengsten		
Vastgoed beleggingen	942	473
Aandelen	647	576
Vastrentende waarden	2.636	2.142
Derivaten	0	1
Overige beleggingen	61	9
Totaal directe beleggingsopbrengsten	4.286	3.201
Indirecte beleggingsopbrengsten		
Vastgoed beleggingen	1.542	1.405
Aandelen	-8.222	7.665
Vastrentende waarden	4.885	-11.085
Derivaten	-2.599	3.229
Overige beleggingen	0	0
Totaal indirecte beleggingsopbrengsten	-4.394	1.214
Kosten van vermogensbeheer		
Vastgoed beleggingen	-166	-101
Aandelen	-283	-230
Vastrentende waarden	-368	-354
Derivaten	-12	-10
Beleggingsadvies	-86	-35
Totaal kosten vermogensbeheer	-915	-730

In de jaarrekening zijn de beheerkosten en de beleggingsadvieskosten weergegeven. De transactiekosten en overige vermogensbeheerkosten zitten in de koersen verwerkt en zijn in de jaarrekening niet zichtbaar gemaakt.

	2018	2017
De kostendekkende, gedempte en feitelijke premie volgens artikel 130 van de Pensioenwet zijn als volgt:		
– Kostendekkende premie	23.139	28.145
– Gedempte premie	16.261	18.670
– Feitelijke premie (exclusief inkoopsum VPL)	18.219	19.601
De kostendekkende premie voor risico fonds is als volgt samengesteld:		
– kosten pensioenopbouw	18.199	22.788
– pensioenuitvoeringskosten	1.990	1.757
– opslag voor instandhouden vereist vermogen	2.857	3.600
	23.046	28.145
De gedempte premie voor risico fonds is als volgt samengesteld:		
– kosten pensioenopbouw	8.530	9.999
– pensioenuitvoeringskosten	1.990	1.757
– opslag voor instandhouden vereist vermogen	1.339	1.580
– voorwaardelijke onderdelen	4.257	5.334
	16.116	18.670
De kostendekkende premie is gebaseerd op de marktrente (nominale rentetermijnstructuur van 31 december 2018 gepubliceerd door DNB). De gehanteerde rentevoet voor het vaststellen van de gedempte kostendekkende premie is gelijk aan het verwacht rendement. De feitelijke premie is een doorsneepremie. In boekjaar 2018 bedraagt de doorsneepremie 29,0% (middelloonregeling) van de pensioengrondslagsom. De feitelijke premie is in 2018 hoger dan de gedempte premie.		
De gedempte kostendekkende premie wordt op dezelfde wijze vastgesteld als de zuiver kostendekkende premie. Er wordt echter uitgegaan van een stabiliserende disconteringsvoet. Vanaf 1 januari 2016 wordt de stabiliserende disconteringsvoet bepaald op basis van een verwacht rendement. De hoogte van het verwacht rendement is in het laatste kwartaal van 2015 vastgesteld en staat vast voor een periode van vijf jaar tot 1 januari 2021.		
Er is geen sprake van premiekortingen dan wel premieopslagen.		

	2018	2017
[13] Premiebijdragen voor risico deelnemers		
Periodieke premies	2.660	1.744
Premie stabiliteitsopslag	131	175
Premie risico-opslag	249	174
Premie kostenopslag	55	35
	3.095	2.128
De stabiliteits- en risico-opslag bedragen elk 10% van de periodieke premies. De premie kostenopslag bedraagt 2% van de periodieke premies		
De kostendeekkende premie voor risico deelnemers is als volgt samengesteld:		
– kosten pensioenopbouw	3.131	1.948
– pensioenuitvoeringskosten	146	35
– opslag voor instandhouden vereist vermogen	13	177
	3.290	2.160
De gedempte premie voor risico deelnemers is als volgt samengesteld:		
– kosten pensioenopbouw	3.131	1.948
– pensioenuitvoeringskosten	146	35
– opslag voor instandhouden vereist vermogen	13	177
	3.290	2.160
[14] Saldo van overdrachten van rechten voor risico pensioenfonds		
Overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten)	70	0
Overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten)	-59	0
	11	0
[15] Saldo van overdrachten van rechten voor risico deelnemers		
Overgenomen pensioenverplichtingen (inkomende waardeoverdrachten)	25	3.390
Overgedragen pensioenverplichtingen (uitgaande waardeoverdrachten)	0	0
	25	3.390

	2018	2017
[16] Pensioenuitkeringen		
Ouderdomspensioen	-1.845	-1.451
Partnerpensioen	-294	-271
Wezenpensioen	-21	-19
Afkoopsommen	-9	-18
	-2.169	-1.759
De post afkopen betreft de afkoop van pensioenen die lager zijn dan € 474,11 (2017: € 240,00) per jaar (de afkoopgrens).		
[17] Herverzekering		
Premies herverzekering overlijdensrisico (middelloonregeling)	-474	-808
Premies herverzekering premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (middelloonregeling)	-412	-487
Premies herverzekering ANW-hiaat en WIA excedent (middelloonregeling)	-43	-3
Premies herverzekering overlijdensrisico (beschikbare premieregeling)	-145	-125
Premies herverzekering premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (beschikbare premieregeling)	-46	-46
Uitkering herverzekering overlijdensrisico (middelloonregeling)	293	149
Uitkering herverzekering premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid (middelloonregeling)	296	123
Correctie voorgaand jaar (beschikbare premieregeling)	-7	0
	-538	-1.197
[18] Mutatie technische voorziening voor risico pensioenfonds		
Pensioenopbouw	-17.519	-22.039
Rentetoevoeging	870	700
Correctie schadevoorziening	0	-470
Onttrekking voor pensioenuitkeringen en pensioenuitvoeringskosten	1.590	1.077
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	14	0
Wijziging marktrente	-18.843	5.124
Wijziging actuariële uitgangspunten	4.373	-1.526
Inkoop uit hoofde van VPL-regeling	-535	-647
Overige mutaties technische voorzieningen	-552	298
	-30.602	-17.483
[19] Mutatie technische voorziening voor risico deelnemers	-2.604	-5.734
[20] Mutatie herverzekeringsdeel technische voorzieningen	1.654	137

	2018	2017
[21] Onttrekkingen voorziening voor risico deelnemers		
Onttrekkingen in verband met inkoop rechten	-16	-75
Onttrekkingen in verband met overlijdens	-135	-13
Onttrekkingen in verband met uitgaande waardeoverdrachten	-121	-23
	-272	-111
[22] Pensioenuitvoerings- en administratiekosten		
Administratie en bestuursadvisering	-1.154	-1.053
Accountantskosten ¹⁾	-107	-38
Controle- en advieskosten (excl. accountantskosten)	-554	-299
Contributies en bijdragen	-35	-31
Bestuurskosten	-377	-313
Projectkosten transitie	0	-124
Overige kosten	-46	-32
Totaal pensioenuitvoerings- en administratiekosten	-2.273	-1.890

De kosten betreffende de beschikbare premieregeling zijn onder de pensioenuitvoeringskosten opgenomen en bedragen over 2018 € 123.

De controle- en advieskosten stijgen met name door extra kosten voor het verkennen van de toekomst van het fonds en extra sales-activiteiten.

1) De accountantskosten kunnen als volgt worden gecategoriseerd:

	2018	2017
Controle van de jaarrekening	-65	-38
Controle van de jaarrekening 2017	-42	0
Fiscale advisering	0	0
Andere niet-controle diensten	0	0
	-107	-38

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij de stichting zijn uitgevoerd door accountantsorganisaties en externe accountants zoals bedoeld in art. 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisaties) en de in rekening gebrachte honoraria van het gehele netwerk waartoe de accountantsorganisatie behoort.

	2018	2017
[23] Overige baten en lasten		
Inkoopsommen PV bij AO	0	221
Diverse overige baten	194	172
Totaal overige baten en lasten	194	393
Saldo van baten en lasten	-15.654	2.462
De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.		

	2018	2017
Actuariële analyse van het saldo		
Beleggingsopbrengsten	-18.996	9.486
Premies	-1.037	-4.847
Waardeoverdrachten	25	0
Kosten	-819	0
Uitkeringen	14	6
Sterfte	245	-295
Arbeidsongeschiktheid	-466	-336
Pensionering	-2	10
Overige (incidentele) mutaties technische voorzieningen	1.115	-1.526
Wijziging actuarële grondslagen	4.373	0
Andere oorzaken	-107	-36
	-15.654	2.462

Resultaatverdeling

Het bestuur heeft besloten het resultaat over het boekjaar 2018 als volgt te verdelen:

	2018
Algemene reserve	-19.880
Weerstandsreserve	4.226
	-15.654

Risicoparagraaf

(bedragen in duizenden euro)

Solvabiliteitsrisico

In de risicoparagraaf binnen het bestuursverslag is het beleid rond risicobeheersing uiteengezet. Hierna worden een aantal specifieke risico's nader toegelicht en gekwantificeerd.

Het belangrijkste risico dat het fonds loopt is het risico dat het niet over genoeg solvabiliteit beschikt. Indien het fonds niet solvabel is bestaat het risico dat het fonds de premie moet verhogen of dat een beperkte of geen toeslagverlening kan plaatsvinden voor (delen van) het deelnemersbestand. In het uiterste geval dient het fonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten te verminderen. Hoe solvabel het pensioenfonds is wordt getoets aan de hand van de beleidsdekkingsgraad. De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als de 12-maands voortschrijdend gemiddelde dekkingsgraad. Hoeveel eigen vermogen het fonds aan dient te houden gegeven de financiële risico's die het loopt (na afdekking) op de balans komt tot uitdrukking in de door DNB voorgeschreven solvabiliteitstoets. Onder het huidige FTK geldt hierbij dat de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling afgezet wordt tegen de beleidsdekkingsgraad om te bepalen of het pensioenfonds in een tekort situatie verkeert.

De verschillende standaard risicofactoren hierin worden benoemd onder de noemer S1 tot en met S10. Hierna zijn de uitkomsten weergegeven voor de verschillende risicocategorieën op basis van de strategische beleggingsmix ultimo 2018 van 114,8% en 2017 van 115,0%.

	2018		2017	
	€	%	€	%
Renterisico (S1)	11.310	3,2	11.225	3,5
Zakelijke waarden risico (S2)	42.001	12,1	38.366	12,1
Valutarisico (S3)	7.806	2,2	7.361	2,3
Grondstoffenrisico (S4)	0	0,0	0	0,0
Kredietrisico (S5)	6.557	1,9	6.116	1,9
Verzekeringstechnisch risico (S6)	13.485	3,9	12.283	3,9
Concentratierisico (S8)	0	0,0	0	0,0
Actief beheer risico (S10)	4.228	1,2	3.720	1,1
Diversificatie-effect	-31.439	-9,0	-29.188	-9,1
Vereist eigen vermogen risico fonds	53.948	15,5	49.883	15,7
Vereist eigen vermogen risico deelnemers	385		224	1,3
Totaal Vereist eigen vermogen	54.333	14,8	50.107	15,0
Dekkingsgraad		96,0%		100,3%
Beleidsdekkingsgraad		98,8%		100,3%
Minimaal vereiste dekkingsgraad		104,1%		104,1%
Strategisch vereiste dekkingsgraad		114,8%		115,0%
Feitelijk vereiste dekkingsgraad		113,9%		114,3%

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds is per 31 december 2018 lager dan de vereiste dekkingsgraad op basis van de strategische verdeling volgens het standaardmodel, waardoor het pensioenfonds in een tekort verkeert. Eind boekjaar 2018 bedraagt de beleidsdekkingsgraad 98,8%. Afgezet tegen de beleidsdekkingsgraad van 2017 van 100,3%, is de beleidsdekkingsgraad afgenomen met 1,5%-punt.

Renterisico (S1)

Het renterisico wordt veroorzaakt, doordat de rentegevoeligheid van de verplichtingen afwijkt van de rentegevoeligheid van de beleggingen. Het Pensioenfonds kent een langere looptijd voor pensioenverplichtingen dan voor de looptijd van de beleggingen. Onderstaande duratiecijfers geven meer inzicht.

Duratie van de vastrentende waarden (inclusief rentederivaten) 27,6 (2017: 27,3)

Duratie van de pensioenverplichtingen 24,4 (2017: 24,8)

Voor de vaststelling van het renterisico bij het vereist eigen vermogen worden de kasstromen van de rentegevoelige beleggingen afgezet tegen de kasstromen van de voorziening pensioenverplichtingen. Vervolgens worden beide kasstromen afgezet tegen door DNB bepaalde renteschokken die per looptijd verschillen. Op basis van deze renteschokken kan de impact op de technische voorziening en de impact op alle rentegevoelige beleggingen worden berekend. Overeenkomstig kan een afdekkingspercentage worden berekend. Rentegevoeligheid is één van de belangrijkste factoren bij de bepaling van de (strategische) assetallocatie van de portefeuille.

	Feitelijke verdeling		Strategische verdeling	
	in €	%	in €	%
Impact op technische voorziening voor risico fonds (A)	32.380		32.380	
Impact op de rentegevoelige beleggingen (B)	21.320		21.070	
Renterisico	11.060		11.310	
Afdekkingspercentage (B/A)		65,8%		65,1%

Derivaten

Met behulp van deze derivaten wordt het strategisch afdekkingspercentage vorm gegeven. Strategisch dekt het fonds volgens het beleggingsmandaat op basis van dynamische renteaafdekking 55% van het renterisico af. Op basis van de dynamische rente-afdekking is feitelijk in 2018 voor 60% afgedekt.

Hoogte buffer

Op basis van de vereist eigen vermogen berekeningen bedraagt de buffer voor het feitelijk renterisico 11.060 (3,2%) en voor het strategisch renterisico 11.310 (3,2%).

Aandelen- en vastgoedrisico (S2)

Het pensioenfonds loopt het risico dat haar beleggingen in aandelen, vastgoed en hedgefunds en private equity in waarde dalen. In het beleggingsbeleid wordt met dergelijke risico's rekening gehouden door ondermeer een toepassing van voldoende spreiding in de beleggingsportefeuille naar categorieën, markten en dergelijke. De volatiliteit van de marktwaarden (prijsrisico's) van beleggingen wordt periodiek geëvalueerd en kan leiden tot bijstellingen in het vermogensbeheer. In onderstaande tabel wordt de verdeling naar de verschillende aandelen en vastgoed categorieën getoond.

Verdeling Aandelen en Vastgoed per categorie:

Beleggingsfondsen in vastgoed
Beleggingsfondsen in aandelen

2018		2017	
€	%	€	%
30.766	25,2	23.822	20,5
91.132	74,8	92.269	79,5
121.898	100,0	116.091	100,0

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch aandelen- en vastgoedrisico rekening gehouden met de door DNB voorgeschreven schokken die variëren overeenkomstig de risicograad van het type belegging. De buffer voor het feitelijk aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 36.062 (10,4%) en voor het strategisch aandelen- en vastgoedrisico bedraagt 42.001 (12,1%).

Valutarisico (S3)

Het valutarisico wordt veroorzaakt, doordat de verplichtingen van het pensioenfonds in euro's luiden terwijl een gedeelte van de beleggingen van het pensioenfonds in niet-euro luiden. Het pensioenfonds loopt het risico dat haar buitenlandse beleggingen dalen in waarde als gevolg van valutakoersontwikkelingen. Het pensioenfonds kiest er daarom voor om (een gedeelte) van haar buitenlandse valuta's af te dekken. Het strategisch beleid van het pensioenfonds is om 50% van het strategisch valutabedrag in aandelen in Amerikaanse Dollar af te dekken.

Totaal beleggingen naar valuta vóór afdekking met derivaten

2018		2017		
€	%	€	%	
Euro	254.055	78,0	232.576	74,8
Amerikaanse dollar	33.745	10,3	38.950	12,5
Britse pound sterling	7.349	2,3	8.259	2,7
Japane yen	3.881	1,2	5.013	1,6
Overige valuta	26.879	8,2	25.685	8,3
Totaal beleggingen exclusief derivaten	325.909	100,0	310.483	99,9
Waarde derivaten	-43	0,0	380	0,1
Totaal beleggingen inclusief derivaten	325.866	100,0	310.863	100,0

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Totaal beleggingen naar valuta ná afdekking met derivaten</i>				
Euro	288.024	88,4	265.098	85,4
Amerikaanse dollar	-267	-0,1	6.429	2,1
Britse pound sterling	7.349	2,3	8.259	2,7
Japanse yen	3.881	1,2	5.013	1,6
Overige valuta	26.879	8,2	25.684	8,3
Totaal beleggingen inclusief derivaten	325.866	100,0	310.483	100,0

Derivaten

Ter afdekking van de valutarisico's op de effectenportefeuille zijn er door de vermogensbeheerders valutatermijntransacties afgesloten. Dit zijn met individuele banken afgesloten contracten waarbij de verplichting wordt aangegaan tot het verkopen van een valuta en de aankoop van een andere valuta, tegen een vooraf vastgestelde prijs en op een vooraf vastgestelde datum.

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2018:

Type contract	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Forward EUR/USD januari 2019	-422	380	-43

Onderstaande tabel geeft inzicht in de derivatenposities per 31 december 2017:

Type contract	Actuele waarde activa	Actuele waarde passiva	Netto positie (waarde)
Forward EUR/USD januari 2018	33	-32	380

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt voor het feitelijk en strategisch valuta risico rekening gehouden met een door DNB voorgeschreven schok van 20% voor valuta in ontwikkelde landen en van 35% voor valuta in opkomende markten die berekend wordt op de niet-euro beleggingen na afdekking. De buffer voor het feitelijk valuta risico bedraagt 7.607 (2,2%) en voor het strategisch valuta risico 7.806 (2,2%).

Grondstoffenrisico (S4)

Het pensioenfonds belegt niet in grondstoffen en loopt daarmee geen risico dat de waarde van deze beleggingen daalt als gevolg van marktontwikkelingen.

Hoogte buffer

Omdat er niet in grondstoffen wordt belegd, is deze buffer nihil.

Kredietrisico (S5)

Het pensioenfonds loopt het risico dat één of meerdere van haar tegenpartijen niet aan de voorafgesproken betalingen kan voldoen. Bij de berekening van het kredietrisico dient het effect van de kredietwaardigheid van de partijen, waarin belegd wordt, tot uitdrukking te komen. Het kredietrisico komt tot uitdrukking in de zogenaamde creditspread. Deze creditspread is het verschil tussen de uitkering die afhangt van de kredietwaardigheid van de tegenpartij en een uitkering die met volledige zekerheid (risicovrij) tot uitkering zal komen. Het kredietrisico verbonden aan derivatentransacties wordt beheerst door het afsluiten van standaardovereenkomsten met tegenpartijen, het beoordelen van de kredietwaardigheid van tegenpartijen, het spreiden van het transactievolume over verschillende tegenpartijen, het eisen van voldoende onderpand en een adequate monitoring met betrekking tot de gestelde eisen inzake het onderpand.

Het kredietrisico binnen de vastrentende waarden portefeuille kan naast de creditspread eveneens gemeten worden aan de hand van de ratingverdeling van de rentegevoelige beleggingsportefeuille. Deze ratingverdeling wordt afgegeven door een kredietbeoordelaar. Een Europese AAA rating impliceert dat de vastrentende waarden belegging geen kredietrisico loopt. Daarentegen worden beleggingen die geassocieerd staan onder 'lager dan BBB' als zeer risicovol beschouwd. Liquiditeiten worden als kredietrisicovrij beschouwd. Beleggingen die geen rating ontvangen worden als risicovol beschouwd.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Rating vastrentende waarden:</i>				
AAA	85.607	42,0	78.442	39,8
AA	3.465	1,7	4.586	2,3
A	10.630	5,2	9.922	5,0
BBB	16.995	8,3	14.852	7,5
Lager dan BBB	11.720	5,7	14.471	7,4
Geen rating	68.922	33,8	20.868	10,6
Liquiditeiten	6.672	3,3	53.717	27,3
	204.011	100,0	196.858	100,0

In de vastrentende waarden fondsen is ook cash opgenomen. In 2017 is deze cashpositie verantwoord onder de rating van het beleggingsfonds. In 2018 is deze verantwoord onder geen rating.

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden naar looptijd:</i>				
Resterende looptijd minder dan 1 jaar	93.638	45,9	41.489	21,1
Resterende looptijd tussen 1 en 5 jaar	58.217	28,5	55.665	28,3
Resterende looptijd langer dan 5 jaar	45.484	22,3	45.987	23,4
Liquiditeiten	6.672	3,3	53.717	27,3
	204.011	100,0	196.858	100,0

Hoogte buffer

Binnen de berekening van het standaardmodel wordt een kredietrisico becijferd conform de ratingverdeling van de vastrentende waardenportefeuille. Naar mate de rating slechter wordt neemt de te hanteren buffer toe. Afgaande op de hierboven genoemde ratingverdeling resulteert dit in een buffer voor het feitelijk kredietrisico van 6.453 (1,9%) en voor het strategisch kredietrisico van 6.557 (1,9%).

Verzekeringstechnisch risico (S6)

Binnen het verzekeringstechnische risico worden in principe alleen risico's meegenomen die verband houden met sterfte. Het omvat de risico's als gevolg van afwijkingen ten opzichte van de verwachte sterfte en afwijkingen van de verwachte sterftetrend (langlevenrisico). Tot het verzekeringstechnische risico worden gerekend: procesrisico, risico-opslag voor afwijkingen ten opzichte van de sterftetrend en negatieve stochastische afwijkingen van de verwachtingswaarde. Deze drie risico's bedragen een percentage van de op actuele waarde berekende technische voorziening. Het procesrisico neemt af naarmate het deelnemersbestand toeneemt, omdat het sterfteproces dan beter kan worden geschat. De beide andere risicofactoren houden respectievelijk rekening met de onzekerheid in de sterftetrend en met de negatieve stochastische afwijkingen.

Hoogte buffer

De buffer voor het feitelijk verzekeringstechnisch risico bedraagt voor het strategisch verzekeringstechnisch risico 13.485 (3,9%).

Concentratierisico (S8)

Concentratierisico's kunnen optreden bij een concentratie van de portefeuille in regio's, economische sectoren of tegenpartijen. De spreiding van de portefeuille is in de toelichting op de balans nader toegelicht. Ook "grote posten" zijn aan te duiden als een vorm van concentratierisico. Om te bepalen welke posten hieronder vallen moeten per beleggingscategorie alle instrumenten met dezelfde debiteur worden gesommeerd.

	2018		2017	
	€	%	€	%
Onroerende zaken				
<i>Verdeling onroerende zaken per sector:</i>				
Zorgvastgoed	19.730	64,1	12.557	52,7
Winkels	2.292	7,4	6.516	27,4
Woningen	8.744	28,4	4.749	19,9
	30.766	100,0	23.822	100,0
<i>Verdeling onroerende zaken per regio:</i>				
Nederland	30.766	100,0	23.822	100,0
	30.766	100,0	23.822	100,0
Grote posten: onroerende zaken van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:				
Achmea Dutch Health Care Fund	19.730	5,6	12.557	3,7
Achmea Dutch Retail Property Fund	8.744	2,5	6.516	1,9
Aandelen				
<i>Verdeling aandelen per regio:</i>				
Europa	29.248	32,1	31.817	34,8
Midden-Oosten / Afrika	1.752	1,9	142	0,2
Latijns-Amerika	1.984	2,2	88	0,1
Noord-Amerika	32.754	35,9	48.766	53,3
Azië	19.985	21,9	4.947	5,4
Overige	5.409	5,9	5.693	6,2
	91.132	100,0	91.453	100,0

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling aandelen per sector:</i>				
Financiële instellingen	13.484	14,8	10.011	10,9
Industriële ondernemingen	6.517	7,2	6.407	7,0
Informatietechnologie	11.822	13,0	7.162	7,8
Telecommunicatie	5.488	6,0	2.754	3,0
Energie	5.637	6,2	4.340	4,7
Consumentengoederen	15.107	16,6	12.412	13,6
Basisindustrie	3.708	4,1	3.126	3,4
Farmacie	7.878	8,6	7.464	8,2
Nutsbedrijven	3.284	3,6	1.860	2,0
Overige	18.207	20,0	35.917	39,3
	91.132	100,0	91.453	100,0
Grote posten: aandelen van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:				
NN Institutioneel Aandelen Fonds	51.478	14,5	53.228	15,8
NN Institutioneel Dividend Aandelen Fonds	18.547	5,2	19.854	5,9
Vanguard-Emerging Markets Stock Index Fund	42.215	11,9	19.187	5,7
Vastrentende waarden				
<i>Verdeling vastrentende waarden per regio:</i>				
Europa	155.626	76,3	120.151	61,0
Midden-Oosten / Afrika	7.938	3,9	3.022	1,5
Latijns-Amerika	6.081	3,0	3.488	1,8
Noord-Amerika	15.295	7,5	13.266	6,7
Azië	3.998	2,0	3.214	1,6
Overige	15.072	7,4	53.717	27,3
	204.011	100,0	196.858	100,0

	2018		2017	
	€	%	€	%
<i>Verdeling vastrentende waarden per soort:</i>				
Overheid	62.885	30,8	61.285	31,1
Bedrijven	1.903	0,9	8.865	4,5
Financiële instellingen	4.917	2,4	9.476	4,8
Hypotheke	17.942	8,8	18.560	9,4
Beleggingen in beleggingsfondsen	109.692	53,8	44.955	22,8
Overige ¹⁾	6.672	3,3	53.717	27,3
	204.011	100,0	196.858	100,0
Grote posten: vastrentende waarden van eenzelfde uitgevende instelling groter dan 2% van het balanstotaal:				
NN Duration Matching Fund (XL)	133.291	37,5	124.920	37,1
NN Euro Credit Fund	22.868	6,4	23.094	6,9
PVF Particuliere Hypotheekfonds	16.753	4,8	14.726	4,4
NN Covered Bond Fund	11.172	3,1	11.154	3,3
NN (L) EMD (Hard Currency) DIS EUR (Hedged)	18.785	5,3	10.381	3,1
NN Global High Yield Fund	0	0,0	9.968	3,0

Beleggingen in fondsen, die meer dan 2% van het balanstotaal uitmaken zijn tevens in bovenstaand overzicht opgenomen. De grootste post in het NN Duration Matching Fund (XL) is het belang in de Nederlandse staat van 60 miljoen. Echter, in de beleggingsfondsen is sprake van voldoende diversificatie.

Hoogte buffer

Bij de bepaling van het vereist vermogen past het pensioenfonds het standaardmodel van de DNB toe. In dat model wordt het concentratierisico voornamelijk op nihil gesteld. Het bestuur heeft geconcludeerd dat er geen sprake is van concentratie.

Actief beheer risico (S10)

Actief beheer risico ontstaat doordat vermogensbeheerders actief beheer voeren op (delen van) de beleggingsportefeuille. Onder actief beheer worden afwijkende posities in portefeuilles verstaan die worden ingenomen ten opzichte van strategische benchmarks. De mate van actief beheer wordt bepaald aan de hand van de tracking error. Een lage tracking error impliceert dat het feitelijke rendement dicht bij de gekozen benchmark ligt, terwijl een hoge tracking error aangeeft dat het rendement duidelijk van de benchmark afwijkt. Een hogere tracking error impliceert een hoger actief beheer risico.

Hoogte buffer

Bij de berekening van het vereist eigen vermogen wordt alleen een actief beheer risico becijferd voor de aandelenportefeuille indien de tracking error groter is dan 1%. Voor het pensioenfonds resulteert een buffer voor het feitelijk actief beheer risico van 3.506 (1,0%) en voor het strategisch actief beheer risico van 4.228 (1,2%).

1) Zijnde liquiditeiten begrepen in beleggingen.

Vaststelling van de jaarrekening door het bestuur

Het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue heeft de jaarrekening 2018 vastgesteld in de vergadering van 29 juni 2019.

Utrecht, 11 juni 2019

J.P. Keukelaar (secretaris)

R.H. de Ridder (voorzitter)

J. Tuk (plaatsvervangend secretaris)

J.W. Eggen (plaatsvervangend voorzitter)

R. Barnhoorn

A. van den Brink

H. Nieuwenhuijse

Overige gegevens

Resultaatbestemming

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het fonds.
De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue te Woerden is aan Triple A – Risk Finance Certification B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2018.

Onafhankelijkheid

Als waarmede actuaris ben ik onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue, zoals vereist conform artikel 148 van de Pensioenwet. Ik verricht geen andere werkzaamheden voor het pensioenfonds, anders dan de werkzaamheden uit hoofde van de actuariële functie. Dit geldt tevens voor andere actuarissen en deskundigen die werkzaam zijn bij Triple A – Risk Finance Certification B.V.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

Afstemming accountant

Op basis van de door mij en de accountant gehanteerde Handreiking heeft afstemming plaatsgevonden over de werkzaamheden en de verwachtingen bij de controle van het boekjaar. Voor de toetsing van de technische voorzieningen en voor de beoordeling van de vermogenspositie als geheel heb ik de materialiteit bepaald op € 1.760.000. Met de accountant ben ik overeengekomen om geconstateerde afwijkingen boven € 53.000 te rapporteren. Deze afspraken zijn vastgelegd en de uitkomsten van mijn bevindingen zijn met de accountant besproken.

Ik heb voorts gebruik gemaakt van de door de accountant in het kader van de jaarrekeningcontrole onderzochte basisgegevens. De accountant van het pensioenfonds heeft mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid (materiële juistheid en volledigheid) van de basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeel van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik, conform mijn wettelijke verantwoordelijkheid zoals beschreven in artikel 147 van de Pensioenwet, onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet. De door het pensioenfonds verstrekte basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht heb ik ondermeer onderzocht of:

- de technische voorzieningen, het minimaal vereist eigen vermogen en het vereist eigen vermogen toereikend zijn vastgesteld;
- de kostendekkende premie voldoet aan de gestelde wettelijke vereisten;
- het beleggingsbeleid in overeenstemming is met de prudent-personregel.

Voorts heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds. Daarbij heb ik mij gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen en is mede het financieel beleid van het pensioenfonds in aanmerking genomen.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Koninklijk Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningsregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Het eigen vermogen van het pensioenfonds is op de balansdatum lager dan het wettelijk minimaal vereist eigen vermogen.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet, met uitzondering van artikel 131, 132 en 133.

De beleidsdekkingsgraad van het pensioenfonds op balansdatum is lager dan de dekkingsgraad bij het minimaal vereist eigen vermogen. Deze situatie bestaat voor drie achtereenvolgende jaareinden.

Mijn oordeel over de vermogenspositie van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue is gebaseerd op de tot en met balansdatum aangegane verplichtingen en de op dat moment aanwezige middelen. De vermogenspositie is naar mijn mening slecht, omdat het aanwezig eigen vermogen lager is dan het minimaal vereist eigen vermogen.

Amsterdam, 27 juni 2019

drs. Hen Veerman AAG RBA
verbonden aan Triple A – Risk Finance Certification B.V

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan het bestuur van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue (hierna ook: "het pensioenfonds") statutair gevestigd te Woerden gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue op 31 december 2018 en van de staat van baten en lasten over 2018 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Bedrijfstakpensioenfonds TrueBlue zoals vereist in de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Materialiteit

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Op basis van onze professionele oordeelsvorming hebben wij de materialiteit voor de jaarrekening als geheel bepaald op een bedrag van circa € 1,7 miljoen. De materialiteit is vastgesteld op basis van een percentage van 0,5% van de som van het stichtingskapitaal, de reserves en de technische voorzieningen. Wij hebben voor deze grondslag gekozen gelet op het feit dat deze relevant is voor de berekening van de (beleids)dekkingsgraad. Wij houden ook rekening met afwijkingen en/of mogelijke afwijkingen die naar onze mening voor de gebruikers van de jaarrekening om kwalitatieve redenen materieel zijn. Wij zijn met het bestuur overeengekomen dat wij tijdens onze controle geconstateerde afwijkingen boven € 53.000 rapporteren, alsmede kleinere afwijkingen die naar onze mening om kwalitatieve redenen relevant zijn.

De kernpunten van onze controle

In de kernpunten van onze controle beschrijven wij zaken die naar ons professionele oordeel het meest belangrijk waren tijdens onze controle van de jaarrekening. De kernpunten van onze controle hebben wij met het bestuur gecommuniceerd, maar vormen geen volledige weergave van alles wat is besproken.

Wij hebben onze controlewerkzaamheden met betrekking tot deze kernpunten bepaald in het kader van de jaarrekeningcontrole als geheel. Onze bevindingen ten aanzien van de individuele kernpunten moeten in dat kader worden gezien en niet als afzonderlijke oordelen over deze kernpunten.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
<p>Waardering van beleggingen</p> <p>De beleggingen zijn een significante post op de balans van het pensioenfonds en bestaan uit beleggingen in beleggingsfondsen en derivaten. Beleggingen worden aangehouden zowel voor risico van het pensioenfonds als voor risico van de deelnemers.</p> <p>In de algemene toelichting op de jaarrekening zijn de gehanteerde waarderingsgrondslagen en belangrijke veronderstellingen voor waardering van de beleggingen uiteengezet.</p> <p>De beoordeling van de reële waarde van deze beleggingen is significant voor onze controle, omdat de waardering subjectieve elementen bevat.</p>	<p>Onze controlewerkzaamheden omvatten onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> – beoordelen van de juiste werking van interne beheersingsmaatregelen bij de beheerder van de beleggingen voor risico fonds, NN Investment Partners B.V. (NN IP). Voor zover relevant en mogelijk hebben wij daarbij gebruikgemaakt van de ontvangen ISAE 3402 type II rapportage; <p>Specifiek ten aanzien van de beleggingen voor risico van pensioenfondsen omvatten onze werkzaamheden vooral:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kennis nemen van de door een onafhankelijke accountant gecontroleerde financiële verantwoording van NN IP inzake het voor het pensioenfonds beheerd vermogen; – het instrueren van de accountant van de door Syntrus Achmea Real Estate & Finance B.V. beheerde beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds deelneemt en reviewen van zijn rapportage; – vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds; – beoordelen of de voor de waardering van derivaten gehanteerde methoden en technieken geschikt zijn om binnen de geldende verslaggevingsregels te komen tot de marktwaarde van deze beleggingen; – toetsen of de in de jaarrekening opgenomen toelichting adequaat is gegeven de geldende verslaggevingsregels.

Beschrijving kernpunt	Samenvatting uitgevoerde werkzaamheden
	<p>Specifiek ten aanzien van de waardering van de beleggingen voor risico deelnemers omvatten onze werkzaamheden onder andere het:</p> <ul style="list-style-type: none"> – voor een aantal willekeurig geselecteerde deelnemers uitvoeren van gegevensgerichte detailwerkzaamheden; – vaststellen dat de waarderingsgrondslagen van de beleggingsfondsen waarin wordt deelgenomen vergelijkbaar zijn met die van het pensioenfonds en dat de waarde per participatie volgens de laatste door een onafhankelijke accountant gecontroleerde jaarrekening van het beleggingsfonds overeenkomt met de door het pensioenfonds gehanteerde koers per participatie.
Waardering van de technische voorzieningen	
<p>De technische voorzieningen, waaronder de voorziening pensioenverplichtingen voor risico fonds en voor risico deelnemers, zijn gevormd ter dekking van de belangrijkste verplichtingen van het pensioenfonds.</p> <p>In de algemene toelichting op de jaarrekening geeft het pensioenfonds de gehanteerde waarderingsgrondslagen voor zowel de verplichtingen uit de middelloonregeling als de beschikbare premieregeling weer.</p>	<p>Bij de vaststelling van de adequate waardering, waaronder de toereikendheid van de voorziening voor risico fonds, hebben wij gebruik gemaakt van de uitkomsten van de werkzaamheden van de certificerend actuaaris. Om dit te kunnen doen hebben wij onder andere instructies gegeven aan de certificerend actuaaris en zijn de bevindingen en het certificeringsrapport door ons met hem besproken.</p> <p>Door ons is voor zowel de middelloonregeling als de beschikbare premieregeling voor zover van toepassing tevens nagegaan of:</p> <ul style="list-style-type: none"> – de administratieve basisgegevens van deelnemers, gewezen deelnemers en pensioengerechtigden die door de certificerend actuaaris worden gehanteerd bij het certificeren van de technische voorziening voor pensioenverplichtingen, in alle van materieel belang zijnde aspecten juist, volledig en in overeenstemming met de pensioenregeling zijn opgesteld; – de toegepaste methodiek ter bepaling van de voorziening aanvaardbaar is, gegeven de karakteristieken van pensioenregelingen; – de door het bestuur gebruikte aannames en schattingen in overeenstemming zijn met de gekozen actuariële grondslagen, voldoende zijn onderbouwd en juist zijn toegepast; – de verwerking van mutaties juist, volledig en tijdig heeft plaatsgevonden.

Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie bestaande uit het voorwoord, bestuur en organisatie, het bestuursverslag, de overige gegevens en bijlagen.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Titel 9 Boek 2 BW is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in Titel 9 Boek 2 BW en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het verslag van het bestuur en de overige gegevens in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur met betrekking tot de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of het pensioenfonds in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsels moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om het pensioenfonds te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van het pensioenfonds;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of het pensioenfonds haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat het pensioenfonds haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met het bestuur onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan het bestuur dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met het bestuur over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Wij bepalen de kernpunten van onze controle van de jaarrekening op basis van alle zaken die wij met het bestuur hebben besproken. Wij beschrijven deze kernpunten in onze controleverklaring, tenzij dit is verboden door wet- of regelgeving of in buitengewoon zeldzame omstandigheden wanneer het niet vermelden in het belang van het maatschappelijk verkeer is.

Rotterdam, 28 juni 2019

Mazars Accountants N.V.

Origineel getekend door: drs. C.A. Hartevelde RA

Deel C: Bijlagen

Bijlage 1 Nevenfuncties

Onderstaand treft u een overzicht aan van de nevenfuncties per 31 december 2018:

Nevenfuncties bestuur

De leden van het bestuur hebben in het verslagjaar de volgende nevenfuncties verricht:

<i>Naam</i>	<i>Nevenfuncties</i>
De heer J.W. Eggen	Bestuurder St. Bpf voor de Reisbranche Bestuurder St. Bpf voor de Drinkindustrie Bestuurder St. Molenaarspensioenfonds
De heer J.P. Keukelaar	Voorzitter Werkgeversvereniging Nederland ICT Voorzitter Fonds Collectieve Belangen ICK
De heer R.H. de Ridder	Geen
De heer J. Tuk	Voorzitter MSC Spijkspoor
De heer H.W.T. de Vaan	Vice Voorzitter St. Bpf voor de Reisbranche Bestuurder St. Bpf voor de Architectenbureaus Bestuurder Vroegpensioenfonds VPTEC
De heer R. Barnhoom	Bestuurder St. Bpf voor het Bakkersbedrijf Bestuurder St. Bpf voor de Drinkindustrie Lid Commissie van Beroep St. PF ABP
De heer H. Nieuwenhuijse	Geen

Nevenfuncties raad van toezicht

De leden van de raad van toezicht hebben in het verslagjaar de volgende nevenfuncties verricht:

<i>Naam</i>	<i>Nevenfuncties</i>
Mevrouw J. Matelski	Aspirant bestuurslid bij Bpf Foodservice (per 01/01/2019) Lid visitatiecommissie van Sportfondsen Pensioenfonds Lid RVT van Pensioenfonds Campina (per 01/02/2019)
De heer M. Straatmeijer	Miltiades BV Strategisch adviseur Chipshol NV
Mevrouw R. Poldner	Bestuursadviseur Stichting Pensioenfonds Personeelsdiensten

Nevenfuncties verantwoordingsorgaan

De leden van het verantwoordingsorgaan hebben in het verslagjaar de volgende nevenfuncties verricht:

<i>Naam</i>	<i>Nevenfuncties</i>
De heer G. van de Beek	Geen
De heer M.J. Overweg	Geen
De heer B.H.G. Rohling	Geen
De heer M. van Velzen	Geen

Bijlage 2 Verzekerdenbestand

	Deelnemers	Gewezen deelnemers	Pensioen-gerechtigden	Totaal
Stand per 31 december 2017	2.642	4.905	505	8.052
Mutaties door:				
Nieuwe toetredingen	518	0	0	518
Ontslag met premievrije aanspraak	-470	470	0	0
Collectieve waardeoverdracht	0	0	0	0
Uitgaande waardeoverdracht	0	-9	0	-9
Ingang pensioen	-22	-75	105	8
Overlijden	-3	-11	-8	-22
Afkoop	0	-4	-2	-6
Andere oorzaken ¹⁾	13	-148	-2	-137
Mutaties per saldo	36	223	93	352
Stand per 31 december 2018	2.678 ²⁾	5.128	598	8.404
Specificatie pensioengerechtigden			2018	2017
Ouderdompensioen			486	405
Partnerpensioen			85	77
Wezenpensioen			27	23
Totaal			598	505

1) De grote aantallen bij Andere oorzaken zijn doordat hier de personen uniek vermeld dienen te worden waar ze in de deelnemersadministratie met meerdere verzekeringspakketten voor kunnen komen. Door deze minpost worden de hierdoor ontstane dubbelstellingen geëlimineerd.

2) Waarvan 41 deelnemers met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

Bijlage 3 Begrippenlijst

Abtn

Pensioenfondsen dienen te werken volgens een Actuariële en bedrijfstechnische nota. Hierin zijn de financiële opzet van een pensioenfonds en de grondslagen waarop deze berust, gemotiveerd omschreven.

AFM

Autoriteit Financiële Markten

AG

Actuarieel genootschap

ALM

Asset Liability Management. Een methode om modelmatig de samenstelling van de strategische beleggingsportefeuille te bepalen, rekening houdend met de pensioenverplichtingen.

Benchmark

Vergelijkingsmaatstaf. Representatieve herbeleggingsindex waartegen de prestaties van een beleggingsportefeuille worden afgezet.

Contante waarde

Bedrag dat op enig moment aanwezig moet zijn om, rekening houdend met toekomstige rente inkomsten en eventuele andere actuariële grondslagen, de huidige verplichtingen in de toekomst ook daadwerkelijk te kunnen betalen.

Dekkingsgraad

De waarde van het pensioenvermogen uitgedrukt als percentage van de waarde van de pensioenverplichtingen. De dekkingsgraad wordt als graadmeter beschouwd voor de mate van zekerheid dat de toegezegde pensioenen ook daadwerkelijk kunnen worden uitbetaald.

Beleidsdekkingsgraad

De beleidsdekkingsgraad wordt berekend als een voortschrijdend gemiddelde van de actuele dekkingsgraden over de afgelopen 12 kalendermaanden.

Derivaat

Financieel contract waarvan de waarde is afgeleid van een andere (onderliggende) waarde, zoals een aandeel, obligatie of grondstof. Bijvoorbeeld: futures, swaps.

Dispensatie

Vrijstelling van de verplichting tot deelname aan de pensioenregeling van het bedrijfstakpensioenfonds. Ook wel vrijstelling genoemd.

DNB

De Nederlandsche Bank

Duration

Gewogen gemiddelde looptijd van een lening. Maatstaf om de prijsgevoeligheid van de lening te bepalen voor renteveranderingen.

Franchise

Vrijgesteld bedrag. Over dit deel van het pensioengevend loon worden geen aanspraken opgebouwd.

High Yield

Hoogrenderende obligaties, uitgegeven door ondernemingen met een lage kredietwaardigheid.

Insider

Een persoon die (in)direct bij transacties van het pensioenfonds in financiële instrumenten is betrokken, dan wel uit hoofde van zijn werkzaamheden over voorwetenschap beschikt of kan beschikken.

Herstelplan

Indien een pensioenfonds op grond van de beleidsdekkingsgraad niet langer voldoet aan het vereist eigen vermogen dient het binnen drie maanden een herstelplan in bij DNB. In het herstelplan werkt het pensioenfonds uit hoe het in maximaal 10 jaar weer voldoet aan het strategisch VEV op basis van beleidsdekkingsgraad. Een pensioenfonds mag ook kiezen voor een kortere hersteltermijn.

FTK

Het Financieel Toetsingskader is een stelsel van De Nederlandsche Bank voor in de toekomst te hanteren waarderingsmethoden.

Pensioenfederatie

De Pensioenfederatie is de overkoepelende belangenbehartiger van bijna alle Nederlandse pensioenfondsen.

Pensioengrondslag

Het deel van het pensioengevend loon boven de franchise. Over de pensioengrondslag worden aanspraken opgebouwd.

Performance

Totale rendement op marktwaarde. Performance wordt normaliter vergeleken met die van een benchmark. Bij outperformance wordt er een beter resultaat behaald dan de benchmark. Bij underperformance wordt er een slechter resultaat behaald dan de benchmark.

Prudent Person principe

Dit principe bepaalt dat het door een pensioenfonds te hanteren beleggingsbeleid moet voldoen aan de uitgangspunten zoals opgenomen in artikel 135 PW.

PW

Pensioenwet

Rekenrente

Fictief rendementspercentage dat het belegde vermogen in de toekomst wordt geacht op te brengen.

Rentedekking

Financieringsvorm waarin de betaalde premies gelijk zijn aan de contante waarde van de aanspraak die in dat jaar begint.

Rentetermijnstructuur

Dit is een set van rentes voor iedere looptijd. In de regel zal voor iedere looptijd een andere rente gelden. Dit weerspiegelt verschillen in het rendement dat vereist wordt op beleggingen met een verschillende horizon.

Solvabiliteit

Het vermogen dat op langere termijn aanwezig moet zijn om de verplichtingen te kunnen nakomen.

STAR (Stichting van de Arbeid)

Een landelijk overlegorgaan van de centrale organisaties van zowel werkgevers als werknemers in Nederland.

Sterftegrondslag

Berekeningsmethode gebaseerd op een statisch overzicht van sterftetekansen per leeftijd van een bepaalde groep personen.

Swap

Ruil van het rendement op een vastgestelde referentiewaarde tegen een variabele rente gedurende een vastgestelde looptijd.

Swaption

Een swap waarbij de eigenaar van de swaption het recht heeft, maar niet de verplichting, om een swap tegen vooraf bepaalde voorwaarden af te sluiten op of binnen een bepaald tijdstip.

UFR (Ultimate Forward Rate)

De UFR is een modelmatige benadering van de marktrente voor pensioenverplichtingen met een termijn langer dan 20 jaar.

UPO (Uniform Pensioen Overzicht)

Het UPO is een overzicht dat een pensioenuitvoerder in Nederland dient te verstrekken aan de deelnemers van de pensioenen die de uitvoerder in beheer heeft. Elk UPO bevat een vergelijkbare set met gegevens, zodat UPO's vergelijkbaar zijn.

Vastrentende waarden

Beleggingssoort waarover in beginsel een vaste rentevergoeding en een vaste looptijd geldt, zoals obligaties, onderhandse leningen en hypotheekleningen.

Vereist eigen vermogen

Het vereist eigen vermogen is de omvang van het eigen vermogen waarover een pensioenfonds ten minste moet beschikken. Indien een fonds niet over dit vermogen beschikt, moet het een herstelplan indienen bij DNB.

VPV (Voorziening Pensioen Verplichtingen)

De passiva van het pensioenfonds, gelijk aan de waarde van de pensioenverplichtingen. Ook wel technische voorziening.

Waardeoverdracht

Het naar een andere pensioenregeling overdragen van de waarde van een tot zeker moment opgebouwde pensioenaanspraak, in het geval de deelnemer verandert van werkgever of verzekeraar.